

รายงานวิจัย

ประสิทธิผลของกลไกการตรวจสอบและชี้ขาดการเลือกตั้ง
ในการทำให้การเลือกตั้งสุจริตและเที่ยงธรรม

โดย

นางสาวปัทมา สุนทกำปัง

สถาบันพระปกเกล้า

กันยายน 2564

สารบัญ

บทที่ 1	บทนำ	1
	1.1 หลักการเหตุผล	1
	1.2 วัตถุประสงค์	8
	1.3 ระเบียบวิธีการศึกษา	8
	1.4 กรอบแนวคิด	9
	1.5 ขอบเขตการศึกษา	9
บทที่ 2	กลุ่มตัวอย่างและสรุปผลการศึกษภาคสนาม (Field Research)	10
	2.1 กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาภาคสนาม	10
	2.2 สรุปผลการศึกษาจากการศึกษาภาคสนาม	12
	2.2.1 ผลสรุปจากการสัมภาษณ์เชิงลึกและระดมความคิดเห็น	12
	2.2.2 ผลการประเมินจากแบบสอบถาม	24
บทที่ 3	ระบบและกลไกตรวจสอบและวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้ง	32
	3.1 แนวคิด ระบบและกลไกตรวจสอบและวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้ง	32
	3.2 การตรวจสอบและวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการ ทั่วไป พ.ศ.2562	49
	3.2.1 การพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้งก่อนการประกาศผลการเลือกตั้ง	50
	3.2.2 การพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้งหลังการประกาศผลการเลือกตั้ง	69
บทที่ 4	บทวิเคราะห์ผลการศึกษา	73
บทที่ 5	บทสรุปและเสนอแนะ	86
	บรรณานุกรม	

สารบัญตาราง

ตาราง 2.2.2-1	การรับรู้เกี่ยวกับระบบและกลไก กติกาตรวจสอบและวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้ง	24
ตาราง 2.2.2-2	ความสำคัญของการมีระบบและกลไกตรวจสอบและวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้ง	26
ตาราง 2.2.2-3	ทัศนนะความคิดเห็นต่อระบบและกลไกตรวจสอบและวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้ง	28
ตาราง 2.2.2-4	ระดับความเชื่อมั่นและไว้วางใจต่อระบบและกลไกตรวจสอบและวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้ง	29
ตาราง 2.2.2-5	ระดับความเชื่อมั่นต่อระบบและกลไกตรวจสอบและวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้ง	30
ตาราง 3.1.1-1	ระบบและกลไกตรวจสอบและวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร	36
ตาราง 3.2.1-1	การพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้งก่อนการประกาศผลการเลือกตั้ง	50
ตาราง 3.2.2-2	การพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้งหลังการประกาศผลการเลือกตั้ง	69
ตาราง 4-1	“ระดับความสำคัญ” และ “ความเชื่อมั่น” ต่อระบบและกลไกตรวจสอบและวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้ง” ในทัศนะของกลุ่มตัวอย่าง	85

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการเหตุผล

เป็นที่ยอมรับทั่วไปในสังคมรัฐสมัยใหม่ว่าการเลือกตั้งเป็นเครื่องมือคัดสรรผู้แทนประชาชน (elected representations) เพื่อทำหน้าที่แทนประชาชน ทั้งในประเทศที่ปกครองในระบบประธานาธิบดี ระบบกึ่งประธานาธิบดี ระบบกึ่งรัฐสภา หรือระบบรัฐสภา ต่างก็ออกแบบระบบเลือกตั้ง (Electoral System) ให้สอดคล้องรองรับต่อระบบและวัตถุประสงค์ของผู้แทนแต่ละประเภท ยิ่งไปกว่านั้น การปกครองนอกเหนือไปจากระบบทั้งสามดังกล่าวก็พบว่ามีการใช้การเลือกตั้งเข้ามาเป็นกลไกเพื่อเข้าสู่อำนาจบริหารและปกครองประเทศ ภายใต้หลักเกณฑ์ เงื่อนไขหรือองค์ประกอบที่แตกต่างออกไป

หลักการพื้นฐานของการเลือกตั้งที่เป็นบรรทัดฐานของสังคมประชาธิปไตยยุคใหม่ในมาตรฐานสากล ประกอบไปด้วย หลักการเลือกตั้งโดยตรง หลักการเลือกตั้งทั่วไป หลักการเลือกตั้งโดยเสรี หลักการเลือกตั้งโดยเสมอภาค และหลักการเลือกตั้งโดยลับ ทั้งนี้ ภายใต้หลักสำคัญคือหลักว่าด้วยการมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศโดยตรงหรือผ่านทางผู้แทนที่มาจาก การเลือกตั้งโดยเสรี (The right to take part in the government of his country, directly or through freely chosen representatives) โดยที่เจตจำนงของประชาชนต้องเป็นพื้นฐานแห่งอำนาจในการปกครองประเทศ (The will of the people shall be the basis of the authority of government) ซึ่งเจตจำนงของประชาชนนี้แสดงออกโดยการเลือกตั้ง¹

การเลือกตั้งเป็นเครื่องมือในการทำให้ประชาชนมีโอกาสได้มีส่วนร่วมทางการเมืองและทำให้เกิดความรับผิดชอบของผู้ปกครอง แต่อย่างไรก็ตาม ปัญหาอุปสรรคในการเลือกตั้งซึ่งมีมากมายหลากหลายในทางปฏิบัติทำให้ไม่บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว ในหลายประเทศต้องเผชิญกับความล้มเหลวในการเลือกตั้งหรือการใช้สิทธิออกเสียงในระดับต่ำ เกิดความบาดหมางหรือขัดแย้งในสังคม (public disaffection) การแบ่งขั้วแยกข้างในสังคม

¹ ปฎิญาสากล่าวด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ.1948 ข้อ 21

(party polarization) รวมไปถึงความชอบธรรมในผลการเลือกตั้ง (legitimate outcomes) การประพฤติผิดหรือทุจริตการเลือกตั้ง (electoral malpractice) ยังดำรงอยู่ในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ดังผลการศึกษาสำรวจ**ดัชนีความซื่อตรงในการเลือกตั้งสากล (Global Electoral Integrity Index)** จากการประเมินการเลือกตั้งระดับชาติ (การเลือกตั้งประธานาธิบดี และการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร) ระหว่าง ค.ศ.2012 – 2018 จำนวนรวม 337 ครั้ง โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3,861 คน ที่ทำการประเมินคุณภาพการเลือกตั้งใน 11 ด้าน (11 sub-dimensions) พบว่าการเลือกตั้งมีปัญหาหนักที่สุดในเรื่องการใช้จ่ายเงินในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง (campaign finance) และการสื่อสารการเลือกตั้ง (media coverage) ที่มีค่าคะแนนเพียง 37 และ 47 จากคะแนนเต็ม 100 ในขณะที่การนับคะแนน (vote count) เป็นด้านที่มีค่าคะแนนมากที่สุดคือ 68 รองลงไปคือกระบวนการจัดการเลือกตั้ง (electoral procedures) และผลการเลือกตั้ง (Results) มีค่าคะแนนเท่ากันคือ 64 สำหรับประเทศไทย ถูกจัดอยู่ในกลุ่มประเทศเผด็จการแบบปิด (closed autocracy) ซึ่งมีประเด็นเกี่ยวกับคุณภาพของการเลือกตั้งที่เป็นอิสระและมีการแข่งขันกันอย่างเป็นธรรม (free and fair contests) แม้ว่าผลการประเมินโดยรวมมีค่าคะแนนรวม 51 จาก 100 คะแนน แต่ประเทศไทยถูกจัดลำดับไว้ ที่ 103 จากทั้งหมด 167 ประเทศ (Pippa Norris and Max Grömping, 2019 : 4, 8-9)

แนวคิดที่ว่าด้วยความเป็นธรรมในการเลือกตั้ง (electoral justice) นั้นเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับการปกป้องคุ้มครอง**สิทธิเลือกตั้ง (defending electoral rights)** ถือว่าเป็น**สิทธิทางการเมือง**รูปแบบหนึ่ง อีกทั้ง ยังถือว่าเป็น**สิทธิมนุษยชน**ที่ต้องปกป้องคุ้มครองตามแนวทางสากล ดังนั้น จึงมีแนวคิดเกี่ยวกับระบบหรือเครื่องมือที่จะเป็นหลักประกันมิให้การเลือกตั้งถูกบั่นทอนความชอบธรรมหรือถูกทำลายโดยการกระทำที่ละเมิดหรือฝ่าฝืนต่อกฎหมายหรือกติกาที่กำหนดไว้ ในรูปแบบที่เป็นการทุจริตเลือกตั้ง (electoral fraud) การละเมิดหรือฝ่าฝืนกฎเกณฑ์กติกาการเลือกตั้ง (electoral malpractice) การมีระบบและกลไกการตรวจสอบและชี้ขาดการเลือกตั้งที่เป็นที่ยอมรับและทำให้เกิดความเป็นธรรมสำหรับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง ไม่เฉพาะแต่คู่แข่งในการเลือกตั้งคือผู้สมัครรับเลือกตั้งและพรรคการเมืองเท่านั้น แต่ยังหมายรวมถึงประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งด้วย ถือได้ว่ามีหลักประกันการปกป้องสิทธิเลือกตั้งหรือสิทธิมนุษยชนในระดับหนึ่ง

การสร้างความเป็นธรรมในการเลือกตั้งนั้น ในหลายประเทศเลือกใช้แนวทางหลักในการ**ปฏิรูประบบเลือกตั้ง (Electoral Reform)** ซึ่งโดยทั่วไปจำแนกได้ 3 ระบบหลักๆ กล่าวคือ ระบบเสียงข้างมาก (Plurality/Majority System) ระบบสัดส่วน (Proportional Representation System) และระบบผสม (Mixed System) ทั้งนี้ ยังมีระบบย่อย ๆ อีกหลากหลาย อย่างไรก็ตาม ความเป็นธรรมในการแข่งขันการเลือกตั้งในทุกระบบการเลือกตั้งเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง ดังนั้นนอกจากต้องสร้างระบบการบริหารจัดการเลือกตั้งที่มีประสิทธิภาพ

ประสิทธิผลแล้ว อีกด้านคู่ขนานกันไปก็จำเป็นต้องสร้างระบบและกลไกการตรวจสอบและวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้งที่ทุกฝ่ายให้การยอมรับและเชื่อมั่นว่ามีความเป็นธรรมอย่างแท้จริง

ในหลายประเทศทั่วโลกที่ประสบปัญหาเกี่ยวกับการเลือกตั้งเลือกแนวทางการปฏิรูประบบชี้ขาดการเลือกตั้งหรือระบบความยุติธรรมในการเลือกตั้ง (The Electoral Justice System) ควบคู่ไปกับการปฏิรูประบบเลือกตั้งด้วย เพื่อวัตถุประสงค์หลัก 3 ประการ ดังนี้ (IDEA, 2011 : 9)

1. เป็นหลักประกันว่าการกระทำใด ๆ การดำเนินการหรือการตัดสินใจ (every action, procedure and decision related to the electoral process) เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด (รวมถึงรัฐธรรมนูญ รัฐบัญญัติ พินัยสัญญาหรือข้อตกลงระหว่างประเทศ หรือกฎเกณฑ์ข้อบังคับภายในประเทศอื่น)
2. หลักประกันในการปกป้องคุ้มครองสิทธิเลือกตั้งของประชาชน (protected and restored electoral rights)
3. เป็นหลักประกันว่าประชาชนผู้ถูกละเมิดสิทธิเลือกตั้งสามารถใช้สิทธิยื่นคำร้องเพื่อให้มีการพิจารณาและตัดสินชี้ขาดได้ (ability to make a complaint, get hearing and receive and adjudication)

ทั้งนี้ ระบบความยุติธรรมในการเลือกตั้งแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือการป้องกัน (Preventing violations of the electoral legal framework) และการตัดสินชี้ขาดข้อพิพาทการเลือกตั้ง (Resolving electoral disputes)

สำหรับประเทศไทย กล่าวได้ว่ามีการปฏิรูประบบเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาแล้วหลายครั้งตลอดช่วงเวลาแปดสิบกว่าปีที่ผ่านมา โดยที่การปฏิรูปครั้งสำคัญเกิดขึ้นพร้อม ๆ กับแนวคิดและเป้าหมายการปฏิรูปการเมืองในช่วงเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ พ.ศ.2535 จุดกระแสการปฏิรูปในสังคมและนำมาซึ่งการร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ที่ประชาชนมีส่วนร่วมคิด ร่วมเสนอแนะ และส่งสัญญาณเป็นกระแสกดดันการให้ความเห็นชอบของรัฐสภา และสุดท้ายประกาศใช้บังคับ และถูกขนานนามว่าเป็น “รัฐธรรมนูญฉบับประชาชน” คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 การปฏิรูปโครงสร้างความสัมพันธ์ทางอำนาจ การปฏิรูปกระบวนการเข้าสู่อำนาจรัฐ การปฏิรูประบบและกลไกการตรวจสอบอำนาจรัฐ รวมไปถึงการปฏิรูปสิทธิ เสรีภาพ และการมีส่วนร่วมของประชาชน เกิดขึ้นตามรัฐธรรมนูญฉบับนี้

ในส่วนของการเข้าสู่อำนาจรัฐนั้น มีการปฏิรูประบบเลือกตั้ง ทั้งในส่วนของสภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา แม้ว่าจะคงรูปแบบสภาไทยให้เป็นระบบสภาคู่ (Bicameral System) แต่ระบบเลือกตั้งเปลี่ยนไปโดยสิ้นเชิงทั้งในส่วนของสภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา การกำหนดให้ม็องค์กรอิสระคือคณะกรรมการการเลือกตั้งขึ้นมาเพื่อรับ

บทบาทอำนาจหน้าที่หลักคือ การบริหารจัดการเลือกตั้ง การควบคุมตรวจสอบและชี้ขาดการเลือกตั้ง รวมทั้งการให้การศึกษาและพัฒนาความรู้ความเข้าใจประชาชนเกี่ยวกับการเลือกตั้ง เพื่อความตระหนักรู้และใช้สิทธิเลือกตั้ง และมีส่วนร่วมทางการเมืองได้อย่างถูกต้อง

อย่างไรก็ตาม เมื่อบังคับใช้รัฐธรรมนูญไประยะหนึ่ง พบว่ามีปัญหาอุปสรรค ซึ่งส่วนหนึ่งมีสมมติฐานว่าเกิดจากบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ ทำให้มีการปรับเปลี่ยนระบบและกระบวนการเข้าสู่อำนาจของสมาชิกวุฒิสภา และฝ่ายบริหาร รวมถึงปรับเปลี่ยนความสัมพันธ์ระหว่างสองฝ่ายดังกล่าว และการพัฒนาปรับปรุงระบบและกลไกการตรวจสอบการใช้อำนาจ และการตรวจสอบและวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้ง เพื่อเป้าหมายให้การเลือกตั้งสุจริตและเที่ยงธรรม ทั้งนี้ โดยการปฏิรูปครั้งแรกเป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวข้อง ส่วนครั้งที่สองเป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวข้อง กล่าวคือ

รัฐธรรมนูญกำหนดโครงสร้างระบบรัฐสภาให้เป็นแบบ “สภาคู่” (Bicameral System) ประกอบด้วย **สภาผู้แทนราษฎร** มีสมาชิกจำนวน 500 คน มาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งจำนวน 350 คน และสมาชิกอีกจำนวน 150 คนมาจากการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมือง ภายใต้ระบบการเลือกตั้งแบบใหม่ที่เรียกว่า “ระบบจัดสรรปันส่วนผสม” (Mixed Member Proportional : MMP)

ส่วนวุฒิสภา ประกอบด้วยสมาชิก จำนวน 200 คน รัฐธรรมนูญกำหนดให้สมาชิกวุฒิสภามาจากการเลือกกันเองของกลุ่มบุคคลซึ่งมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์ อาชีพ ลักษณะ หรือประโยชน์ร่วมกัน หรือทำงานหรือเคยทำงานด้านต่างๆ ที่หลากหลายของสังคม โดยให้มีการเลือกเป็นลำดับขั้นมาตั้งแต่ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด และระดับประเทศ

ทั้งนี้ สมาชิกวุฒิสภาตามบทเฉพาะกาลของรัฐธรรมนูญ มีกระบวนการเข้าสู่ตำแหน่งที่แตกต่างไปจากบทบัญญัติดังกล่าวข้างต้น ซึ่งเป็นไปตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญในส่วนบทเฉพาะกาล กล่าวคือ มาตรา 269 กำหนดให้มีสมาชิกวุฒิสภา จำนวน 250 คน ประกอบด้วย

- (1) สมาชิกวุฒิสภา 194 คน มาจากการคัดสรรของคณะกรรมการสรรหาสมาชิกวุฒิสภาซึ่งเสนอชื่อบุคคลผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม จำนวน 400 คน เพื่อให้คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) คัดเลือกให้เป็นสมาชิกวุฒิสภา จำนวน 194 คน
- (2) สมาชิกวุฒิสภา 50 คน มาจากการเลือกตั้งตามกลุ่มอาชีพตั้งระบุไว้ในมาตรา 107 จำนวน 200 และเสนอชื่อให้คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) คัดเลือกให้เป็นสมาชิกวุฒิสภา จำนวน 50 คน

- (3) สมาชิกวุฒิสภา 6 คน เป็นสมาชิกวุฒิสภาโดยตำแหน่ง ได้แก่ ปลัดกระทรวงกลาโหม ผู้บัญชาการทหารสูงสุด ผู้บัญชาการทหารบก ผู้บัญชาการทหารเรือ ผู้บัญชาการทหารอากาศ และผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ

ในส่วนของระบบตรวจสอบและวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้งมีการพัฒนาปรับเปลี่ยนเพื่อเป้าหมายหลักในการทำให้การเลือกตั้งมีความสุจริตและเที่ยงธรรมมากยิ่งขึ้น โดยที่รัฐธรรมนูญยังคงกำหนดบทบาทในการบริหารจัดการเลือกตั้งสมาชิกรัฐสภา และการควบคุมดูแลและตรวจสอบรวมถึงวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้งให้แก่ **คณะกรรมการการเลือกตั้ง** ด้วยเจตนารมณ์หลักคือการคัดสรรสมาชิกรัฐสภาให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญกำหนดให้องค์กรตุลาการ ได้แก่ ศาลยุติธรรม และศาลรัฐธรรมนูญ มีเขตอำนาจพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดคดีเลือกตั้งตามหลักเกณฑ์ วิธีการที่รัฐธรรมนูญและกฎหมายกำหนดด้วย ภายใต้การตรวจสอบและวินิจฉัยเบื้องต้นโดยคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งมีอำนาจสืบสวนหรือไต่สวนและสรุปสำนวนได้ตามที่จำเป็นหรือที่เห็นสมควร รวมไปถึงมีอำนาจสั่งลงโทษผู้ละเมิดหรือกระทำการฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง กล่าวคือ²

ก่อนประกาศผลการเลือกตั้งหรือการเลือก คณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณาแล้วเชื่อว่า มีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการเลือกตั้งหรือการเลือกมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม มีอำนาจสั่งให้มีการเลือกตั้งหรือการเลือกใหม่ในหน่วยเลือกตั้งหรือเขตเลือกตั้งนั้น และสั่งระงับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือผู้สมัครรับเลือกที่ เป็นผู้กระทำการดังกล่าว หรือรู้เห็นกับการกระทำของบุคคลอื่นไว้เป็นการชั่วคราว เป็นเวลาไม่เกิน 1 ปี

ก่อนประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หากปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่า หัวหน้าพรรคการเมืองหรือคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีส่วนรู้เห็น หรือปล่อยปละละเลย หรือทราบถึงการกระทำอันเป็นเหตุให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม แต่มิได้ยับยั้งหรือแก้ไขเพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเสนอคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อให้ยุบพรรคการเมืองดังกล่าว และให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้น และคณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณาดำเนินคดีอาญาแก่ผู้สมัครหรือคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้นั้นด้วย

² รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 83 มาตรา 107 มาตรา 224 มาตรา 225 มาตรา และมาตรา 226 และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2561 มาตรา

หลังประกาศผลการเลือกตั้งหรือการเลือก กรณีมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือผู้สมัครรับเลือกผู้ใดกระทำการทุจริตในการเลือกตั้งหรือการเลือก หรือรู้เห็นกับการกระทำของบุคคลอื่น ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งยื่นคำร้องต่อศาลฎีกา เพื่อพิจารณาและมีคำสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง หรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้น เป็นเวลา 10 ปี

การริเริ่มตรวจสอบการเลือกตั้งนั้นโดยที่รัฐธรรมนูญกำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีบทบาทในการจัดหรือดำเนินการจัดการเลือกตั้งหรือการเลือกตั้ง ควบคู่ไปกับการควบคุมดูแลและตรวจสอบการเลือกตั้ง ดังนั้น จึงสามารถพิจารณา ดำเนินการ รวมทั้งการชี้ขาดและมีคำสั่งดังกล่าวได้

นอกจากนี้ ยังเปิดช่องทางให้มีการร้องคัดค้านการเลือกตั้งหรือการเลือกตามหลักเกณฑ์ วิธีการที่กฎหมายกำหนดไว้ด้วย เพื่อให้มีการพิจารณาสืบสวนหรือไต่สวนและวินิจฉัยชี้ขาดคำร้องดังกล่าว โดยผู้มีสิทธิร้องคัดค้านการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ได้แก่ ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ผู้สมัคร และพรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง³ ส่วนผู้มีสิทธิร้องคัดค้านการเลือกสมาชิกวุฒิสภา ได้แก่ ผู้สมัครในระดับอำเภอ หรือผู้มีสิทธิเลือกในระดับจังหวัด หรือระดับประเทศ⁴

กล่าวโดยสรุปได้ว่าตามกฎหมายกำหนดให้มีช่องทางที่ผู้เสียหายในระบบเลือกตั้งได้ใช้สิทธิเรียกร้องความเป็นธรรมในการเลือกตั้งตามแนวคิดและหลักการสากลที่กำหนดให้ต้องเปิดโอกาสสำหรับผู้ที่ถูกละเมิดหรือกระทบต่อสิทธิเลือกตั้ง มีสิทธิในการเสนอคำร้องหรือข้อพิพาทเพื่อการพิจารณาชี้ขาดโดยตามระบบความเป็นธรรมในการเลือกตั้ง ส่วนผลสัมฤทธิ์การตรวจสอบและชี้ขาดเป็นอย่างไรต้องพิจารณาองค์ประกอบและผลบังคับใช้จริงในทางปฏิบัติต่อไป

ภายหลังการประกาศใช้บังคับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 เมื่อวันที่ 6 เมษายน 2560 และมีการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไปเมื่อวันที่ 24 มีนาคม 2562 มีการประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง เมื่อวันที่ 7 พฤษภาคม 2562 และประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ เมื่อวันที่ 8 พฤษภาคม 2562 แล้วนั้น ประเด็นคำถามจากสังคมเกี่ยวกับระบบเลือกตั้งว่ามีความเป็นธรรม เหมาะสม ประสิทธิภาพประสิทธิผลของการดำเนินการจัดการเลือกตั้งโดยองค์กรผู้รับผิดชอบหลักคือคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นอย่างไร รวมถึงการใช้สิทธิเลือกตั้งของประชาชน ผลการเลือกตั้งกับพรรคการเมือง การประกาศรับรองผลการเลือกตั้งและการจัดตั้งรัฐบาล

³ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2561 มาตรา 140

⁴ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.2561 มาตรา 64

เป็นอย่างไร มีคำตอบจากผลการศึกษาวិจัยติดตามประเมินผลการเลือกตั้งระบบใหม่ตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2560 ทั้งในส่วนของการประเมินผลการดำเนินการจัดการเลือกตั้งในภาพรวม เริ่มต้นจากออกกฎระเบียบกติกากฎการเลือกตั้ง การกำหนดเขตเลือกตั้ง การประกาศรับสมัครเลือกตั้ง การตรวจสอบคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครรับเลือกตั้ง การจัดการเลือกตั้งล่วงหน้า การจัดการเลือกตั้งในวันเลือกตั้ง การนับคะแนน การประกาศผลการนับคะแนน จนถึงการประกาศผลการเลือกตั้ง ส่วนของการติดตามตรวจสอบการเลือกตั้งนั้น มีการศึกษาวิจัยในส่วนของการกลไกการทำงานของระบบตรวจสอบการเลือกตั้งใหม่ ๆ เช่น ผู้ตรวจการเลือกตั้ง และบทบาทการร่วมตรวจสอบการเลือกตั้งขององค์กรเอกชนหรือภาคประชาชน แต่ในส่วนของคุณภาพของกลไกการตรวจสอบและชี้ขาดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้น ยังไม่มีการศึกษาวิเคราะห์และประเมินผลอย่างเป็นระบบ ตามหลักทางวิชาการ เนื่องจากยังคงอยู่ในช่วงเวลาของกระบวนการตรวจสอบและชี้ขาดการเลือกตั้ง จากคำร้องคัดค้านการเลือกตั้ง ต้องดำเนินการพิจารณาสืบสวนหรือไต่สวน สรุปสำนวนและความเห็นโดยคณะกรรมการการเลือกตั้ง จากนั้นหากเห็นว่ามิมีมูลหรือหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ต้องส่งสำนวนคำร้องดังกล่าวไปยังศาลฎีกา หรือศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาด แล้วแต่กรณี ดังนั้นจึงจำเป็นต้องกำหนดให้มีโครงการศึกษาวิจัย เรื่อง **กลไกการตรวจสอบและชี้ขาดการเลือกตั้งในการทำให้การเลือกตั้งสุจริตและเที่ยงธรรม** โดยการประเมินว่าบรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งกลไกดังกล่าวที่มุ่งเสริมสร้างความสุจริตและเที่ยงธรรมในการเลือกตั้งมากน้อยเพียงใด สอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาลของการเลือกตั้ง (Electoral Governance) ในหลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบและตรวจสอบได้ รวมถึงผลต่อความเชื่อมั่นของผู้เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งและสาธารณชนอย่างไร

ในการศึกษานี้ มีวัตถุประสงค์หลักคือการวิเคราะห์ระบบและกลไกการตรวจสอบระบบและกลไกการเลือกตั้ง ทั้งในเชิงการป้องกัน (preventing electoral disputes) และการพิจารณาชี้ขาดหรือยุติข้อพิพาทเกี่ยวกับการเลือกตั้ง (formal mechanisms for resolving electoral disputes) เพื่อตอบคำถามถึงผลจากการตรวจสอบและวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้งว่าสามารถธำรงความเที่ยงธรรมในการแข่งขันการเลือกตั้งและมีความน่าเชื่อถือ (The credibility of electoral process) มากน้อยเพียงใด เชื่อมโยงเพื่อตอบคำถามหลักของการศึกษาวิจัยว่าระบบและกลไกตรวจสอบและชี้ขาดการเลือกตั้งที่มีส่วนในการเสริมสร้างความชอบธรรมของรัฐบาลภายใต้การครองของระบอบประชาธิปไตยอย่างไร (The democratic legitimacy of the government)

ทั้งนี้ โดยศึกษาแนวทางจาก**ดัชนีความซื่อตรงในการเลือกตั้งสากล (Global Electoral Integrity Index)** ภายใต้หลักการสากลว่าด้วยอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน (Popular Sovereignty) ซึ่งระบบและกลไก

ตรวจสอบและชี้ขาดการเลือกตั้งมิได้เป็นส่วนที่ละเมิดต่อเจตจำนงที่อิสระและแท้จริงของประชาชนในการตัดสินใจ
ออกเสียงเลือกตั้งอันเป็นการมอบหมายอำนาจไปสู่ผู้แทนปวงชนชาวไทย

1.2 วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาวิเคราะห์กลไกตรวจสอบและชี้ขาดการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560
2. เพื่อศึกษาทัศนคติและความเชื่อมั่นต่อกลไกตรวจสอบและชี้ขาดการเลือกตั้ง และสรุปประเมินผลในการตรวจสอบและชี้ขาดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2562
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาปรับปรุงระบบและกลไกการตรวจสอบและชี้ขาดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ให้เป็นที่น่าเชื่อถือเป็นทางเลือกที่สุจริตและเที่ยงธรรม และมีผลต่อการพัฒนาประชาธิปไตยของไทยต่อไป

1.3 ระเบียบวิธีการศึกษา

การศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นหลัก ประกอบ การศึกษาวิจัยภาคสนาม (Field Research) ศึกษาวิเคราะห์จากข้อมูลภาคสนามโดยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2562 จากนั้นสรุปสังเคราะห์และรายงานผลการศึกษาโดยนำเสนอเนื้อหาสาระ และข้อค้นพบในเชิงพรรณนาواهرเชื่อมโยงตอบโจทย์วัตถุประสงค์การศึกษา (Content Analysis)

กลุ่มตัวอย่างหลัก ประกอบด้วยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับการเลือกตั้ง 4 ภาคส่วน ประกอบด้วย

1. ผู้แข่งขันเลือกตั้ง (ผู้สมัครรับเลือกตั้ง)
2. ภาคประชาชน สื่อมวลชน และภาควิชาการ
3. ผู้ถูกร้องเรียนหรือร้องคัดค้านผลการเลือกตั้ง
4. ผู้ดูแลรักษาภาคทึกาและตรวจสอบการเลือกตั้ง

1.4 กรอบแนวคิด

ระบบและกลไกตรวจสอบและชี้ขาดการเลือกตั้งที่มีธรรมาภิบาล โดยเฉพาะหลักสำคัญคือความโปร่งใส การมีส่วนร่วม และมีหลักความรับผิดชอบและตรวจสอบได้ อันจะนำมาซึ่งระบบเลือกตั้งที่มีความซื่อตรง มีความชอบธรรม และน่าเชื่อถือ เพื่อบรรลุเป้าหมายสุดท้ายคือ **ประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล (Democratic Governance)**

1.5 ขอบเขตการศึกษา

1. ศึกษาวิเคราะห์ระบบและกลไกการตรวจสอบและชี้ขาดการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ผลการบังคับใช้และความเชื่อมั่นต่อฝ่ายที่เกี่ยวข้อง
2. ศึกษาทัศนคติและความเชื่อมั่นต่อกลไกตรวจสอบและชี้ขาดการเลือกตั้ง รวมทั้งผลการตรวจสอบและวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2562

บทที่ 2

กลุ่มตัวอย่างและสรุปผลการศึกษภาคสนาม (Field Research)

2.1 กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาภาคสนาม

ในการศึกษาวิเคราะห์ระบบและกลไกตรวจสอบและชี้ขาดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพื่อเป้าหมายการเลือกตั้งที่สุจริตและเที่ยงธรรม ตามระเบียบวิธีการศึกษานี้กำหนดกลุ่มตัวอย่างเป็น 4 กลุ่มหลัก โดยแบ่งวิธีการศึกษา และสรุปผลการศึกษาเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 การระดมความคิดเห็น และการสัมภาษณ์เชิงลึก

กลุ่มตัวอย่างคือบุคคลผู้เกี่ยวข้องโดยตรงกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 24 มีนาคม พ.ศ.2562 ประกอบด้วย 3 กลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

- (1) ผู้แข่งขันในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ได้แก่ ผู้สมัครรับเลือกตั้ง
- (2) ภาคประชาชน สื่อมวลชน และภาควิชาการ
- (3) ผู้ถูกร้องเรียนหรือร้องคัดค้านผลการเลือกตั้ง

ในการนี้ คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีเจาะจง (Purposive Sampling) จากกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม โดยใช้แนวทางให้กระจายภูมิภาค และกระจายการสังกัดพรรคการเมือง และเลือกวิธีการเก็บข้อมูลตามความเหมาะสม ทั้งนี้ ภายใต้แนวทางและมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ดังนี้

	กลุ่มตัวอย่าง	รูปแบบวิธีการเก็บข้อมูล	วันที่เก็บข้อมูล
1	ผู้แข่งขันในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน 2 ราย	ระดมความคิดเห็น ผ่าน ZOOM	23 มิ.ย.2563
2	ภาคประชาชน สื่อมวลชน และภาควิชาการ จำนวน 4 ราย	ระดมความคิดเห็น ผ่าน ZOOM	16 ก.ค.2563
3	ผู้ถูกร้องเรียนหรือร้องคัดค้านผลการเลือกตั้ง		
	รายชื่อ 1	สัมภาษณ์เชิงลึก ทางโทรศัพท์	8 ก.ย.2563
	รายชื่อ 2	สัมภาษณ์เชิงลึก ผ่าน ZOOM	8 ก.ย.2563
	รายชื่อ 3	สัมภาษณ์เชิงลึก	15 ก.ย.2563

สำหรับเครื่องมือหลักในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 คือ ข้อคำถามหลักประกอบด้วย

1. ความคิดเห็นต่อระบบและกลไกตรวจสอบและวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้ง?

- ใบเหลือง ใบส้ม ใบแดง ใบดำ
- กระบวนการร้องเรียน ร้องคัดค้านการเลือกตั้ง การไต่สวนและสรุปสำนวน และการวินิจฉัยชี้ขาด โดยคณะกรรมการการเลือกตั้ง และศาล

2. ความพึงพอใจและเชื่อมั่นต่อการตรวจสอบและวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2562?

- ระดับความพึงพอใจและเชื่อมั่นโดยรวม จากคะแนนเต็ม 10
- ระดับความพึงพอใจและเชื่อมั่นมากที่สุด? น้อยที่สุด? เพราะเหตุใด?
- การบรรลุเจตนารมณ์ในการให้การเลือกตั้งสุจริตและเที่ยงธรรม

3. ประสิทธิภาพของระบบและกลไกตรวจสอบและวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้งในการสร้างความเป็นธรรม และความชอบธรรมในการเข้าสู่ตำแหน่ง และผลต่อการพัฒนาประชาธิปไตยไทย

4. แนวทางการพัฒนาปรับปรุงระบบและกลไกตรวจสอบและชี้ขาดการเลือกตั้ง

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามแบบมีโครงสร้าง

กลุ่มตัวอย่างที่เก็บข้อมูลโดยแบบสอบถามแบบมีโครงสร้าง ประกอบด้วย

กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
ผู้ดูแลรักษาภูมิตกาศและตรวจสอบ : ผู้ตรวจการเลือกตั้ง และ ผอ.กกต.ประจำเขตเลือกตั้ง	6	9.23
ผู้แข่งขันในการเลือกตั้ง : ผู้สมัครรับเลือกตั้ง	12	18.46
ภาคประชาชน : ประชาชน ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง องค์กรพัฒนาเอกชน ภาคประชาสังคม หรือภาควิชาการ	47	72.31
รวม	65	100.00

2.2 สรุปผลการศึกษาจากการศึกษาภาคสนาม

ผลจากการศึกษาข้อมูลภาคสนาม 2 ส่วนดังกล่าวข้างต้น ดังต่อไปนี้

2.2.1 ผลสรุปจากการสัมภาษณ์เชิงลึกและระดมความคิดเห็น

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกและระดมความคิดเห็นจากกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการคัดเลือก โดยใช้ข้อคำถามหลัก 4 ประการ ประมวลสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

กลุ่มตัวอย่างหลัก ประกอบด้วยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ประกอบด้วย

1. ผู้แข่งขันในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร⁵

สรุปสาระสำคัญจากความคิดเห็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามประเด็นคำถามหลัก ดังนี้

(1) ความคิดเห็นต่อระบบและกลไกตรวจสอบและวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้ง?

ผู้สมัครรับเลือกตั้งคนที่ 1 เป็นอดีตครู เป็นครั้งแรกที่ตัดสินใจสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เนื่องจากมีพรรคการเมืองที่มีแนวทางการทำงานเกี่ยวกับครูมาชักชวน

สะท้อนทัศนคติต่อระบบและกลไกตรวจสอบและวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้งโดยภาพรวม ในฐานะผู้สมัครรับเลือกตั้งครั้งแรกซึ่งประสงค์จะทดลองและอยากมีประสบการณ์ในการสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ทั้งการรณรงค์หาเสียง การตรวจสอบ การนับคะแนนเลือกตั้งเป็นไปด้วยดี ในจังหวัดแม่ฮ่องสอนไม่มีการร้องเรียนเลย แต่เทคนิควิธีการหาเสียงผู้สมัครแต่ละคนแตกต่างกันไป โดยส่วนตัวไม่ใช้งบประมาณในการหาเสียงมาก เพราะเลือกใช้วิธีการเดินหาเสียงในชุมชน และหมู่บ้านบนพื้นที่สูง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นลูกศิษย์ และรับปากจะลงคะแนนให้ อย่างไรก็ตาม ในท้ายที่สุดท้ายได้เพียง 3 เสียงเท่านั้น และคนที่รับปากก็มาสารภาพว่าจำเป็นต้องลงคะแนนให้ผู้สมัครคนอื่นไป ในขณะที่ผู้สมัครคนอื่น ๆ ต่างก็เลือกเทคนิควิธีการหาเสียงแตกต่างกันไปตามความสนใจและความพร้อม

⁵ จากกลุ่มเป้าหมายหลัก ที่คัดเลือกแบบเจาะจง จำนวน 5 คน กระจายไปตามภูมิภาคต่างๆ สะท้อนการร่วมระดมความคิดเห็น ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดย Application Zoom Cloud Meeting จำนวน 2 คน ได้แก่ 1. ผู้สมัครพรรคประชาชาติ จ.ระนอง 2. ผู้สมัครพรรคครูไทยเพื่อประชาชน จ. แม่ฮ่องสอน

ข้อกำหนดค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งไว้ 1.5 ล้านบาท เห็นว่าจำนวนค่าใช้จ่ายนี้เพียงพอต่อการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งแล้ว ส่วนการทำบัญชีค่าใช้จ่ายในการหาเสียงเลือกตั้งนั้น พรรคการเมืองและผู้สมัครก็ดำเนินการถูกต้องตามระเบียบ การตรวจสอบโดยคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นไปได้ยาก

ประชาชนในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอนยอมรับในผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเมื่อปี พ.ศ.2562 เห็นได้จากไม่มีเรื่องร้องเรียนและร้องคัดค้านการเลือกตั้งเลย

ผู้สมัครรับเลือกตั้งคนที่ 2 สะท้อนทัศนคติว่าเรียนรู้ระบบการเมือง การเลือกตั้งและต้องการเข้ามามีประสบการณ์ตรงในการสมัครรับเลือกตั้งครั้งนี้ โดยที่จังหวัดระนองมีความตื่นตัวในการเลือกตั้งอย่างสูง ดังจะเห็นได้จากมีผู้สมัครรับเลือกตั้งมากถึง 28 คน รวมทั้งพรรคการเมืองเก่าแก่ที่ครองพื้นที่จังหวัดระนองมา 8 สมัย รวมเวลา 20 ปี มีพรรคการเมืองใหม่ๆ เข้าสู่การเลือกตั้งมาก ด้วยต้องการปักธงในพื้นที่ภาคใต้ และประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งก็ให้ความสนใจติดตามการเลือกตั้ง การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งมาก ทำให้มีการแข่งขันการเลือกตั้งสูงมาก ต่างใช้กลยุทธ์ กลวิธีเพื่อให้เข้าถึงประชาชน

ผู้สมัครรับเลือกตั้งคนที่ 2 ได้รับเงินสนับสนุนจากพรรคเพื่อการรณรงค์หาเสียงจำนวน 50,000 บาท ซึ่งใช้แนวทางการพบปะพูดคุย รับฟังประเด็นปัญหา และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับกลุ่มคนต่าง ๆ พร้อมนำเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาให้

กติกาในการตรวจสอบและชี้ขาดการเลือกตั้งที่เรียกว่า ใบเหลือง ใบส้ม ใบแดง และใบดำ โดยส่วนตัวเห็นด้วยเพื่อให้มีกติกาในการแข่งขันการเลือกตั้งที่เข้มงวด สำหรับการคัดกรองคนให้เข้าไปทำงานในระดับชาติ การกลั่นกรองผู้สมัครให้ถี่ถ้วนจำเป็นต้องมีความเข้มงวดมาก แต่ประเด็นปัญหาสำคัญอยู่ที่การบังคับใช้กติกาดังกล่าวสามารถดำเนินการได้สมดังเจตนารมณ์หรือไม่ อย่างไร

การเลือกตั้งครั้งนี้ ผู้สมัครรับเลือกตั้งใหม่มีศักยภาพ ความรู้ความสามารถและประสบการณ์ และสามารถโค่นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากพรรคเก่าแก่ที่ครองพื้นที่มานานได้ ซึ่งการตัดสินใจออกเสียงเลือกตั้งของประชาชน ครั้งนี้เปลี่ยนแปลงไปมาก ส่วนหนึ่งเพราะคนรุ่นใหม่ และข้อมูลข่าวสารที่มาจากเทคโนโลยีสมัยใหม่ทำให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเก่าได้คะแนนลำดับที่ 3

ในฐานะผู้สมัครรับเลือกตั้ง รับผิดชอบต่อผลการเลือกตั้งในพื้นที่จังหวัดระนอง ผู้สมัครทั้ง 28 คน ไม่ว่าคนใดได้รับการเลือกตั้งสามารถปฏิบัติหน้าที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ และทั้งหมดเคยประสานและร่วมงานกันในพื้นที่มาบ้างแล้ว โดยที่ผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดระนอง เป็นอดีตนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด มีประสบการณ์ร่วมการทำงานกันในพื้นที่มาอย่างดี โดยเฉพาะเรื่องแผนพัฒนาจังหวัด

(2) ความพึงพอใจและเชื่อมั่นต่อการตรวจสอบและวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2562?

ผู้สมัครรับเลือกตั้งคนที่ 1 พึงพอใจต่อระบบและกลไกตรวจสอบและชี้ขาดการเลือกตั้ง โดยให้คะแนน 8 /10 และให้คะแนนความเชื่อมั่นต่อผลการเลือกตั้งโดยรวม 7/10

ผู้สมัครรับเลือกตั้งคนที่ 2 พึงพอใจต่อระบบและกลไกตรวจสอบและชี้ขาดการเลือกตั้ง โดยให้คะแนน 8 /10 และให้คะแนนความเชื่อมั่นต่อผลการเลือกตั้งโดยรวม 5/10

P-NET ในการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2540 เป็นกลไกภาคประชาชนที่ช่วยสร้างความเชื่อมั่นต่อการเลือกตั้งได้ดี ตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจกต.ได้บ้าง ถึงรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2550 ประชาชนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นเช่นเดียวกับรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2540 มีเวทีในจังหวัดระนองถึง 400 กว่าเวที แต่ในทางปฏิบัติการมีส่วนร่วมของประชาชนแผ่วลงไป อย่างไรก็ตาม การมีส่วนร่วมของประชาชนคือทางออกที่ดี มีส่วนกระตุ้นเตือน การสร้างความตระหนักของผู้คนในสังคม เพื่อเป้าหมายให้การเลือกตั้งสุจริตและเที่ยงธรรม เป็นกลางมากขึ้น อามิสลินจางจะลดน้อยลงไป

การคิดคำนวณคะแนนเสียงและจัดสรรจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นประเด็นที่สังคมกลางแคลงใจมาก (71,000 คะแนนได้ ส.ส.1 คน – 13,000 เสียงได้ ส.ส.1 คน) ทำให้มีระดับความเชื่อมั่นเพียง 5 จากคะแนน 10

(3) ประสิทธิภาพของระบบและกลไกตรวจสอบและวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้งต่อการพัฒนาประชาธิปไตยไทย

การกำหนดกติกาที่เข้มงวด ตั้งแต่ขั้นการตรวจสอบคุณสมบัติ ทำให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งต้องระมัดระวังตัวเองอย่างมาก คู่แข่งขั้นการเลือกตั้งใช้กลไกตรวจสอบนี้ (ใบเหลือง ใบส้ม ใบแดง ใบดำ) ดังเช่นที่ผู้สมัครได้ร้องเรียนก่อนวันเลือกตั้งว่ามีการจัดหา ให้อามิสลินจางมีผลต่อการออกเสียงเลือกตั้ง และมีการเผยแพร่ข่าวสารว่ามีการจ้างคนมาฟังการหาเสียงเลือกตั้ง เมื่อระดับจังหวัดเสนอผลการสอบสวนไปยังคณะกรรมการการเลือกตั้ง คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นควรยกคำร้อง เช่นนี้ คือความยุติธรรมและความเป็นธรรมในการเลือกตั้ง ซึ่งมีผลต่อความเชื่อมั่นของสังคมต่อกต.

การบริหารจัดการและตรวจสอบการเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้งโดยรวมดี แต่เมื่อเปรียบเทียบกับคณะกรรมการการเลือกตั้งชุดแรก ตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2540 ยังมีข้ออ่อนหรือข้อจำกัดในด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน การมีอาสาสมัครหรือองค์กรภาคประชาชนร่วมตรวจสอบการเลือกตั้ง ซึ่งช่วยสอดส่องและทำให้การเลือกตั้งสุจริตและเที่ยงธรรมได้มาก

การยกเลิก “คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด” และกำหนดให้มี “ผู้ตรวจการเลือกตั้ง” จะมีข้อจำกัดการทำงาน เพราะรู้จักพื้นที่และบริบทผู้คนที่ประชาชนและผู้สมัคร

ในขณะที่พบว่ายังมีการกระทำที่ทำให้การเลือกตั้งไม่สุจริตและเที่ยงธรรมคือ การใช้อิทธิพลและความสัมพันธ์ส่วนตัวจูงใจให้ออกเสียงเลือกตั้ง โดยผู้กระทำเป็น “บุคคลในเครื่องแบบ” แม้ว่าพบเห็นการกระทำดังกล่าวโดยตรง มีการถ่ายวิดีโอไว้ แต่ผู้กระทำเป็นผู้มียศตำแหน่ง การร้องเรียนหรือร้องคัดค้านจึงไม่เกิดขึ้น เพราะไม่มั่นใจว่าจะตรวจสอบและลงโทษได้จริง และเกรงว่าจะได้รับผลร้ายต่อตัวเองตามมา ในฐานะผู้สมัครรับเลือกตั้งแม้ว่าเป็นผู้เสียหายโดยตรงก็ขอแค่เก็บหลักฐานไว้เท่านั้น

(4) แนวทางการพัฒนาปรับปรุงระบบและกลไกตรวจสอบและชี้ขาดการเลือกตั้ง

แนวทางการพัฒนาประชาธิปไตยในสังคมไทยควรเน้นการให้การศึกษา พัฒนาด้านจิตใจให้คิดดี มีความพอเพียง ไม่ยึดประโยชน์ส่วนตัวเป็นหลัก ส่วนระบบและกลไกต่างๆที่ออกแบบไว้ดีอยู่แล้ว เพียงแต่ต้องให้ประชาชนร่วมมือร่วมใจกันเหมือนเช่นการป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ซึ่งสำเร็จได้จากความสามัคคีของชาวไทย

การมีเจ้าหน้าที่และอาสาสมัครประจำหน่วยเลือกตั้งช่วยทำให้การเลือกตั้งสุจริตเที่ยงธรรมได้ โดยจ่ายค่าเบี้ยเลี้ยง 200 บาท/วัน จำนวน 138 คน/หน่วยเลือกตั้ง

(5) ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

กระบวนการยกย่องรัฐธรรมนูญ การออกแบบระบบเลือกตั้ง ต้องสอดคล้องกับทฤษฎีว่าด้วยประชาธิปไตยของลินคอล์น การปกครองของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน ประชาชนซึ่งมีใช้กลุ่มบุคคลใดกลุ่มบุคคลหนึ่ง พรรคใดพรรคหนึ่ง หรือสีใดสีหนึ่ง แนวทางพัฒนาประชาธิปไตยในอนาคต มีความสามัคคีเพื่อประชาชนส่วนรวม ใช้ปัญญาเหนืออำนาจและผลประโยชน์ ใช้ wisdom เหนือ knowledge เน้นกระบวนการเชิงประชาธิปไตย ภายใต้อำนาจการปกครองของประชาชน อันตรายหากยึด “เรา” ผู้นำใช้อำนาจเพื่อผู้อื่นคือรัฐบุรุษของชาติ

2. ภาคประชาชน สื่อมวลชน และภาควิชาการ

สรุปสาระสำคัญจากความคิดเห็นภาคประชาชน สื่อมวลชนและภาควิชาการตามประเด็นคำถามหลัก ดังนี้

(1) ความคิดเห็นต่อระบบและกลไกตรวจสอบและวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้ง?

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2562 มีจุดอ่อนหรือปัญหาสำคัญคือคณะกรรมการการเลือกตั้ง

รวมทั้งเจ้าหน้าที่ด้านสืบสวนสอบสวน ทั้งในแง่ความรู้ความสามารถ และการทำงานแบบตั้งรับ รอคาร้องเรียนจากประชาชนเป็นหลัก เปิดให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมน้อย ทั้งก่อน - ระหว่าง - หลังการเลือกตั้ง ที่สำคัญในระดับจังหวัดนั้นเจ้าหน้าที่ต้องรู้จักพื้นที่ จึงจะสามารถทำการตรวจสอบการเลือกตั้งได้ คือระบบการตรวจสอบการเลือกตั้ง การประชาสัมพันธ์และรณรงค์การเลือกตั้งล่าช้า ทั้ง ๆ ที่มีงบประมาณจำนวนมาก แต่ส่งไปในแต่ละจังหวัดล่าช้า

(2) ความพึงพอใจและเชื่อมั่นต่อการตรวจสอบและวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2562?

โดยภาพรวมกลุ่มประชาชน สื่อมวลชน และภาควิชาการ “ไม่พึงพอใจ” ในการจัดการและตรวจสอบการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เนื่องจากคณะกรรมการการเลือกตั้งทำงานแบบตั้งรับ รอให้มีการแจ้งเบาะแสหรือร้องเรียน แต่ก็ขาดความพร้อมในตการปฏิบัติงานโดยเฉพาะการออกตรวจสอบ รวมทั้ง เห็นว่ามีปัญหาสำคัญคือ “ความเชื่อมั่นและเชื่อถือไว้วางใจในการตรวจสอบ การใบเหลือง ใบส้ม และใบแดง”

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2562 มีการทุจริตมาก โดยการจ่ายเงินทางอ้อมผ่านกลุ่มผู้อุปถัมภ์ ซึ่งรับรู้กันทั่วไปในสังคม แต่ไม่สามารถตรวจสอบและลงโทษผู้กระทำความผิดได้

กลุ่มตัวอย่างนี้ ให้คะแนนความพึงพอใจไม่เกิน 5/10 และความเชื่อมั่น 7/10

(3) ประสิทธิภาพของระบบและกลไกตรวจสอบและวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้งต่อการพัฒนาประชาธิปไตย

ระบบเลือกตั้งและการตรวจสอบและชี้ขาดการเลือกตั้งใหม่มีผลเชิงบวกคือความตื่นตัวและสนใจการเลือกตั้งของสังคม ทั้งในส่วนของประชาชนทั่วไป และนักการเมือง แต่จำเป็นต้องเร่งการแก้ไขปัญหา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การตรวจสอบและวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้ง ที่ขาดประสิทธิภาพ ขาดมาตรฐาน ซึ่งมีจุดอ่อนหลายจุด เริ่มตั้งแต่การจัดการเลือกตั้ง การชี้ขาดถูกผิด ต้องมีการปรับปรุงและแก้ไข ทั้งรัฐธรรมนูญและกฎหมาย รวมถึงการปฏิบัติ โดยใช้ฐานความรู้จากการศึกษาวิจัย

- กลไก “ผู้ตรวจการเลือกตั้ง” ใช้งบประมาณจำนวนมาก แต่ขาดประสิทธิภาพในการทำงาน เนื่องจากกระบวนการคัดสรรและแต่งตั้ง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นข้าราชการบำนาญ การกำหนดให้ทำงานเฉพาะช่วงการเลือกตั้ง การออกแบบให้ไปปฏิบัติงานนอกจังหวัดทำให้ไม่รู้จักพื้นที่เพียงพอสำหรับการติดตามตรวจสอบ ในขณะที่ต้องใช้จ่ายงบประมาณจำนวนมาก ซึ่งการให้ภาคประชาชนหรือองค์กรพัฒนาเอกชนเข้ามาร่วมตรวจสอบการเลือกตั้งเหมือนยุคแรก ๆ มีประสิทธิผลมากกว่า

- วงเงินงบประมาณรณรงค์หาเสียง 1.5 ล้านบาท เจตนากรณีที่ไม่ให้คนมีงบประมาณมากได้เปรียบในการแข่งขันเลือกตั้ง แต่ในทางปฏิบัติ กกต.ไม่สามารถตรวจสอบและลงโทษได้
- การลงทะเบียนเลือกตั้งล่วงหน้า มีการเกณฑ์และชวนคนไปลงคะแนน และเลือกตั้งล่วงหน้าต่างประเทศ มีปัญหาหลายจุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนับคะแนนที่ส่งกลับมาไม่ทัน
- การนับคะแนนและการประกาศผลการเลือกตั้ง การคำนวณจำนวนที่นั่ง ส.ส.ล่าช้า และไม่เป็นที่น่าเชื่อถือว่าเป็นธรรมและยุติธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปราบปรามการ “คะแนนเข่ง”
- การตรวจสอบการเลือกตั้ง สรุปลำนวนการสอบสวน พร้อมความเห็นในระดับจังหวัด และสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งส่วนกลาง มีประเด็นว่า กกต.ส่วนกลางชี้ขาดแตกต่างไปจากระดับจังหวัด และการวินิจฉัยชี้ขาดของศาลซึ่งแตกต่างไปจากคณะกรรมการการเลือกตั้ง และสร้างความเสียหายแก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งไปแล้ว ดังเช่น การให้ “ใบส้ม” ผู้สมัคร จ.เชียงใหม่ เมื่อจัดการเลือกตั้งใหม่ ผู้สมัครรายดังกล่าวไม่มีสิทธิลงสมัครรับเลือกตั้งอีก ซึ่งต่อมาศาลวินิจฉัยว่าไม่ผิดตามคำร้องที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเสนอไป เช่นนี้ คณะกรรมการการเลือกตั้งจะรับผิดชอบและชดเชย รวมถึงเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นอย่างไร

- มาตรฐานการทำงานในการตรวจสอบและชี้ขาดในแต่ละจังหวัดแตกต่างกัน

(4) แนวทางการพัฒนาปรับปรุงระบบและกลไกตรวจสอบและชี้ขาดการเลือกตั้ง

- ต้องตรวจสอบค่าใช้จ่ายเงินในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งให้แท้จริง ไม่ให้มีการใช้เงินวงเงิน 1.5 ล้านบาท เพื่อความเป็นธรรมในการแข่งขัน รวมถึงการที่คนอื่นใช้จ่ายรณรงค์หาเสียงแทนผู้สมัครและพรรคด้วย
- ความพร้อมของทีมตรวจสอบข้อเท็จจริง นอกจากต้องมีความรู้ความเชี่ยวชาญในการตรวจสอบแล้ว ยังต้องมีความพร้อมในการออกตรวจสอบเพื่อรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานได้ทันการณ์
- ระบบติดตามตรวจสอบการเลือกตั้งที่มีประสิทธิภาพควรให้ประชาชนหรือองค์กรภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมติดตามตรวจสอบการเลือกตั้ง หรือการตั้ง “อาสาสมัครประชาชนร่วมติดตามตรวจสอบการเลือกตั้ง” หรือให้เยาวชนมาร่วมกิจกรรมการเลือกตั้งให้มากขึ้นด้วย (เช่น การเลือกตั้งหลังรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2540) หรือให้องค์กรชุมชน เช่น สภาองค์กรชุมชนตำบล ที่ปลอดจากการเมืองเข้ามาช่วยสอดส่องติดตามตรวจสอบการเลือกตั้ง
- การบริหารจัดการและตรวจสอบการเลือกตั้งในระดับจังหวัดควรให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมให้มาก ทั้งการชี้เบาะแส ติดตามสอดส่อง
- คณะกรรมการการเลือกตั้งมีบทบาททั้งการบริหารจัดการ การออกกฏกติกาการเลือกตั้ง และการตรวจสอบการเลือกตั้ง ซึ่งมีปัญหาในการทำงานให้บรรลุเจตนากรณี ดังนั้น ควรคงไว้เฉพาะการบริหารจัดการ การออกกฏกติกาว่าด้วยการเลือกตั้ง ส่วนอำนาจในการวินิจฉัยชี้ขาดควรให้เป็นอำนาจของท “ศาล” คือ ศาลฎีกา

แผนกคดีเลือกตั้ง ใช้ระบบไต่สวน และควรมีการพัฒนาศักยภาพของเจ้าหน้าที่สืบสวนสอบสวนควบคู่กันไปด้วย ซึ่งอาจพิจารณาทบทวนการสังกัดระหว่างอยู่ในสังกัดของศาล หรือสำนักงานกต.เช่นเดิม

(5) ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

- การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งนี้ ประชาชนตื่นตัวอย่างมาก มีการจัดตั้งพรรคการเมือง และมีผู้สมัครรับเลือกตั้งจำนวนมากในทุกเขตเลือกตั้ง มีการแข่งขันกันสูงมาก โดยแบ่งเป็น 2 ขั้วชัดเจน และใช้วิธีการปราศรัยและนำเสนอนโยบายต่อประชาชน รวมถึงใช้สื่อเทคโนโลยีสมัยใหม่มากกว่าอดีต และผลการเลือกตั้งหลายพื้นที่คนรุ่นใหม่ พรรคการเมืองใหม่ ได้รับการเลือกตั้งและมีผู้แทนในสภา สวนคนที่แพ้เลือกตั้งก็ได้รับคะแนนเสียงสูงมาก เพราะตื่นตัวสูงในการเลือกตั้งครั้งนี้ ถือว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี
- ผู้สมัครรับเลือกตั้งควรรู้ว่ามีคุณสมบัติครบถ้วน มิฉะนั้นทำให้สูญเสียงบประมาณในการจัดเลือกตั้ง
- การเลือกตั้งครั้งนี้ มีการทุจริตเลือกตั้งมาก หลากหลายรูปแบบ มีความไม่เป็นธรรมและเหลื่อมล้ำกันสูงมาก ตั้งแต่การบริหารจัดการ กล่าวได้ว่ามีปัญหา **“ไม่สุจริตและเที่ยงธรรม”**
- คนที่ถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง ต้องมีกลไกมิให้เข้ามายุ่งเกี่ยวกับการเลือกตั้ง
- ปัญหาเคลือบแคลงใจเกี่ยวกับการวินิจฉัยระหว่าง “การยืม” หรือ “การกู้เงิน” หรือ “บริจาค” ของพรรคการเมือง ไม่ควรอยู่ในเขตอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญในการตัดสินยุบพรรคการเมือง เป็นการใช้ดุลพินิจลงโทษสถานหนัก และการเลี้ยงโต๊ะเงินของพรรคการเมือง
- มีการโยกย้ายข้าราชการระดับสูงจำนวนมากก่อนการเลือกตั้งครั้งนี้ แต่กต.ไม่ดำเนินการใด ๆ
- ควรมีเวทีให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งนำเสนอโยบายหรือแนวทางการทำงานต่อประชาชน (เช่นในอดีต มีการจัดเวทีกลางในเขตเลือกตั้ง แต่เลือกตั้งครั้งนี้ไม่จัด)
- ควรมีการส่งเสริมให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการจัดทำรัฐธรรมนูญและกฎหมาย
- ควรปรับความสัมพันธ์ใหม่ ให้มีความสำคัญกับคนช่วยทำงานการเลือกตั้ง รวมถึงกลไกภาคประชาชนในระดับชุมชนที่มีจิตสำนึก มีความเป็นอิสระในการหน้าที่
- ควรมีการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยและการเลือกตั้ง สิทธิเสรีภาพ การมีส่วนร่วม โดยใช้ฐานความรู้จากการศึกษาวิจัย
- ควรใช้ “ความเป็นพลเมือง” เป็นพื้นฐานในการพัฒนา โดยปรับความรู้ความเข้าใจให้ประชาชนเห็นถึงความสำคัญของ 1 เสียงที่เท่าเทียมกัน
- กลไกการเมืองภาคประชาชนมีจำนวนมาก แต่เมื่อมีมากต้องระมัดระวังการแทรกแซงจากการเมือง หรือมีการจัดตั้งกลุ่มในนามภาคประชาชน และต้องกล้าหาญในการทำหน้าที่ของพลเมือง

- กกต. ควรนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้ในการทำงานทั้งการบริหารจัดการเลือกตั้ง และการติดตามตรวจสอบการเลือกตั้ง
- ไม่ควรให้เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานท้องถิ่นเข้าร่วมในการเลือกตั้งเพราะมีส่วนได้ส่วนเสียกับการเลือกตั้ง
- บทบาทการทำหน้าที่ในการตรวจสอบการเลือกตั้งของกกต. หากมีความกล้าหาญจะมีสังคมและประชาชนเป็นหลังอิง
- กลไกการบริหารจัดการเลือกตั้ง ทั้งการสมัคร ตรวจสอบคุณสมบัติ การจัดการอื่น ๆ การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ต้องปฏิรูปทั้งหมด
- ระบบการลงคะแนนอิเล็กทรอนิกส์ต้องศึกษาให้รอบคอบเสียก่อน
- สถาบันพระปกเกล้าควรจัดทำชุดความรู้ที่เป็นอิสระ และเป็นกลางทางการเมือง นำเสนอต่อรัฐสภาถึงความต้องการของภาคประชาชน และสร้างภาคีเครือข่ายการทำงานส่งเสริมการเมืองภาคพลเมืองต่อไป
- การปฏิรูประบบและกลไกตรวจสอบการเลือกตั้งควรดำเนินการบนฐานความรู้เพื่อการยอมรับร่วมกันทุกฝ่าย
- รัฐธรรมนูญสกัดคนโกง แต่ผลในทางปฏิบัติอยู่ที่องค์กรตรวจสอบ โดยเฉพาะการวินิจฉัยและชี้ขาดการเลือกตั้ง
- การปฏิรูปต้องทำทุกภาคส่วน ทั้งกกต. องค์กรตรวจสอบการเลือกตั้งอื่น ๆ และประชาชน

3. ผู้ถูกร้องเรียนหรือร้องคัดค้านการเลือกตั้ง

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกด้วยคำถามแบบมีโครงสร้างเช่นเดียวกับการระดมความคิดเห็น ผู้ถูกร้องเรียนหรือร้องคัดค้านการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ประมวลสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

1. ความคิดเห็นต่อระบบและกลไกตรวจสอบและวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้ง?		
<p>กลุ่มตัวอย่างที่ 1 : ผู้สมัคร ส.ส.เขต 5 จ.สมุทรปราการ</p> <p>“ใบเหลือง” และเมื่อจัดการเลือกตั้งใหม่ ผู้สมัครรายนี้ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร อีกครั้ง</p>	<p>กลุ่มตัวอย่างที่ 2 : ผู้สมัครส.ส. เขต 3 จ.เชียงราย</p> <p>มีการตรวจสอบว่าฝ่าฝืนพ.ร.ป.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มาตรา 78 และมาตรา 73 (2) คณะกรรมการการเลือกตั้งตรวจสอบแล้วมีมติให้ยุติเรื่อง (คำวินิจฉัยคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ 12/2562)</p>	<p>กลุ่มตัวอย่างที่ 3 : ผู้สมัคร ส.ส. เขต 2 จ.นครพนม</p> <p>มีการตรวจสอบว่าฝ่าฝืนพ.ร.ป.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มาตรา 73 (5) คณะกรรมการการเลือกตั้งตรวจสอบแล้วมีมติให้ยุติเรื่อง (คำวินิจฉัยคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ 5/2562)</p>

<p>ระบบเลือกตั้ง กฎ กติกาว่าด้วยการเลือกตั้ง รวมถึงการตรวจสอบและวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้งโดยรวมนั้นดี ส่วนตัวเมื่อตัดสินใจเข้าสู่การเลือกตั้งแล้ว ยอมรับกฎ กติกาที่ออกมาบังคับใช้ได้ทุกกรณี แม้ตนเองได้รับ “ใบเหลือง” แต่ไม่ท้อยังคงทำงานในพื้นที่ตลอด และในที่สุดเมื่อเลือกตั้งใหม่ ผลการเลือกตั้งพิสูจน์การตัดสินใจของประชาชนได้ดี</p>	<p>สังคมไม่เชื่อมั่นต่อการตรวจสอบและวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้ง ปัญหาการซื้อเสียงมีมาก เลือกตั้งครั้งนี้ซื้อกันหน้าหน่วยเลือกตั้ง แต่ไม่สามารถตรวจสอบและลงโทษผู้กระทำผิดได้ การสอบสวน หรือไต่สวนของคณะกรรมการการเลือกตั้งมีปัญหา กล่าวคือ การสอบสวนและทำสำนวนระดับจังหวัดเสนอยุติเรื่อง แต่เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยเจ้าหน้าที่ระดับสูงของสำนักงานฯ พิจารณามีความเห็นว่ากระทำผิดกฎหมาย เสนอเรื่องเข้าสู่การพิจารณาของคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ และเมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งมีมติเช่นใด ผลยุติตามดุลพินิจนั้น</p>	<p>สังคมขาดความเชื่อมั่นต่อระบบและกลไกตรวจสอบและชี้ขาดการเลือกตั้ง แต่ยังคงเชื่อมั่นต่อ 1 สิทธิ 1 เสียงของประชาชนว่าจะมีส่วนกำหนดอนาคตประเทศไทยได้</p>
<p>กฎกติกาการหาเสียงเลือกตั้ง เช่น การแสดงมหรสพ ได้ปรึกษาหารือกับคณะกรรมการการเลือกตั้งผลงานก่อนละครก่อนนี้ ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งให้แนวทางว่า “เป็นอาชีพดั้งเดิม” ไม่ต้องกังวล การที่มีอาชีพเป็นดารานักแสดงจึงเป็นเรื่องปกติที่คนอื่นมองว่าได้เปรียบในการเลือกตั้ง</p>		
<p>ยอมรับได้ ยอมรับได้ทั้งกระบวนการร้องเรียน การร้องคัดค้านการเลือกตั้ง และการวินิจฉัยชี้ขาดโดยศาล และจากกรณีของกลุ่มตัวอย่างรายแรกนี้ เมื่อเลือกตั้งใหม่จากการวินิจฉัยชี้ขาด</p>		

2. ความพึงพอใจและเชื่อมั่นต่อการตรวจสอบและวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2562?		
กลุ่มตัวอย่างที่ 1	กลุ่มตัวอย่างที่ 2	กลุ่มตัวอย่างที่ 3
กลุ่มตัวอย่างรายแรกที่ได้รับใบเหลืองและเมื่อเลือกตั้งใหม่ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มีความพึงพอใจและเชื่อมั่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง และศาล ระดับ 9/10	ให้คะแนนความพึงพอใจและความเชื่อมั่น ระดับ 5 /10	พึงพอใจต่อระบบและกลไกตรวจสอบและวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้ง ระดับ 5/10 ความเชื่อมั่นต่อระบบโดยรวม 7/10

3. ประสิทธิภาพของระบบและกลไกตรวจสอบและวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้ง		
กลุ่มตัวอย่างที่ 1	กลุ่มตัวอย่างที่ 2	กลุ่มตัวอย่างที่ 3
การบริหารจัดการและตรวจสอบเป็นไปได้ด้วยดี	ใบเหลือง ใบส้ม ใบแดง ใบดำ มีการใช้อำนาจไม่เป็นธรรม กรณีที่ปรากฏขึ้นคือในระดับจังหวัดสืบสวนหรือไต่สวนสรุปสำนวนพร้อมความเห็นเสนอต่อสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งรองเลขาธิการรับและเสนอต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง พิจารณาวินิจฉัยชี้ขาด และมีผลเป็นที่สุด (มีการแทรกแซงจากฝ่ายการเมืองในขั้นนี้ได้)	กตีกาการหาเสียงเลือกตั้งผ่านสื่อ และผ่านพื้ชขาดความชัดเจน สร้างความไม่มั่นใจสำหรับผู้สมัครและพรรคการเมือง
กฎกติกากาการหาเสียงที่กำหนดให้ผู้สมัครและพรรคการเมืองปฏิบัติ การติดตามควบคุมตรวจสอบควรดำเนินการได้	ประชาชนทราบทั่วไปว่ามีการซื้อเสียง แต่ไม่สามารถตรวจสอบและลงโทษผู้กระทำผิดได้ มีผลกระทบต่อความชอบธรรมในการเข้าสู่ตำแหน่ง และการพัฒนาประชาธิปไตยไทย	แม้ว่าการสืบสวนหรือไต่สวนในระดับจังหวัดมีมติเอกฉันท์ว่าไม่มีมูลความผิด แต่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจพิจารณาและมีมติว่ามีความผิดได้ ทั้งๆ ที่อยู่นอกพื้นที่ซึ่งห่างไกลจากพยานหลักฐาน
	ความไม่มีประสิทธิภาพของกลไกการตรวจสอบและวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้งกรณีการให้ “ใบส้ม” แก่ผู้สมัคร เพื่อตัดออกจากการเลือกตั้งใหม่ แต่สุดท้ายศาล	ผู้ตรวจการเลือกตั้ง ควรมีการทบทวนว่าควรมีต่อหรือไม่ อย่างไร เพราะมีคำถามถึงการทำงาน

	วินิจฉัยว่าไม่มีความผิดตามคำร้อง เช่นนี้ เกิดความเสียหายอย่างมาก โดย ปราศจากการเยียวยาความเสียหายที่ เกิดจากดุลพินิจของคณะกรรมการการ เลือกตั้ง	
	มีปัญหาไม่เชื่อมั่นในความเป็นกลาง ความยุติธรรม ซึ่งกระทบต่อการเลือกตั้ง ที่บริสุทธิ์ยุติธรรม	
	ผู้ตรวจการเลือกตั้ง เป็นกลไกที่ไม่ สามารถตรวจสอบการเลือกตั้งได้ ปัญหา สืบเนื่องจากการออกแบบที่มาและ กระบวนการคัดเลือกและแต่งตั้ง รวมถึง บทบาทการทำงานในลักษณะชั่วคราว และให้สับเปลี่ยนไปทำงานนอกพื้นที่ ทำให้ไม่รู้จักพื้นที่ มีค่าใช้จ่ายมาก แต่ไม่ บรรลุผลการตรวจสอบการเลือกตั้ง เห็นว่ามีคณะกรรมการการเลือกตั้ง ประจำจังหวัดเช่นเดิมดีกว่า	
	กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งขาดความ เป็นอิสระและเป็นกลาง ส่วนใหญ่เป็น พวกพ้อง	

4. แนวทางการพัฒนาปรับปรุงระบบและกลไกตรวจสอบและชี้ขาดการเลือกตั้ง		
กลุ่มตัวอย่างที่ 1	กลุ่มตัวอย่างที่ 2	กลุ่มตัวอย่างที่ 3
การตรวจสอบค่าใช้จ่ายในการรณรงค์ หาเสียงเลือกตั้ง ควรมีกลไกตรวจสอบ ได้จริงในทางปฏิบัติ	กระบวนการสรรหาและแต่งตั้ง คณะกรรมการการเลือกตั้งมีข้อสังเกต และเสนอแนะ -ควรให้มีฝ่ายการเมืองและฝ่ายอื่นๆ เข้า ไปร่วมด้วย	การสรรหาและแต่งตั้งคณะกรรมการ การเลือกตั้งให้เป็นองค์กรอิสระอย่าง แท้จริง และให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วน ร่วมด้วย

	- ควรมีหลักประกันความเป็นกลางและการตัดสินใจเลือกตั้งที่ยุติธรรม	
ควรให้ทหารเกณฑ์รับหน้าที่เป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง และกรรมการนับคะแนนโดยให้สลับพื้นที่ปฏิบัติงาน ผู้แทนผู้สมัครและพรรคการเมืองประจำหน่วยเลือกตั้ง ในทางปฏิบัติไม่มีการแจ้งแต่พรรคและผู้สมัครมีผู้แทนไปสังเกตการณ์ในหน่วยเลือกตั้งอยู่แล้ว	ยกเลิก “ผู้ตรวจการเลือกตั้ง” และให้มีคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเช่นเดิม	
	ทบทวนอำนาจออก “ใบส้ม” เพราะเป็นช่องให้ใช้อำนาจนี้กับฝ่ายที่ไม่ประสงค์จะให้ชนะเลือกตั้งได้ง่าย แม้จะต้องส่งสำนวนให้ศาลวินิจฉัยชี้ขาด ผลเสียหายเกิดขึ้นแล้วไม่มีมาตรการชดเชยเยียวยาความเสียหายใดๆ	
	ให้เยาวชนจิตอาสาเข้ามาร่วมกิจกรรมการเลือกตั้งให้มากยิ่งขึ้น	
	ควรเน้นบทบาทการพัฒนาเสริมสร้างการศึกษาเรียนรู้แก่ประชาชนให้มากยิ่งขึ้น	
	ทบทวนระบบเลือกตั้ง โดยให้มีการศึกษาผลดีผลเสีย ผลกระทบระหว่างสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง 1 เสียง สำหรับบัตรเลือกตั้ง 2 ใบ หรือ 2 เสียงสำหรับบัตรเลือกตั้ง 2 ใบ	
	ทบทวนเรื่องการจัดเลือกตั้งนอกราชอาณาจักร และนอกเขตเลือกตั้ง เพราะมีค่าใช้จ่ายมาก ไม่เป็นความลับ และมีปัญหาคะแนนไม่ทัน	

2.2.2 ผลการประเมินจากแบบสอบถามแบบ

จากการศึกษาสรุปประเมินผลจากแบบสอบถามแบบมีโครงสร้างได้ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2.2-1 การรับรู้เกี่ยวกับระบบและกลไก กติกาตรวจสอบและวินัยชี้ขาดการเลือกตั้ง

ข้อความ		รู้/ ทราบ	ไม่รู้/ ไม่ทราบ	ไม่ แน่ใจ	ไม่ ตอบ
1. คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่ใดส่วนหรือสอบสวนแล้ววินัยชี้ขาดให้มีการเลือกตั้งใหม่ (ใบเหลือง) หรือสั่งยกเลิกการเลือกตั้งและสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ และมีคำสั่งระงับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งผู้สมัครไว้เป็นการชั่วคราว (ใบส้ม)	จำนวน	33	4	12	16
	ร้อยละ	50.77	6.15	18.46	24.62
2. ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจสั่งยุบพรรคการเมือง และมีคำสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง กรณีหัวหน้าพรรคหรือคณะกรรมการบริหารพรรคมีส่วนรู้เห็น หรือปล่อยปละละเลย หรือทราบถึงการกระทำแล้วมิได้ยับยั้งหรือแก้ไขเพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม	จำนวน	37	3	6	19
	ร้อยละ	56.92	4.62	9.23	29.23
3. ศาลฎีกาสั่งมีอำนาจสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่และเพิกถอนสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง หรือสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง กรณีผู้สมัครรับเลือกตั้งกระทำการทุจริตเลือกตั้ง หรือรู้เห็นกับการกระทำของบุคคลอื่น	จำนวน	34	5	6	20
	ร้อยละ	52.31	7.69	9.23	30.77
4. ผู้มีสิทธิร้องเรียนหรือร้องคัดค้านการเลือกตั้งคือผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ผู้สมัคร หรือพรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง	จำนวน	36	1	8	20
	ร้อยละ	55.38	1.54	12.31	30.77
5. ผู้ใดถูกศาลฎีกามีคำสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ผู้นั้นไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือสมัครรับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นตลอดไป และไม่มีสิทธิดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ (ใบดำ)	จำนวน	33	8	5	19
	ร้อยละ	50.77	12.31	7.69	29.23
6. กรณีมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้ใดให้ เสนอให้ สัญญาว่าจะให้ หรือจัดเตรียมเพื่อจะให้เงินหรือทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใด เพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนเลือกตั้งให้แก่ผู้สมัคร หรือให้งดเว้นลงคะแนนเลือกตั้งหรือไม่เลือกผู้ใด คณะกรรมการเลือกตั้งและศาลจังหวัดหรือศาลแพ่งมีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดเงินหรือทรัพย์สินดังกล่าวได้	จำนวน	30	7	7	21
	ร้อยละ	46.15	10.77	10.77	32.31
7. การกำหนดค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งคณะกรรมการการเลือกตั้งต้องปรึกษากับหัวหน้าพรรคการเมือง , ผู้สมัครและพรรคการเมืองต้องยื่นบัญชีรายรับและรายจ่ายการเลือกตั้ง , เปิดเผยรายงานสรุปรายรับและรายจ่ายดังกล่าวให้ประชาชนทราบ และการตรวจสอบรายการค่าใช้จ่ายโดยคณะกรรมการการเลือกตั้ง	จำนวน	30	8	6	21
	ร้อยละ	46.15	12.31	9.23	32.31
8. คณะกรรมการการเลือกตั้งมีหน้าที่สนับสนุนการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งให้แก่ผู้สมัครและพรรคการเมือง (จัดเวทีประชาสัมพันธ์นโยบายบริหารประเทศ) โดยขอให้	จำนวน	29	8	9	19
	ร้อยละ	44.62	12.31	13.85	29.23

ข้อคำถาม		รู้/ ทราบ	ไม่รู้/ ไม่ทราบ	ไม่ แน่ใจ	ไม่ ตอบ
หน่วยงานอื่นของรัฐเป็นผู้ดำเนินการสนับสนุนด้วยก็ได้ แต่ห้ามผู้สมัคร พรรคการเมือง หรือผู้ใดโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งทางวิทยุกระจายเสียง หรือวิทยุโทรทัศน์					
9. หลักเกณฑ์ วิธีการเกี่ยวกับการหาเสียงเลือกตั้งทางอิเล็กทรอนิกส์ตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด โดยมีกรณีหรือกับพรรคการเมือง และผู้ที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพสื่อมวลชน	จำนวน	24	11	15	15
	ร้อยละ	36.92	16.92	23.08	23.08
10. ห้ามการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนโดยมีเจตนาไม่สุจริต มีลักษณะเป็นการชี้นำ หรือมีผลต่อการตัดสินใจในการลงคะแนนเลือกหรือไม่เลือกผู้สมัครผู้ใด	จำนวน	31	4	8	22
	ร้อยละ	47.69	6.15	12.31	33.85
11. ห้ามกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนให้ตนเองหรือผู้สมัครอื่น ให้งดเว้นการลงคะแนนให้แก่ผู้สมัคร หรือการชักชวนให้ไปลงคะแนนไม่เลือกผู้ใด ด้วยวิธีการต่าง ๆ	จำนวน	36	2	5	22
	ร้อยละ	55.38	3.08	7.69	33.85
12. ห้ามผู้ใดหรือพรรคการเมืองใดเรียกหรือรับทรัพย์สิน หรือผลประโยชน์อื่นใดเพื่อลงสมัครหรือส่งผู้สมัคร หรือไม่ลงสมัครหรือไม่ส่งผู้สมัครอันก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้สมัครอื่นหรือพรรคการเมืองอื่นในการเลือกตั้ง และทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม	จำนวน	36	4	2	23
	ร้อยละ	55.38	6.15	3.08	35.38
13. หน่วยงานของรัฐจัดยานพาหนะอำนวยความสะดวกแก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้ แต่ห้ามผู้สมัครและผู้ใดจัดยานพาหนะนำผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปยังที่เลือกตั้ง หรือนำกลับจากที่เลือกตั้ง หรือจัดให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปหรือกลับเพื่อการออกเสียงลงคะแนน โดยไม่ต้องเสียค่าโดยสารยานพาหนะหรือค่าจ้าง เพื่อการจูงใจหรือควบคุมให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปลงคะแนนเลือกหรือไม่เลือกผู้สมัคร	จำนวน	32	3	8	22
	ร้อยละ	49.23	4.62	12.31	33.85
14. ห้ามเจ้าหน้าที่ของรัฐใช้ตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบด้วยกฎหมายกระทำการใด ๆ เพื่อเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัครหรือพรรคการเมือง (มิให้หมายความรวมถึงการปฏิบัติหน้าที่ที่ตามปกติที่พึงต้องปฏิบัติในตำแหน่งของเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้น หรือการแนะนำหรือช่วยเหลือที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งของผู้สมัครหรือพรรคการเมือง โดยมีได้เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่)	จำนวน	38	1	4	22
	ร้อยละ	58.46	1.54	6.15	33.85
15. วิธีการหาเสียงด้วยวิธีการอื่นใดนอกจากที่กฎหมายกำหนด ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด โดยต้องคำนึงถึงความเท่าเทียม ความเสมอภาค และความเที่ยงธรรมของผู้สมัครและพรรคการเมือง	จำนวน	40	0	5	20
	ร้อยละ	61.54	0.00	7.69	30.77
16. การปิดประกาศหรือติดแผ่นป้ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งได้เฉพาะในสถานที่ที่กำหนด และต้องมีขนาดและจำนวนไม่เกินที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด โดยหาหรือกับพรรคการเมืองด้วย	จำนวน	36	2	4	23
	ร้อยละ	55.38	3.08	6.15	35.38

ข้อความ		รู้/ ทราบ	ไม่รู้/ ไม่ทราบ	ไม่ แน่ใจ	ไม่ ตอบ
17. ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยวิธีการหาเสียงและลักษณะ ต้องห้ามในการหาเสียงเลือกตั้ง พ.ศ.2561 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2562	จำนวน	22	13	9	21
	ร้อยละ	33.85	20.00	13.85	32.31
รวม	จำนวน	557	84	119	345
	ร้อยละ	50.41	7.60	10.77	31.22

จากตารางดังกล่าวข้างต้น พบว่าการรับรู้เกี่ยวกับระบบและกลไก กติกาตรวจสอบและวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้ง ของกลุ่มตัวอย่างทั้งสามกลุ่ม ประกอบด้วย ผู้ดูแลรักษาากฎกติกาและตรวจสอบ (ผู้ตรวจการเลือกตั้ง และผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง) ผู้แข่งขันในการเลือกตั้ง (ผู้สมัครรับเลือกตั้ง) และภาคประชาชน (ประชาชน ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง องค์กรพัฒนาเอกชน ภาคประชาสังคม หรือภาควิชาการ) สะท้อนภาพของหลักความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป เมื่อวันที่ 24 มีนาคม พ.ศ.2562

การรับรู้กฎหมาย กติกาว่าด้วยการตรวจสอบและวินิจฉัยชี้ขาดในการเลือกตั้งของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง สะท้อนภาพความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง จากผลสำรวจพบว่า โดยภาพรวมมีการรับรู้รับทราบเกี่ยวกับระบบและกลไก กติกาตรวจสอบและวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้ง ร้อยละ 50.41 เท่านั้น โดยที่กลุ่มตัวอย่างรับรู้รับทราบมากที่สุด ร้อยละ 61.54 คือ วิธีการหาเสียงด้วยวิธีการอื่นใดนอกจากที่กฎหมายกำหนดให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด โดยต้องคำนึงถึงความเท่าเทียม ความเสมอภาค และความเที่ยงธรรมของผู้สมัครและพรรคการเมือง และน้อยที่สุด คือ . ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยวิธีการหาเสียงและลักษณะต้องห้ามในการหาเสียงเลือกตั้ง พ.ศ.2561 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2562 ซึ่งรับรู้ รับทราบเพียงร้อยละ 33.85 เท่านั้น

ตารางที่ 2.2.2-2 ความสำคัญของการมีระบบและกลไกตรวจสอบและวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้ง

ระดับความสำคัญ ของการมีระบบและกลไกตรวจสอบและชี้ขาดการเลือกตั้ง	คะแนนเฉลี่ย (คะแนนเต็ม 10)		
	ผู้รักษาากฎกติกา และตรวจสอบฯ	ผู้แข่งขันใน การเลือกตั้ง	ภาค ประชาชน
1. ผู้ตรวจการเลือกตั้ง	10	9.83	6.04
2. คณะอนุกรรมการไต่สวนและสอบสวน	10	9.67	7.12
3. กรรมการการเลือกตั้ง หรือคณะกรรมการการเลือกตั้ง	10	9.67	8.20
4. ศาลรัฐธรรมนูญ	10	9.67	8.79

5. ศาสฎีกา	10	9.50	8.67
6. การตรวจสอบและชี้ขาดมีความโปร่งใส เปิดเผยต่อสาธารณชน และผู้เกี่ยวข้องตลอดกระบวนการ	10	9.50	7.88
7. การตรวจสอบและชี้ขาดรวดเร็วและเป็นไปตามกรอบเวลาที่กำหนด	9.75	9.83	7.08
8. การตรวจสอบและชี้ขาดมีหลักประกันความยุติธรรมเช่นโอกาสในการเสนอข้อมูลและพยานหลักฐาน การคัดค้านผู้วินิจฉัยที่มีผลประโยชน์ทับซ้อนหรือทับซ้อนในบทบาทหน้าที่ (COI/COR)	9.75	9.50	7.80
9. การตรวจสอบและชี้ขาดมีหลักประกันความเป็นอิสระและเป็นกลาง และไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดของผู้ตรวจสอบวินิจฉัยชี้ขาด	9.75	9.67	7.52
10. ผู้วินิจฉัยชี้ขาดมีคุณสมบัติความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านในทุกขั้นตอน ทั้งการไต่สวนหรือสอบสวน การสรุปสำนวน และการพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาด	10	9.50	7.96

หมายเหตุ : ความคิดเห็นมากที่สุด – น้อยที่สุด แทนค่าด้วย 10 – 1

จากตารางข้างต้น พบว่าทัศนคติและความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างทั้งสามกลุ่มต่อระดับ**ความสำคัญของการมีระบบและกลไกตรวจสอบและชี้ขาดการเลือกตั้ง** สะท้อนหลักความรับผิดชอบและตรวจสอบได้ โดยภาพรวมพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีบทบาทอำนาจหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง คือ **ผู้รักษาฎีกาและตรวจสอบการเลือกตั้ง** มีทัศนคติสะท้อนถึงความรับผิดชอบและตรวจสอบได้สูงสุด โดย 7 ใน 10 ข้อคำถามที่เกี่ยวกับ**ความสำคัญของการมีระบบและกลไกตรวจสอบและวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้ง** กลุ่มตัวอย่างนี้เห็นว่ามี**ความสำคัญระดับ 10** ในขณะที่กลุ่มผู้แข่งขันในการเลือกตั้ง เห็นความสำคัญของการมีความสำคัญของการมีระบบและกลไกตรวจสอบและวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้งรองลงไป ส่วนภาคประชาชนนั้น เห็นถึงความสำคัญของการมีระบบและกลไกตรวจสอบและวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้งน้อยที่สุดเมื่อเทียบกับสองกลุ่มแรก

ตารางที่ 2.2.2-3 ทักษะความคิดเห็นต่อระบบและกลไกตรวจสอบและวินิจัยชี้ขาดการเลือกตั้ง

ข้อคำถาม		ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย อย่างมาก	ไม่เห็น ด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย อย่างมาก	ไม่ตอบ
1. การตรวจสอบและชี้ขาดมีความโปร่งใส เปิดเผยต่อสาธารณะ และผู้เกี่ยวข้องตลอด กระบวนการ	จำนวน	4	0	5	13	3	2
	ร้อยละ	14.81	0.00	18.52	48.15	11.11	7.41
2. การตรวจสอบและชี้ขาดรวดเร็วและ เป็นไปตามกรอบเวลาที่กำหนด	จำนวน	6	0	3	11	4	3
	ร้อยละ	22.22	0.00	11.11	40.74	14.81	11.11
3. การตรวจสอบและชี้ขาดมีหลักประกัน ความยุติธรรมเช่น โอกาสในการเสนอ ข้อมูลและพยานหลักฐาน การคัดค้านผู้ วินิจฉัยที่มีผลประโยชน์ทับซ้อนหรือทับ ซ้อนในบทบาทหน้าที่ (COI/COR)	จำนวน	7	2	2	9	6	1
	ร้อยละ	25.93	7.41	7.41	33.33	22.22	3.70
4. การตรวจสอบและชี้ขาดมีหลักประกัน ความเป็นอิสระและเป็นกลาง และไม่ ฝักใฝ่ฝ่ายใดของผู้ตรวจสอบวินิจัยชี้ขาด	จำนวน	6	3	1	11	5	1
	ร้อยละ	22.22	11.11	3.70	40.74	18.52	3.70
5. ผู้วินิจฉัยชี้ขาดมีคุณวุฒิความรู้ความ เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ในทุกขั้นตอน ทั้งการไต่สวนหรือสอบสวน การสรุป สำนวน และการพิจารณาวินิจัยชี้ขาด	จำนวน	6	1	2	12	5	1
	ร้อยละ	22.22	3.70	7.41	44.44	18.52	3.70

จากตารางข้างต้น พบว่าทักษะและความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างทั้งสามกลุ่มต่อระดับความสำคัญของ
การมีระบบและกลไกตรวจสอบและชี้ขาดการเลือกตั้ง สะท้อนหลักความรับผิดชอบและตรวจสอบได้ กล่าวคือ
กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ “เห็นด้วย” และ “เห็นด้วยอย่างมาก” กับระบบและกลไกตรวจสอบและวินิจัยชี้ขาด
การเลือกตั้ง โดย “เห็นด้วย” มากที่สุดในเรื่อง “การตรวจสอบและชี้ขาดมีความโปร่งใส เปิดเผยต่อสาธารณะ และ
ผู้เกี่ยวข้องตลอดกระบวนการ” คิดเป็นร้อยละ 48.15 ในขณะที่ร้อยละ 18.52 ตอบว่า “ไม่เห็นด้วย” ในเรื่องดังกล่าว

ในเรื่อง “การตรวจสอบและชี้ขาดมีหลักประกันความยุติธรรมเช่น โอกาสในการเสนอข้อมูลและพยานหลักฐาน การคัดค้านผู้วินิจฉัยที่มีผลประโยชน์ทับซ้อนหรือทับซ้อนในบทบาทหน้าที่ (COI/COR)” กลุ่มตัวอย่าง ตอบ “เห็นด้วยอย่างมาก” คิดเป็นร้อยละ 22.22 และ “เห็นด้วย” ร้อยละ 33.33 รวมคิดเป็นร้อยละ 55.55 ในขณะที่ “ไม่เห็นด้วย” และ “ไม่เห็นด้วยอย่างมาก” รวมคิดเป็นร้อยละ 14.82 เท่านั้น

ผู้รักษาภักติภาและตรวจสอบการเลือกตั้ง มีทัศนคติที่สะท้อนถึงความรับผิดชอบและตรวจสอบได้สูงที่สุด โดย 7 ใน 10 ข้อคำถามที่เกี่ยวกับความสำคัญของการมีระบบและกลไกตรวจสอบและวินิจัยชี้ขาดการ

ตารางที่ 2.2.2-4 ระดับความเชื่อมั่นและไว้วางใจต่อระบบและกลไกตรวจสอบและวินิจัยชี้ขาดการเลือกตั้ง

ระดับความเชื่อมั่นและไว้วางใจ	คะแนนเฉลี่ย (คะแนนเต็ม 10)		
	ผู้รักษาภักติภาและตรวจสอบฯ	ผู้แข่งขันในการเลือกตั้ง	ภาคประชาชน
1. ผู้ตรวจการเลือกตั้ง	9.25	9.00	5.23
2. คณะอนุกรรมการไต่สวนและสอบสวน	9.5	9.17	6.00
3. กรรมการการเลือกตั้ง หรือคณะกรรมการการเลือกตั้ง	9.25	9.00	6.96
4. ศาลรัฐธรรมนูญ	9.25	9.33	7.48
5. ศาลฎีกา	9.25	9.33	7.72
6. การตรวจสอบและชี้ขาดมีความโปร่งใส เปิดเผยต่อสาธารณะ และผู้เกี่ยวข้องตลอดกระบวนการ	9.25	9.17	7.12
7. การตรวจสอบและชี้ขาดรวดเร็วและเป็นไปตามกรอบเวลาที่กำหนด	8.75	8.67	6.50
8. การตรวจสอบและชี้ขาดมีหลักประกันความยุติธรรมเช่น โอกาสในการเสนอข้อมูลและพยานหลักฐาน การคัดค้านผู้วินิจฉัยที่มีผลประโยชน์ทับซ้อนหรือทับซ้อนในบทบาทหน้าที่ (COI/COR)	8.75	9.17	6.63
9. การตรวจสอบและชี้ขาดมีหลักประกันความเป็นอิสระและเป็นกลางและไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดของผู้ตรวจสอบวินิจัยชี้ขาด	8.50	8.50	6.13
10. ผู้วินิจฉัยชี้ขาดมีคุณวุฒิความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ในทุกขั้นตอน ทั้งการไต่สวนหรือสอบสวน การสรุปสำนวน และการพิจารณา วินิจฉัยชี้ขาด	9.25	8.67	6.92

หมายเหตุ : ความคิดเห็นมากที่สุด – น้อยที่สุด แทนค่าด้วย 10 - 1

จากตารางดังกล่าวข้างต้น กลุ่มตัวอย่างทั้งสามกลุ่มมีระดับความเชื่อมั่นและไว้วางใจต่อระบบและกลไกตรวจสอบและวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้ง ซึ่งสะท้อนภาพความน่าเชื่อถือของภาพรวมของการตรวจสอบและวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้ง ดังนี้

- ศาลฎีกาได้รับความเชื่อมั่นสูงสุดจากกลุ่มตัวอย่างทั้งสามกลุ่ม โดยผู้แข่งขันในการเลือกตั้งมีระดับความเชื่อมั่นต่อศาลฎีกาสูงที่สุด คือ 9.33 / 10 รองไปคือ ผู้รักษาการฎีกาและตรวจสอบการเลือกตั้งเชื่อมั่นต่อศาลฎีกา 9.25 / 10 ส่วนภาคประชาชนเชื่อมั่นต่อศาลฎีกา 7.48 / 10 อย่างไรก็ตาม ในระหว่างกลไกตรวจสอบและวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้งทั้งหมด ประชาชนเชื่อมั่นศาลฎีกามากที่สุด
- กลุ่มตัวอย่างทั้งสามกลุ่มมีระดับความเชื่อมั่นต่อเรื่อง “การตรวจสอบและชี้ขาดมีหลักประกันความเป็นอิสระและเป็นกลาง และไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดของผู้ตรวจสอบวินิจฉัยชี้ขาด” น้อยที่สุด กล่าวคือ ประชาชนเชื่อมั่นน้อยที่สุดคือเชื่อมั่นเพียง 6.13 / 10 ส่วน ผู้รักษาการฎีกาและตรวจสอบการเลือกตั้งและผู้แข่งขันในการเลือกตั้งเชื่อมั่นในระดับเท่ากัน คือ 8.50 / 10

กล่าวได้ว่า โดยภาพรวมแล้ว สิ่งที่สังคมตระหนักและกังวลใจ และไม่เชื่อมั่นและไว้วางใจมากที่สุดในระบบและกลไกตรวจสอบและวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้ง คือ “การตรวจสอบและชี้ขาดมีหลักประกันความเป็นอิสระและเป็นกลาง และไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดของผู้ตรวจสอบวินิจฉัยชี้ขาด”

ตารางที่ 2.2.2-5 ระดับความเชื่อมั่นต่อระบบและกลไกตรวจสอบและวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้ง

ข้อคำถาม		ไม่แน่ใจ	ไม่เชื่อมั่น อย่างมาก	ไม่ เชื่อมั่น	เชื่อมั่น	เชื่อมั่น อย่างมาก	ไม่ตอบ
1. การวินิจฉัยชี้ขาดคำร้องเรียนและร้องคัดค้านการเลือกตั้ง	จำนวน	8	0	8	1	10	0
	ร้อยละ	29.63	0.00	29.63	3.70	37.04	0.00
2. การสืบสวนและไต่สวนข้อเท็จจริงและสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ (ใบเหลือง)	จำนวน	7	0	13	1	6	0
	ร้อยละ	25.93	0.00	48.15	3.70	22.22	0.00
3. การสืบสวนและไต่สวนข้อเท็จจริงและสั่งระงับสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง และสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ (ใบส้ม)	จำนวน	6	0	11	1	8	1
	ร้อยละ	22.22	0.00	40.74	3.70	29.63	3.70
4. การพิจารณาโดยศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมือง และมีคำสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับ	จำนวน	6	0	8	3	9	1
	ร้อยละ	22.22	0.00	29.63	11.11	33.33	3.70

ข้อความ		ไม่แน่ใจ	ไม่เชื่อมั่น อย่างมาก	ไม่ เชื่อมั่น	เชื่อมั่น	เชื่อมั่น อย่างมาก	ไม่ตอบ
เลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง กรณีมีส่วนรู้เห็น หรือปล่อยปละละเลยหรือทราบถึง การกระทำนั้นแล้วมิได้ยับยั้งหรือแก้ไข							
5. การพิจารณาโดยศาลฎีกามีคำสั่งให้เพิกถอน สิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง ของผู้สมัครหรือผู้ใดที่ทุจริตการเลือกตั้ง หรือรู้เห็น เป็นใจกับการกระทำของบุคคลอื่น	จำนวน	1	0	5	1	17	3
	ร้อยละ	3.70	0.00	18.52	3.70	62.96	11.11

จากตารางข้างต้น สะท้อนความเชื่อมั่นของกลุ่มตัวอย่างทั้งสามกลุ่มต่อระบบและกลไกตรวจสอบและ
วินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้ง โดยที่ “ไม่เชื่อมั่น” มากที่สุดในเรื่อง “การสืบสวนและไต่สวนข้อเท็จจริงและสั่งให้มี
การเลือกตั้งใหม่ (ใบเหลือง)” คิดเป็นร้อยละ 48.15

รองลงไปคือไม่เชื่อมั่นต่อ “การสืบสวนและไต่สวนข้อเท็จจริงและสั่งระงับสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง และสั่ง
ให้มีการเลือกตั้งใหม่ (ใบส้ม)”

ส่วน “การวินิจฉัยชี้ขาดคำร้องเรียนและร้องคัดค้านการเลือกตั้ง” และ “การพิจารณาโดยศาลรัฐธรรมนูญ
มีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมือง และมีคำสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองกรณีมี
ส่วนรู้เห็น หรือปล่อยปละละเลยหรือทราบถึงการกระทำนั้นแล้วมิได้ยับยั้งหรือแก้ไข” กลุ่มตัวอย่างไม่เชื่อมั่นในระดับ
เท่ากัน คือ ร้อยละ 29.63

บทที่ 3

ระบบและกลไกตรวจสอบและวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้ง

3.1 แนวคิด ระบบและกลไกตรวจสอบและวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้ง

แนวคิดที่ว่าด้วยความเที่ยงธรรมในการเลือกตั้ง (electoral justice) นั้นเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับการปกป้องรักษาสิทธิเลือกตั้ง (defending electoral rights) ถือว่าเป็นสิทธิทางการเมืองรูปแบบหนึ่งซึ่งจัดอยู่ในประเภทของสิทธิมนุษยชน ดังนั้น จึงต้องมีกระบวนการหรือเครื่องมือเพื่อเป็นหลักประกันการเลือกตั้งมิให้ถูกทำลายโดยการกระทำที่ละเมิดหรือฝ่าฝืนต่อกฎหมายหรือกติกาที่กำหนดไว้ และเพื่อปกป้องสิทธิเลือกตั้งด้วย ด้วยเหตุผลดังกล่าว การกำหนดให้มีระบบและกลไกพิจารณาชี้ขาดเพื่อยุติข้อพิพาทเกี่ยวกับการเลือกตั้งจึงเป็นหลักประกันขั้นต้นสำหรับการทำให้เกิดความเที่ยงธรรมในการเลือกตั้ง หากว่าระบบและกลไกดังกล่าวสามารถแสดงบทบาทให้เป็นที่ยอมรับและมีความน่าเชื่อถือในการตรวจสอบและชี้ขาดข้อพิพาทขัดแย้งในการเลือกตั้ง แสดงผลงานให้เป็นที่ประจักษ์ชัดว่าธำรงความเที่ยงธรรมในการเลือกตั้งได้จริง ถือว่าเป็นส่วนสำคัญต่อความชอบธรรมทางประชาธิปไตยของรัฐบาล (The democratic legitimacy of the government) และความน่าเชื่อถือของกระบวนการเลือกตั้ง (The credibility of electoral process) (IDEA, 2011 : 12)

จากแนวคิดดังกล่าวทำให้มีการสร้างระบบและกลไกตรวจสอบและวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้งขึ้น ด้วยวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายให้มีการพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดกรณีมีข้อพิพาทหรือขัดแย้งเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ซึ่งมีการเรียกร้องจากผู้เสียหายหรือถูกละเมิดสิทธิเลือกตั้ง เพื่อให้เชื่อมั่นว่าในกระบวนการเลือกตั้งนั้น การดำเนินการ หรือการตัดสินใจใด ๆ ล้วนอยู่ในกรอบหลักเกณฑ์ตามที่กฎหมายกำหนด และเพื่อปกป้องรักษาสิทธิเลือกตั้ง ต้องเปิดโอกาสให้ผู้ที่ถูกละเมิดหรือกระทบต่อสิทธิเลือกตั้งมีสิทธิในการเสนอคำร้องหรือข้อพิพาทเพื่อการพิจารณาชี้ขาดได้ กล่าวได้ว่าระบบและกลไกตรวจสอบและวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้งเป็นเครื่องมือสำคัญของการปฏิบัติตามกฎหมายและกติกาด้วยการเลือกตั้ง และเป็นหลักประกันสิทธิเลือกตั้งของประชาชน เป็นระบบที่เปิดโอกาสให้ใช้สิทธิเรียกร้องและกำหนดช่องทางการเรียกร้องของประชาชนผู้เสียหาย และถือได้ว่าเป็นปัจจัยหนึ่งของการทำให้การเลือกตั้งนั้นเป็นไปโดยเสรี เป็นธรรม และแท้จริง ตามหลักการเลือกตั้งทั่วไป

รูปแบบของระบบและกลไกตรวจสอบและวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้ง มีดังต่อไปนี้ (IDEA, 2011 : 16)

1. องค์กรทางปกครอง (Administrative bodies) เช่น คณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งเป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นให้มีบทบาทอำนาจหน้าที่เฉพาะในด้านการบริหารจัดการเลือกตั้ง รวมถึงพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาทขัดแย้งในการเลือกตั้งด้วย
2. องค์กรตุลาการ (Judicial bodies) ซึ่งอาจเป็นศาลยุติธรรม ศาลรัฐธรรมนูญ ศาลปกครอง หรือศาลเลือกตั้ง ดังเช่น ประเทศแอฟริกาใต้ มีศาลเลือกตั้ง (The Electoral Court) มีเขตอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดคดีเกี่ยวกับสิทธิเลือกตั้ง (electoral rights) และศาลฎีกา (The Supreme Court of Justice) หรือศาลยุติธรรมชั้นสูงสุด ซึ่งมีเขตอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดเกี่ยวกับสิทธิพื้นฐานทางการเมือง (Fundamental political rights)
ประเทศเยอรมนีมีศาลรัฐธรรมนูญทำหน้าที่วินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาทหรือคดีเลือกตั้ง ส่วนฝรั่งเศสการวินิจฉัยชี้ขาดคดีหรือข้อพิพาทการเลือกตั้งอยู่ในเขตอำนาจของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ (Tribunal Constitutional)
3. องค์กรนิติบัญญัติ (Legislative bodies) ได้แก่ รัฐสภา รวมถึงองค์กรย่อยของรัฐสภา เช่น คณะกรรมาธิการ
4. องค์กรระหว่างประเทศ (International bodies) ได้แก่ องค์กรระหว่างประเทศที่มีเขตอำนาจภายในประเทศ เช่น ศาลสิทธิมนุษยชนสหภาพยุโรป หรือศาลสิทธิมนุษยชนแห่งทวีปอเมริกา (The European Court of Human Rights or the Inter-American Court of Human Rights) ซึ่งคำวินิจฉัยมีผลผูกพันให้องค์กรในประเทศปฏิบัติตาม

สำหรับประเทศไทย นับแต่มีการปฏิรูประบบเข้าสู่อำนาจรัฐทั้งในส่วนองระบบเลือกตั้งและการบริหารจัดการและตรวจสอบการเลือกตั้ง ซึ่งเริ่มปรากฏชัดเจนเป็นรูปธรรมขึ้นครั้งแรก ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 อำนาจในการสืบสวนสอบสวนและวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการการเลือกตั้งถูกกล่าวขานกันว่าเป็น “อำนาจกึ่งตุลาการ” (Quasi-Judicial) ที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้งและมีผลเป็นที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง มีอำนาจสั่งให้ “ใบเหลือง” ซึ่งอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดนี้ยังคงอยู่ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 รวมถึงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 แม้มีการปรับเปลี่ยนในเชิงโครงสร้าง องค์กรประกอบ กระบวนการเข้าสู่ตำแหน่งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง และบทบาทอำนาจหน้าที่ แต่ในแง่หลักการแล้ว ยังคงกล่าวได้ว่า “คณะกรรมการการเลือกตั้ง” เป็นองค์กรอิสระที่รัฐธรรมนูญกำหนดขึ้นเพื่อให้รับผิดชอบบทบาทหลักเกี่ยวกับการ

เลือกตั้ง 2 ประการ คือ (1) บริหารจัดการเลือกตั้ง และ (2) ควบคุมดูแลการเลือกตั้งให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ซึ่งแบ่งย่อยออกเป็น 2 ส่วน

ส่วนแรก การสืบสวนหรือไต่สวนกรณีมีข้อสงสัยหรือมีคำร้องว่าการเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

รัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญกำหนดให้เป็นบทบาทอำนาจหน้าที่หลักของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งมีอำนาจมอบหมายหรือขอความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ของรัฐอื่น ๆ ได้ หลักเกณฑ์กระบวนการและวิธีการว่าด้วยการสืบสวนหรือไต่สวนและวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้งเป็นไปตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้ง ว่าด้วยการสืบสวน การไต่สวน และการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ.2561 และ ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้ง ว่าด้วยการสืบสวน การไต่สวน และการวินิจฉัยชี้ขาด (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2563

ส่วนที่สอง การพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดกรณีพบเห็นการกระทำที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าการเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือมีคำร้องเรียนหรือร้องคัดค้านการเลือกตั้ง ซึ่งส่วนที่สองนี้เรียกโดยรวมว่าเป็น “การวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้ง” รัฐธรรมนูญกำหนดให้เป็นบทบาทอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ศาลฎีกา หรือศาลรัฐธรรมนูญแล้วแต่กรณี ดังนำเสนอไว้ในตาราง 3.1-1

ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป พ.ศ.2562 เมื่อวันที่ 24 มีนาคม พ.ศ.2562 เป็นการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไปครั้งแรกตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ภายใต้หลักเกณฑ์ตามกรอบบทบาทอำนาจหน้าที่ดังกล่าวข้างต้น ดังนี้

1. การบริหารจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งนี้ คณะกรรมการการเลือกตั้งได้ออกกฎเกณฑ์ กติกา ระเบียบ และคำสั่งต่าง ๆ กำหนดรายละเอียดในการดำเนินการทั้งในส่วนของคณะกรรมการการเลือกตั้ง และหน่วยงาน องค์กร หรือบุคลากรที่ดำเนินการเกี่ยวกับการเลือกตั้ง รวมไปถึงพรรคการเมืองและผู้สมัครรับเลือกตั้ง และประชาชน อันเป็นบทบาทอำนาจหน้าที่ในการจัดหรือดำเนินการให้มีการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และควบคุมดูแลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม โดยมีอำนาจสืบสวนหรือไต่สวนได้ตามที่จำเป็นหรือที่เห็นสมควร⁶

⁶ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 224 (1) (2)

2. **การวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้ง** รัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญกำหนดให้เป็น บทบาทอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ศาลฎีกา หรือศาลรัฐธรรมนูญ แล้วแต่กรณี⁷ อย่างไรก็ตาม บทบาทพิจารณาวินิจฉัยเบื้องต้นนั้นยังคงเป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง คืออำนาจในการ “สืบสวนหรือไต่สวน” กรณีมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำที่อาจทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม คณะกรรมการการเลือกตั้งสามารถหยิบยกเรื่องขึ้นพิจารณาได้เอง หรือกรณีมีคำร้องคัดค้าน การเลือกตั้ง คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจไต่สวนและสรุปสำนวนการไต่สวนและวินิจฉัยชี้ขาดเบื้องต้นได้ ก่อนพิจารณาส่งเรื่องไปยังศาลฎีกาหรือศาลรัฐธรรมนูญ แล้วแต่กรณี เพื่อพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาด ทั้งนี้ รัฐธรรมนูญ กำหนดไว้ชัดเจนว่าให้ใช้สำนวนการสืบสวนหรือไต่สวนของคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นหลักในการพิจารณา และเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ศาลมีอำนาจสั่งไต่สวนข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้

จากการศึกษาระบบและกลไกตรวจสอบและวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ตามกรอบเวลา ซึ่งแบ่งแยกเป็น 2 ช่วง คือ **ก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง** และ **หลังประกาศผลการเลือกตั้ง** เชื่อมโยงกับอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบและวินิจฉัยชี้ขาดโดยองค์กรต่าง ๆ ดังรายละเอียดในตารางต่อไปนี้

⁷ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2561 หมวด 7

ตาราง 3.1-1 ระบบและกลไกตรวจสอบและวินิจัยชี้ขาดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

	บทบาทอำนาจหน้าที่ของ คณะกรรมการการเลือกตั้ง	บทบาทอำนาจหน้าที่ของ ศาลรัฐธรรมนูญ / ศาลฎีกา / ศาลอื่น
1. ก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง		
1.1 สืบสวนหรือไต่สวนข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน	สืบสวนหรือไต่สวนข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน พร้อมสรุปสำนวน	
1.2 มีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม	คำสั่งระงับ ยับยั้ง แก้ไขเปลี่ยนแปลง หรือยกเลิกการเลือกตั้ง และสั่งให้เลือกตั้งใหม่ในหน่วยเลือกตั้งหรือเขตเลือกตั้ง (“ใบเหลือง”) ⁸	
1.3 มีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งกระทำการอันเป็นเหตุให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือก่อให้เกิดผู้อื่นกระทำการ สนับสนุน หรือรู้เห็นเป็นใจให้ผู้อื่นกระทำการดังกล่าว หรือรู้ว่ามีกระทำความดังกล่าวแล้วไม่ดำเนินการเพื่อระงับการกระทำนั้น	คำสั่งระงับการใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้สมัครไว้ชั่วคราว เป็นเวลาไม่เกิน 1 ปี, สั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ (“ใบส้ม”) ⁹	
1.4 ถ้าหัวหน้าพรรคการเมืองหรือคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีส่วนรู้เห็น หรือปล่อยปละละเลย หรือทราบถึงการ	สืบสวนหรือไต่สวนข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน พร้อมสรุปสำนวน	ศาลรัฐธรรมนูญ พิจารณาและมีคำสั่งยุบพรรคการเมือง, สั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง ¹⁰

⁸ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 224 (3)

⁹ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 224 (4) และมาตรา 225 ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2561 มาตรา 132 วรรคหนึ่ง วรรคหก และวรรคเจ็ด

¹⁰ ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2561 มาตรา 132 วรรคสาม

	บทบาทอำนาจหน้าที่ของ คณะกรรมการการเลือกตั้ง	บทบาทอำนาจหน้าที่ของ ศาลรัฐธรรมนูญ / ศาลฎีกา / ศาลอื่น
กระทำตามข้อ 1.3 แล้ว แต่มิได้ยับยั้งหรือแก้ไขเพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม		*กต. พิจารณาดำเนินคดีอาญาแก่ผู้สมัครและคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้นั้น โดยให้กต. เป็นผู้เสียหายตาม ป.วิ.อ. ¹¹
1.5 มีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้ใดให้ เสนอให้ สัญญาว่าจะให้ หรือจัดเตรียมเพื่อจะให้เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใด เพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนเลือกตั้งให้แก่ผู้ใด หรือให้ งดเว้นลงคะแนนเลือกตั้งผู้สมัครผู้ใด หรือให้ลงคะแนนไม่เลือกผู้สมัครผู้ใด	สืบสวน หรือ ไต่สวน ข้อเท็จจริง และ พยานหลักฐาน พร้อมสรุปสำนวน คณะกรรมการการเลือกตั้ง สั่งยึดหรืออายัดเงิน หรือทรัพย์สินของผู้นั้นไว้ชั่วคราวจนกว่าศาลจะมี คำพิพากษาหรือคำสั่ง	ศาลจังหวัดหรือศาลแพ่งที่การยึดหรืออายัดอยู่ใน เขตศาลดำเนินการไต่สวนฝ่ายเดียว ถ้าศาลเห็น ว่า เงินหรือทรัพย์สินตามคำร้องน่าจะได้ใช้หรือจะใช้เพื่อ การเลือกตั้งโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ให้ศาลมีคำสั่ง ยึดหรืออายัดเงินหรือทรัพย์สินนั้นไว้จนว่าจะ ประกาศผลการเลือกตั้ง (พนักงานฝ่ายปกครองหรือ ตำรวจชั้นผู้ใหญ่อาจใช้อำนาจนี้ได้) ¹²
2. หลังประกาศผลการเลือกตั้ง		
2.1 สืบสวนหรือไต่สวนข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน พบว่ามี หลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการเลือกตั้งในเขตใดมิได้เป็นไปโดย สุจริตหรือเที่ยงธรรม แต่ไม่ได้ความชัดว่าเป็นการกระทำของ ผู้ได้รับการเลือกตั้ง	สืบสวนหรือไต่สวนข้อเท็จจริงและ พยานหลักฐาน พร้อมสรุปสำนวน	ศาลฎีกาพิจารณาและมีคำสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ และให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ ได้รับเลือกตั้งจากเขตเลือกตั้งนั้นสิ้นสุดลง นับแต่ วันที่ศาลมีคำวินิจฉัย ¹³

¹¹ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2561 มาตรา 132 วรรคห้า

¹² พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2561 มาตรา 136

¹³ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2561 มาตรา 133

	บทบาทอำนาจหน้าที่ของ คณะกรรมการการเลือกตั้ง	บทบาทอำนาจหน้าที่ของ ศาลรัฐธรรมนูญ / ศาลฎีกา / ศาลอื่น
<p>2.2 สืบสวนหรือไต่สวนข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน พบว่ามีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่า ผู้สมัครหรือผู้ใดกระทำการทุจริตเลือกตั้ง (ทั้งก่อนและหลังประกาศผลการเลือกตั้ง) หรือรู้เห็นกับการกระทำของบุคคลอื่น¹⁴</p>	<p>สืบสวนหรือไต่สวนข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน พร้อมสรุปสำนวน</p>	<p>ศาลฎีกาพิจารณาและมีคำสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง (“ใบดำ”)¹⁵ หรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้ นั้น (“ใบแดง”) เป็นเวลา 10 ปี¹⁶</p> <p>*ศาลรับคำร้องไว้พิจารณาให้ผู้ยื่นหยุดปฏิบัติหน้าที่ ส.ส. จนกว่าศาลจะพิพากษาว่าผู้ยื่นมิได้กระทำความผิด แต่หากพิพากษาว่ากระทำความผิดให้สมาชิกภาพสิ้นสุดลงนับแต่วันที่หยุดปฏิบัติหน้าที่</p> <p>*กรณีมีคำสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง และต้องมีการเลือกตั้งใหม่ ให้ศาลฎีกาสั่งให้ผู้ยื่นรับผิดชอบค่าใช้จ่ายสำหรับการเลือกตั้ง โดยให้พิจารณาจากหลักฐานการใช้จ่ายที่กต.เสนอต่อศาล¹⁷</p>

¹⁴ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 226

¹⁵ “ใบดำ” ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 235 วรรคสี่ “ผู้ใดถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งไม่ว่าในกรณีใด ผู้ยื่นไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือสมัครรับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นตลอดไป และไม่สิทธิดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ”

¹⁶ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 226 ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2561 มาตรา 138

¹⁷ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2561 มาตรา 139

จากตารางข้างต้น บทบาทอำนาจหน้าที่หลักของของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการควบคุมตรวจสอบการเลือกตั้งให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นระบบตรวจสอบและวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่มีผลบังคับใช้ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป พ.ศ.2562 เป็นครั้งแรก ในขณะที่ระบบเลือกตั้ง (Electoral System) ปรับเปลี่ยนไปเป็นระบบที่เรียกว่า “จัดสรรปันส่วนผสม” ที่มีความแตกต่างไปจากระบบเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 อย่างมาก

ในส่วนของอำนาจพิจารณาและวินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาทเกี่ยวกับการเลือกตั้งนั้น รัฐธรรมนูญปรับบทบาทอำนาจหน้าที่ทั้งในส่วนของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ศาลฎีกา และศาลรัฐธรรมนูญ¹⁸

แต่อย่างไรก็ตาม ในการพิจารณาพิพากษาและวินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาทการเลือกตั้งของศาลฎีกาและศาลรัฐธรรมนูญ ยังคงเชื่อมโยงต่อเนื่องกับอำนาจในการสืบสวนหรือไต่สวนของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ทั้งนี้ รัฐธรรมนูญกำหนดให้ศาลใช้สำนวนการสืบสวนหรือไต่สวนของคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นหลักในการพิจารณาและเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ศาลมีอำนาจสั่งไต่สวนข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้ กล่าวได้ว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นกลไกตรวจสอบและวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้งเบื้องต้น ที่มีบทบาทสำคัญยิ่ง เพราะการค้นหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานจากการสืบสวนหรือไต่สวนและสรุปสำนวนมีนัยยะสำคัญต่อการตัดสินชี้ขาดของศาล ยิ่งไปกว่านั้น หากคณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณาแล้วเห็นว่าไม่มีมูลความผิด การวินิจฉัยเช่นนี้ถือเป็นที่สุดที่ผู้ร้องคัดค้านหรือผู้เกี่ยวข้องไม่สามารถเสนอเรื่องให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยได้โดยตรง

ระบบและกระบวนการพิจารณาและวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้ง หรือที่รู้จักกันในชื่อว่า อำนาจในการออก”ใบเหลือง” “ใบส้ม” “ใบแดง” หรือ “ใบดำ” เป็นไปตามลักษณะข้อกล่าวหา และช่วงเวลาที่ใช้เป็นเกณฑ์คือวันประกาศผลการเลือกตั้ง ดังนี้

1. ช่วงก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง

คณะกรรมการการเลือกตั้งสามารถสั่งระงับ ยับยั้ง แก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือยกเลิกการเลือกตั้งหรือการเลือก หรือการออกเสียงประชามติ และสั่งให้ดำเนินการเลือกตั้ง เลือก หรือออกเสียงประชามติใหม่ใน

¹⁸ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2561 หมวด 7

หน่วยเลือกตั้งบางหน่วยหรือทุกหน่วยเลือกตั้งได้¹⁹ โดยกฎหมายกำหนดบทบาทอำนาจหน้าที่ในช่วงก่อนประกาศผลการเลือกตั้งไว้ดังนี้²⁰

- (1) กรณีสืบสวนและไต่สวนแล้วเห็นว่าหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการเลือกตั้งหรือการเลือกมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจสั่งให้มีการเลือกตั้งหรือการเลือกใหม่ในหน่วยเลือกตั้งหรือเขตเลือกตั้งนั้น หรือเรียกว่าอำนาจให้ “ใบเหลือง”
- (2) กรณีสืบสวนและไต่สวนแล้วเห็นว่าหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้สมัครผู้ใดกระทำการอันเป็นเหตุให้การเลือกตั้งนั้นมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้สมัครผู้ใดก่อให้เกิดผู้อื่นกระทำ สนับสนุน หรือรู้เห็นเป็นใจให้บุคคลอื่นกระทำการดังกล่าว หรือรู้ว่ามีกระทำการดังกล่าวแล้วไม่ดำเนินการเพื่อระงับการกระทำนั้น ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งสั่งระงับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้สมัครที่กระทำการเช่นนั้นทุกรายไว้เป็นการชั่วคราว เป็นระยะเวลาไม่เกิน 1 ปีนับแต่วันที่มีคำสั่ง และในกรณีที่ผู้นั้นได้คะแนนอยู่ในลำดับที่จะได้รับการเลือกตั้งให้สั่งยกเลิกการเลือกตั้งและให้มีการเลือกตั้งใหม่ ทั้งนี้ ให้คำสั่งดังกล่าวเป็นที่สุด
ทั้งนี้ คำสั่งระงับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นการชั่วคราว หรือเรียกว่าเป็น “ใบส้ม”²¹ เป็นมาตรการใหม่ที่ให้อำนาจแก่คณะกรรมการการเลือกตั้งสั่งการ เพื่อให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งที่กระทำการให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรมต้องพ้นไปจากการแข่งขันการเลือกตั้งเป็นการลงโทษตัดผู้นั้นออกไปจากการดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสำหรับการเลือกตั้งครั้งนั้น ๆ
- (3) ถ้าหัวหน้าพรรคการเมืองหรือคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีส่วนรู้เห็น หรือปล่อยปละละเลย หรือทราบถึงการกระทำตามข้อ (1) แล้ว แต่มิได้ยับยั้งหรือแก้ไขให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเสนอคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อให้ยุบพรรคการเมืองนั้น กรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองนั้น ให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้นด้วย
- (4) กรณีศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ใดแล้ว ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณาให้มีการดำเนินคดีอาญาแก่ผู้สมัครและคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้นั้นด้วย

¹⁹ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 224 (2) (3)

²⁰ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2561 มาตรา 132

²¹ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 225

(5) กรณีผู้สมัครหรือผู้ใดทุจริตการเลือกตั้งทั้งก่อนและหลังประกาศผลการเลือกตั้ง หรือรู้เห็นเป็นใจกับการกระทำของบุคคลอื่น ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาเพื่อสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง หรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้น²²

2. หลังประกาศผลการเลือกตั้ง

รัฐธรรมนูญและกฎหมายกำหนดให้ศาลมีเขตอำนาจพิจารณาและวินิจฉัยชี้ขาดเกี่ยวกับการเลือกตั้ง กล่าวคือ ศาลฎีกามีเขตอำนาจในการพิจารณาพิพากษาคดีเลือกตั้งภายหลังการประกาศผลการเลือกตั้ง สำหรับการเลือกตั้งระดับชาติ และการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นให้เป็นอำนาจของศาลอุทธรณ์ ทั้งนี้ รัฐธรรมนูญกำหนดให้ศาลฎีกาและศาลอุทธรณ์นำสำนวนการสืบสวนหรือไต่สวนของคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นหลักในการพิจารณา และให้ศาลมีอำนาจในการไต่สวนข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้²³

(1) จากการเสนอคำร้องของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ศาลฎีกาพิจารณาแล้วเห็นว่า การเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งใดมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม แต่ไม่ได้ความชัดว่าเป็นการกระทำของผู้ได้รับการเลือกตั้ง ให้ศาลฎีกาสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่สำหรับเขตเลือกตั้งนั้น และให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับเลือกตั้งจากเขตเลือกตั้งนั้นสิ้นสุดลง นับแต่วันที่ศาลมีคำวินิจฉัย²⁴

(2) กรณีมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือผู้สมัครรับเลือกผู้ใดกระทำการทุจริตในการเลือกตั้งหรือการเลือก หรือรู้เห็นกับการกระทำของบุคคลอื่น ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาเพื่อสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง หรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้น

กรณีศาลฎีกาพิพากษาว่าผู้สมัครหรือผู้ใดกระทำความผิดตามข้อ (2) ให้ศาลฎีกาสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง หรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้น เป็นเวลา 10 ปี โดยที่เมื่อศาลฎีกามีคำสั่งรับร้องไว้พิจารณาแล้ว หากผู้ถูกกล่าวหาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาให้ผู้นั้นหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลฎีกาจะพิพากษาว่าผู้นั้นมิได้กระทำความผิด และเมื่อศาลฎีกามีคำพิพากษาว่าผู้นั้นกระทำความผิด ให้สมาชิกสภาของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาผู้นั้นสิ้นสุดลง นับแต่วันที่หยุดปฏิบัติหน้าที่

²² พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2561 มาตรา 138

²³ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 226

²⁴ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2561 มาตรา 133

ในการนี้ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการให้มีการเลือกตั้งใหม่แทนตำแหน่งที่ว่าง กรณีการเลือกตั้งใหม่เกิดขึ้นเนื่องจากการที่ศาลฎีกามีคำสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งผู้สมัครหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้ใด ให้ศาลฎีกาสั่งให้ผู้นั้นรับผิดชอบค่าใช้จ่ายสำหรับการเลือกตั้งครั้งที่เป็นเหตุให้ศาลฎีกามีคำสั่งเช่นว่านั้น โดยจำนวนค่าใช้จ่ายให้ศาลฎีกาพิจารณาจากหลักฐานการใช้จ่ายที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเสนอต่อศาล และให้นำเงินส่งเข้ากองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง²⁵

บทบาทอำนาจในการพิจารณาสืบสวนหรือไต่สวนคำร้องและจัดทำสรุปสำนวนการสอบสวน รัฐธรรมนูญกำหนดให้เป็นบทบาทของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งดำเนินการได้ตามที่จำเป็นหรือที่เห็นสมควร

ทั้งนี้ เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับคำร้องคัดค้านการเลือกตั้งจากบุคคลที่กฎหมายกำหนดให้สิทธิดังกล่าวได้ ได้แก่

- (1) ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง
- (2) ผู้สมัครรับเลือกตั้ง
- (3) พรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง

หลักเกณฑ์ เงื่อนไข และกรอบเวลาในการร้องคัดค้านการเลือกตั้งเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด และคณะกรรมการการเลือกตั้งต้องดำเนินการสืบสวนหรือไต่สวน เพื่อหาข้อเท็จจริงโดยพลัน²⁶

ในการนี้ คณะกรรมการการเลือกตั้งจะมอบหมายให้กรรมการการเลือกตั้งแต่ละคนดำเนินการ หรือมอบหมายให้คณะบุคคลดำเนินการ ภายใต้การกำกับของกรรมการการเลือกตั้ง ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดก็ได้²⁷ นอกจากนี้ คณะกรรมการการเลือกตั้ง อาจแต่งตั้งข้าราชการอัยการ ข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ หรือผู้ซึ่งเคยเป็นข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ เป็นคณะกรรมการเพื่อช่วยคณะกรรมการการเลือกตั้งในการดำเนินการตรวจสอบสำนวนการสืบสวนหรือไต่สวน รวมทั้งรับฟังคำชี้แจงหรือพยานหลักฐานแทนคณะกรรมการการเลือกตั้งได้²⁸

²⁵ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2561 มาตรา 139

²⁶ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2561 มาตรา 140

²⁷ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 224 วรรคสอง

²⁸ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2561 มาตรา 134

อย่างไรก็ตาม ระบบการบริหารจัดการและตรวจสอบการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มีการปรับเปลี่ยนที่สำคัญในส่วนของ การเลือกตั้งระดับจังหวัด ซึ่งมีผลกระทบและส่งผลโดยตรงต่อระบบการพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้ง กล่าวคือ

- การยกเลิก “คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด”
- การจัดให้มีกลไกควบคุมตรวจสอบการเลือกตั้งที่มีไข่กลไกถาวร แต่เป็นกลไกปฏิบัติหน้าที่ชั่วคราว เฉพาะเมื่อมีการเลือกตั้งเท่านั้น ได้แก่ “**ผู้ตรวจการเลือกตั้ง**”

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ.2560 กำหนดให้ คณะกรรมการการเลือกตั้งแต่งตั้ง “**ผู้ตรวจการเลือกตั้ง**” เพื่อปฏิบัติหน้าที่ในแต่ละจังหวัดระหว่างที่มีการเลือกตั้ง เพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่ดำเนินการเลือกตั้ง และการกระทำความผิดกฎหมาย เกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมือง หรือการกระทำใดที่จะเป็นเหตุทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย รวมถึงมีอำนาจแจ้งเตือนให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติให้ถูกต้องได้ โดยสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดมีหน้าที่สนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน ของผู้ตรวจการเลือกตั้ง²⁹

ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้ง ว่าด้วยผู้ตรวจการเลือกตั้ง พ.ศ. 2561 ประกาศใช้เมื่อวันที่ 26 เมษายน พ.ศ.2561 และมีการแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน พ.ศ. 2561 ระเบียบดังกล่าว กำหนดเกี่ยวกับโครงสร้าง องค์ประกอบ คุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม รวมถึงบทบาทและการปฏิบัติงานตาม อำนาจหน้าที่ ค่าตอบแทนและสวัสดิการ และความคุ้มครองอื่น ๆ ของผู้ตรวจการเลือกตั้ง

ประเด็นพิจารณาสำคัญที่มีผลเกี่ยวโยงถึงบทบาทของกลไกตรวจสอบและชี้ขาดการเลือกตั้งของ ผู้ตรวจการเลือกตั้งคือที่มา กระบวนการคัดเลือกและแต่งตั้งผู้ตรวจการเลือกตั้ง ซึ่งตามระเบียบฯ ดังกล่าว กำหนดได้โดยสรุปดังนี้

- (1) **คณะกรรมการคัดเลือกผู้ตรวจการเลือกตั้ง** ในแต่ละจังหวัด ตามระเบียบฯ ข้อ 5 และข้อ 6 ดำเนินการพิจารณาคัดเลือกผู้สมัคร ซึ่งต้องมีคุณสมบัติตามข้อ 10 และไม่มีลักษณะต้องห้ามตามข้อ 11 รวมทั้งควรมีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ ตลอดจนความพร้อมในการปฏิบัติหน้าที่ ณ จังหวัดอื่นนอกจากจังหวัดที่ตนสมัครเข้ารับการคัดเลือก จำนวนรวม 16 คน โดยที่คณะกรรมการ คัดเลือกมีบทบาทอำนาจในการตรวจสอบคุณสมบัติ ลักษณะต้องห้าม ประวัติและพฤติกรรมของ

²⁹ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ.2560 มาตรา 28

ผู้สมัคร โดยอาจขอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องส่งข้อมูลเอกสารหลักฐานมาเพื่อประกอบการพิจารณาด้วยก็ได้ ตามระเบียบฯ ข้อ 14 และ ข้อ 15

- (2) **ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด** จัดทำบัญชีรายชื่อผู้สมัครที่ได้รับการคัดเลือกจากคณะกรรมการคัดเลือกผู้ตรวจการเลือกตั้ง ตามข้อ (1) ส่งเลขานุการคณะกรรมการการเลือกตั้ง เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณาคัดเลือกต่อไป ตามระเบียบฯ ข้อ 16
- (3) **คณะกรรมการการเลือกตั้ง** ประชุมพิจารณาคัดเลือกผู้ตรวจการเลือกตั้งจากบัญชีรายชื่อตามข้อ (2) โดยกรรมการการเลือกตั้งแต่ละคนลงคะแนนเลือกได้ไม่เกิน 8 คน และให้ผู้ได้รับคะแนนสูงสุดเรียงลงมาจนครบ 8 คนได้รับการคัดเลือกเป็น **“ผู้ตรวจการเลือกตั้ง”** ทั้งนี้ การคัดเลือกให้ใช้วิธีลงคะแนนลับ ตามระเบียบฯ ข้อ 17 และ ข้อ 18

การปรับเปลี่ยนหนึ่งในกลไกการตรวจสอบการเลือกตั้ง โดยยกเลิกคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด และกำหนดให้มี **“ผู้ตรวจการเลือกตั้ง”** ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ.2560 และคณะกรรมการการเลือกตั้ง ว่าด้วยผู้ตรวจการเลือกตั้ง พ.ศ. 2561 เพื่อเป็นกลไกหนึ่งในการตรวจสอบการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือการเลือกสมาชิกวุฒิสภา มีประเด็นข้อสังเกต 2 ประการ ได้แก่

ประการแรก ผู้ตรวจการเลือกตั้งเป็นกลไกตรวจสอบในระดับพื้นที่ โดยที่กฎหมายและระเบียบฯ กำหนดไว้อย่างชัดเจนว่าต้องเป็น **“เป็นบุคคลซึ่งมีภูมิลำเนาในแต่ละจังหวัด จังหวัดละแปดคน”** และคุณสมบัติผู้สมัครรับการคัดเลือกต้องเป็นผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในจังหวัดที่สมัครติดต่อกันไม่น้อยกว่า 90 วันนับถึงวันสมัคร

ประการที่สอง ผู้ตรวจการเลือกตั้งเป็นกลไกตรวจสอบชั่วคราวสำหรับการเลือกตั้งแต่ละครั้ง โดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ.2560 มาตรา 28 กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดให้มีผู้ตรวจการเลือกตั้งในการเลือกตั้งแต่ละครั้ง **เพื่อปฏิบัติหน้าที่ในแต่ละจังหวัด** ในระหว่างเวลาที่มีการดำเนินการเลือกตั้ง เพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่ดำเนินการเลือกตั้ง และการกระทำความผิดกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมือง และการกระทำใดที่จะเป็นเหตุทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย แล้วรายงานให้คณะกรรมการหรือกรรมการทราบเพื่อดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไป

อย่างไรก็ตาม ผู้ตรวจการเลือกตั้งมีอำนาจแจ้งเตือนให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในการเลือกตั้งปฏิบัติหน้าที่ให้ถูกต้อง หากไม่มีการดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้อง ผู้ตรวจการเลือกตั้งอาจรายงานให้คณะกรรมการหรือกรรมการทราบโดยเร็ว

ในการนี้ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดมีหน้าที่สนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานของผู้ตรวจการเลือกตั้ง

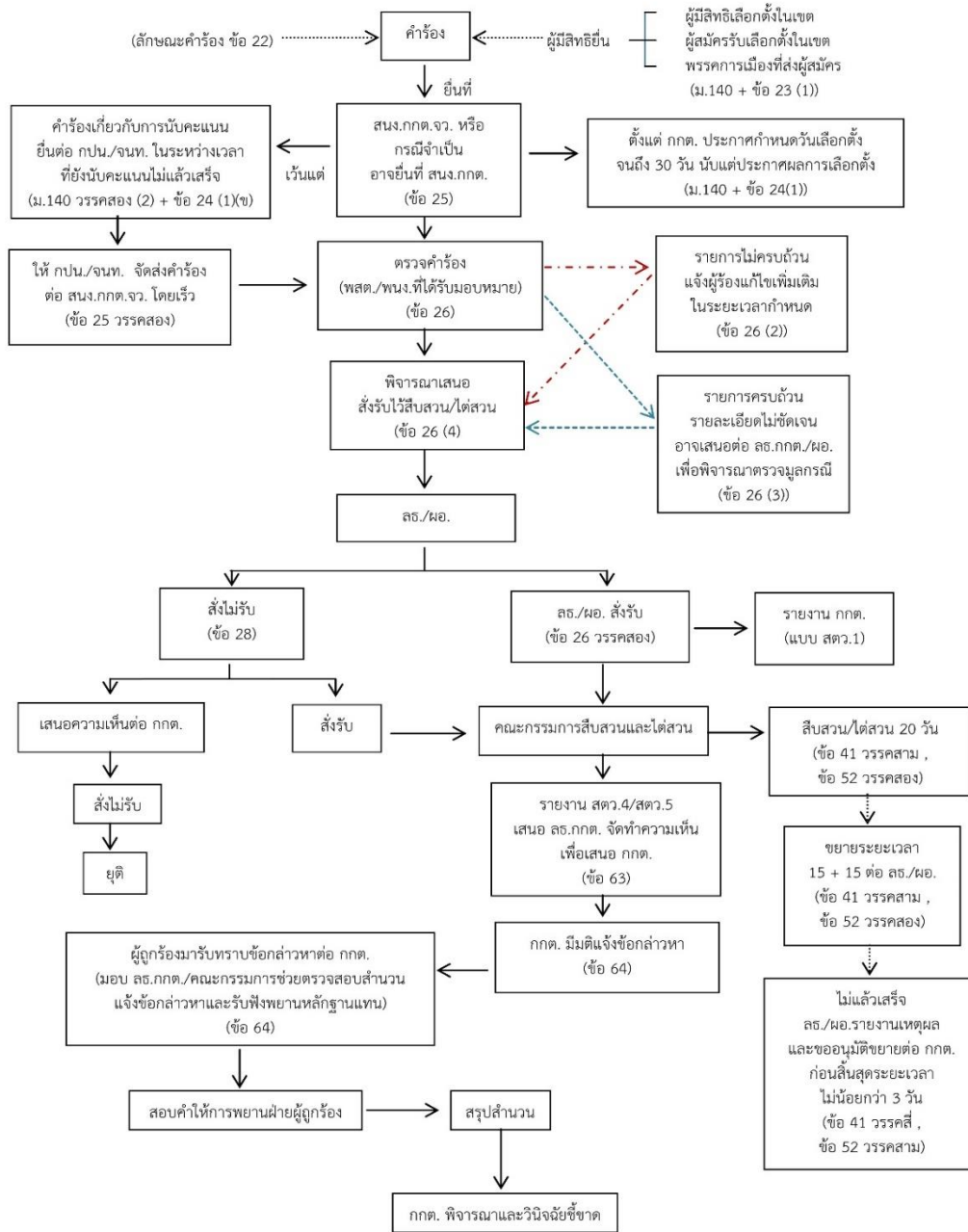
บุคลากรในระดับพื้นที่ที่ต้องปฏิบัติงานในการดูแลและควบคุมตรวจสอบการเลือกตั้งในระดับพื้นที่โดยตรง มีผลต่อการรวบรวมและสรุปวิเคราะห์พฤติกรรมที่เข้าข่ายว่า “มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม” นับว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการตรวจสอบและวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้ง

กระบวนการ ขั้นตอนการดำเนินการสืบสวนและการไต่สวนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
แบ่งออกเป็น 3 กรณี ดังนี้

1. ก่อนประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
2. หลังประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
3. กรณีเหตุอันควรสงสัยหรือความปรากฏ

ขั้นตอนการดำเนินการสืบสวนและการไต่สวนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

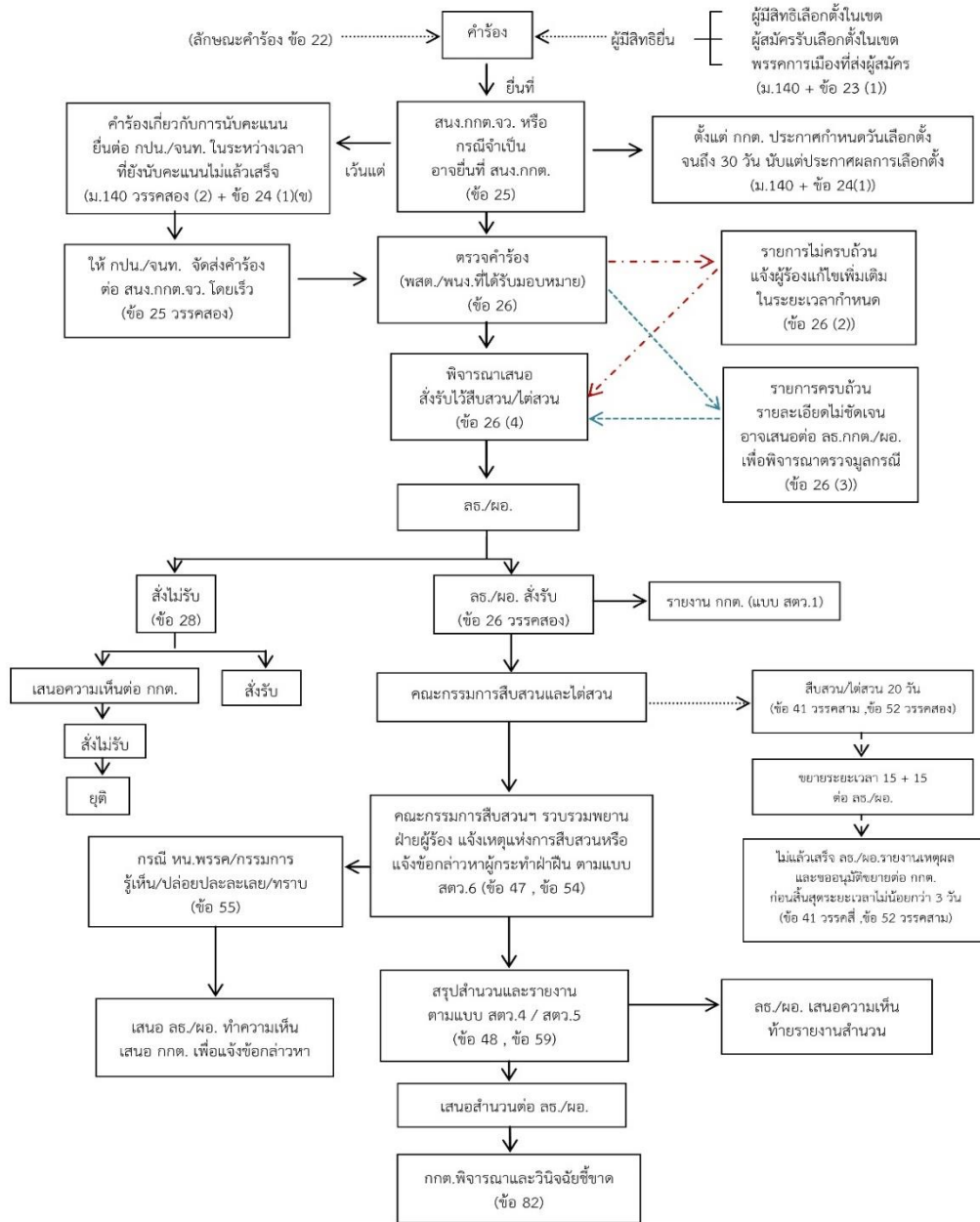
๑. ก่อนประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ขั้นตอนการดำเนินการสืบสวนและการไต่สวนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

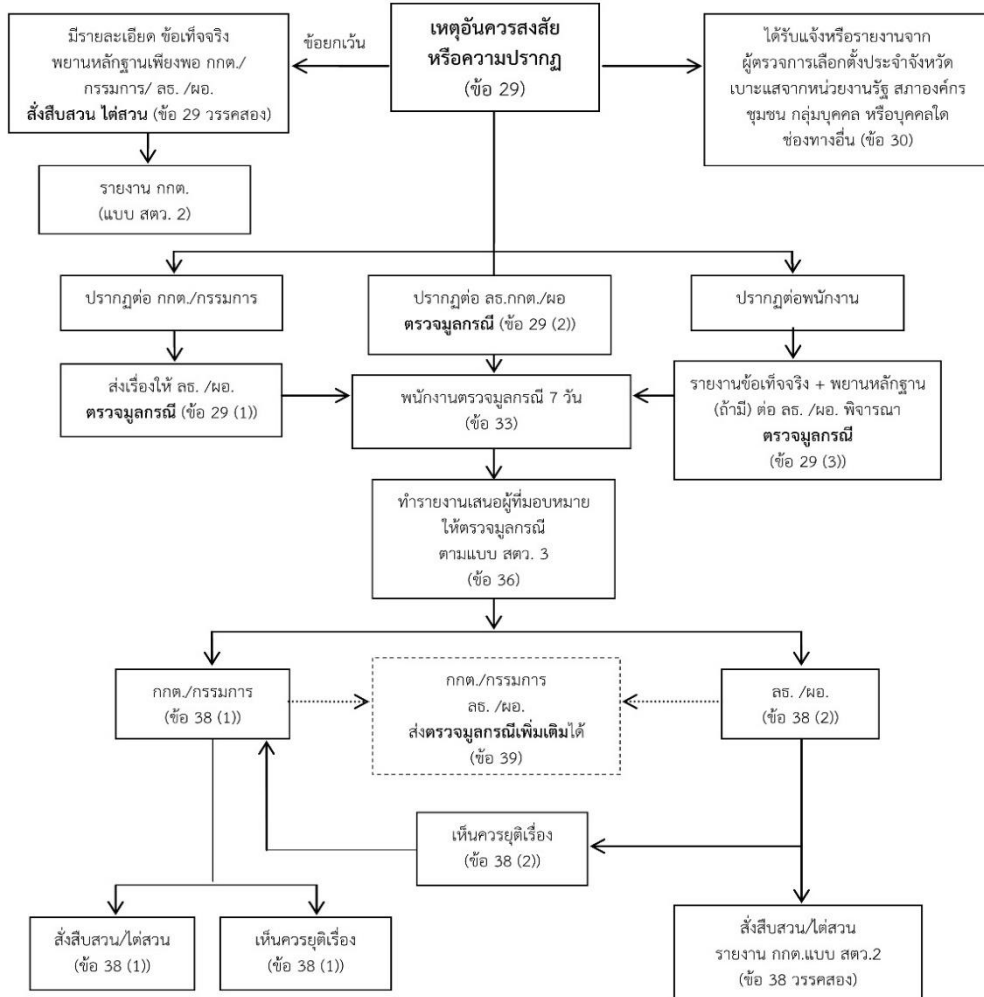
๒. หลังประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ขั้นตอนการดำเนินการสืบสวนและการไต่สวนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

๓. กรณีเหตุอันควรสงสัยหรือความปรากฏ

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

การดำเนินการสืบสวนและไต่สวนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กรณีที่ 1 และ 2 ซึ่งใช้ช่วงเวลา “ประกาศผลการเลือกตั้ง” เป็นเกณฑ์นั้น การริเริ่มดำเนินการต้องมีผู้ได้รับผลกระทบโดยตรงเสนอคำร้องหรือคำ อองคัดค้านการเลือกตั้ง โดยกฎหมายกำหนดไว้ ประกอบด้วย

- (1) ผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้ง
- (2) ผู้สมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้ง
- (3) พรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง

ส่วนการดำเนินการสืบสวนและไต่สวนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กรณีที่ 3 เป็นดุลพินิจ

ในการหยิบยกเรื่องขึ้นพิจารณาสืบสวนและไต่สวน ซึ่งอาจมาจากการได้รับแจ้งหรือรายงานจาก “ผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด” เบาแสจากหน่วยงานของรัฐ สภาองค์กรชุมชน กลุ่มบุคคล หรือบุคคลใด ๆ ที่พบเห็น เหตุการณ์และได้รายงานหรือชี้เบาะแสว่ามีพฤติการณ์ที่อาจทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

3.2 การตรวจสอบและวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป พ.ศ.2562

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป พ.ศ.2562 เมื่อวันที่ 24 มีนาคม 2562 นับได้ว่ามีความตื่นตัวและมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งมาก ทั้งในส่วนของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จากบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งนี้จำนวนรวม 51,214,120 คน ดังปรากฏการณ์ที่มีการติดตามข่าวสารและ วิพากษ์วิจารณ์ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการเลือกตั้งครั้งนี้ทั้งแง่มุมของระบบเลือกตั้ง พรรคการเมือง ผู้สมัครรับเลือกตั้ง รวมไปถึงการบริหารจัดการเลือกตั้งด้วย

ในขณะที่มีพรรคการเมืองส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งจำนวนมากเป็นประวัติการณ์ กล่าวคือ มีพรรคการเมืองส่ง ผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ทั้งหมด 81 พรรค จำนวน 11,181 คน และพรรคการเมืองส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ ทั้งหมด 77 พรรค จำนวน 2,917 คน ในกรณีนี้ ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง คิดเป็นร้อยละ 74.87 (28,341,644 คน)

จากการศึกษาพบว่า มีสถิติการร้องคัดค้านการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวนรวมทั้งสิ้น 590 คำร้อง (ณ วันที่ 8 มกราคม 2563 โดยกรุงเทพมหานครมีการร้องคัดค้านการเลือกตั้งจำนวนมากที่สุด คือ 59 คำร้อง และเมื่อศึกษาการตรวจสอบและวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้ง เมื่อมีข้อร้องเรียน คำร้องคัดค้านการเลือกตั้ง

หรือกรณีมีเหตุอันควรสงสัยหรือความปรากฏต่อคณะกรรมการเลือกตั้งเอง ผลการพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้ง เป็นดังนี้

3.2.1 การพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้งก่อนการประกาศผลการเลือกตั้ง

ตาราง 3.2.1-1 การพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้งก่อนการประกาศผลการเลือกตั้ง

ข้อมูลผู้สมัครและพรรคการเมือง	การกล่าวหา การพิจารณา และวินิจฉัยชี้ขาด
<p>ผู้สมัคร ส.ส. เขต 2 จ.นครพนม พรรคเพื่อไทย (ก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง) (คำวินิจฉัยคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ 5/2562)</p>	<p>จากการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป เมื่อวันที่ 24 มีนาคม พ.ศ.2562 คณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้มีประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง เมื่อวันที่ 7 พฤษภาคม พ.ศ.2562 ซึ่งได้รับรองผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขต 2 จังหวัดนครพนม ให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งจากพรรคเพื่อไทย ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง</p> <p>ข้อกล่าวหาตามคำร้องเรียน : กระทำการฝ่าฝืน พ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มาตรา 73 (5) กล่าวคือมีการหลอกลวงหรือจูงใจให้เข้าใจผิดในคะแนนนิยม โดยอ้างผลงานของพรรคไทยรักไทย</p> <p>คณะกรรมการการเลือกตั้ง พิจารณารายงานการไต่สวนและพยานหลักฐานแล้ว มีคำสั่งให้ยุติเรื่อง ด้วยผู้ถูกร้องได้กระทำการโฆษณาหาเสียงโดยอ้างอิงผลงานของพรรคไทยรักไทยก่อนถูกยุบพรรค เนื่องจากเป็นนโยบายของพรรคเพื่อไทยในการเลือกตั้งครั้งนี้ กรณีจึงยังฟังไม่ได้ว่าผู้ถูกร้องกระทำการฝ่าฝืนกฎหมายตามคำร้อง จึงมีคำสั่งให้ยกคำร้อง</p>
<p>ผู้สมัคร ส.ส. เขต 3 จ.เชียงราย พรรคเพื่อไทย (ก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง) (คำวินิจฉัยคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ 12/2562)</p>	<p>จากการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป เมื่อวันที่ 24 มีนาคม พ.ศ.2562 คณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้มีประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง เมื่อวันที่ 7 พฤษภาคม พ.ศ.2562 ซึ่งได้รับรองผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขต 3 จังหวัดเชียงราย ให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งจากพรรคเพื่อไทย ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง</p>

ข้อมูลผู้สมัครและพรรคการเมือง	การกล่าวหา การพิจารณา และวินิจฉัยชี้ขาด
	<p>ข้อกล่าวหา : กระทำการฝ่าฝืน พ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มาตรา 78 และมาตรา 73 (2) กล่าวคือ มีการให้เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใด โดยตรงหรือโดยอ้อม แก่โรงเรียนแม่จ้อวิทยาคม จากการทำผู้ถูกร้องเป็นประธานเปิดงานบ้านวิชาการและทำบุญทอดผ้าป่าข้าวเปลือกเนื่องในวันสถาปนาโรงเรียน</p> <p>คณะกรรมการการเลือกตั้ง พิจารณาแล้วเห็นว่า การจัดงานดังกล่าว เป็นหน้าที่ของโรงเรียน ไม่ได้เป็นการใช้ตำแหน่งหน้าที่ผู้อำนวยการโรงเรียนโดยมิชอบเพื่อเป็นคุณแก่ผู้ถูกร้อง และการที่ผู้ถูกร้องเป็นประธานกล่าวเปิดงานดังกล่าวก็ไม่ถือว่าเป็นการให้ประโยชน์แก่โรงเรียน จึงฟังไม่ได้ว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำการฝ่าฝืน พ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มาตรา 78 และมาตรา 73 (2)</p> <p>จึงมีคำสั่งให้ยกคำร้อง</p>
<p>ผู้ถูกกล่าวหาที่ 1 ผู้สมัครรับเลือกตั้ง ส.ส. เขต 2 จังหวัดสมุทรปราการ พรรคพลังประชาชน</p> <p>ผู้ถูกกล่าวหาที่ 2 หัวคะแนน (ก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง) (คำวินิจฉัยคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ 86/2562)</p>	<p>คณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้รับคำร้องว่าผู้ถูกร้อง กระทำการซึ่งเป็นการฝ่าฝืน พ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มาตรา 73 วรรคหนึ่ง (1) กล่าวคือ ผู้ถูกกล่าวหาที่ 1 ได้ก่อ สนับสนุน หรือรู้เห็นเป็นใจให้ผู้ถูกกล่าวหาที่ 2 จัดทำ ให้ เสนอให้ สัญญาว่าจะให้ หรือจัดเตรียมเพื่อจะให้ ทรัพย์สิน หรือผลประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้แก่ผู้ใด เพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนให้แก่ผู้ถูกกล่าวหาที่ 1</p> <p>คณะกรรมการการเลือกตั้ง พิจารณารายงานการไต่สวนและพยานหลักฐานแล้ว เห็นว่า ข้อเท็จจริงยังฟังไม่ได้ว่าผู้ถูกกล่าวหาทั้งสองกระทำการฝ่าฝืนกฎหมายและประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้งตามคำร้อง จึงมีคำสั่งให้ยกคำร้อง</p>
<p>ผู้ถูกกล่าวหาเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ส.ส. เขต 1 จังหวัดสุพรรณบุรี (ก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง)</p>	<p>คณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้รับคำร้องว่าผู้ถูกร้อง กระทำการซึ่งเป็นการฝ่าฝืน พ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มาตรา 97 และมาตรา 99 กล่าวคือ ผู้ถูกกล่าวหาใช้เครื่องมือหรืออุปกรณ์ใดถ่ายภาพบัตรเลือกตั้งที่ตนได้ลงคะแนนเลือกตั้งแล้ว และนำ</p>

ข้อมูลผู้สมัครและพรรคการเมือง	การกล่าวหา การพิจารณา และวินิจฉัยชี้ขาด
(คำวินิจฉัยคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ 87/2562)	<p>บัตรเลือกตั้งที่ออกเสียงลงคะแนนแล้วแสดงต่อผู้อื่น เพื่อให้ผู้อื่นทราบ ว่าตนได้ลงคะแนนเลือกหรือลงคะแนนไม่เลือกผู้สมัครผู้ใด</p> <p>คณะกรรมการการเลือกตั้ง พิจารณารายงานการไต่สวนและ พยานหลักฐานแล้ว เห็นว่า ผู้ถูกกล่าวหาได้ใช้เครื่องมือหรืออุปกรณ์ ถ่ายภาพบัตรเลือกตั้งที่ตนได้ลงคะแนนแล้ว พร้อมภาพถ่ายบัตร ประจำตัวประชาชนของผู้ถูกกล่าวหาไปเผยแพร่ลงในเฟซบุ๊กเพื่อให้ บุคคลอื่นได้เห็น จึงเป็นการนำบัตรเลือกตั้งที่ออกเสียงลงคะแนน แล้วแสดงต่อผู้อื่น เพื่อให้ผู้อื่นทราบว่าตนลงคะแนนเลือกหรือ ลงคะแนนไม่เลือกผู้สมัครผู้ใด จึงฟังได้ว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำการฝ่า ฝืน พ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มาตรา 97 และมาตรา 99 ตามข้อกล่าวหา จึงมีคำสั่งให้ดำเนินคดีอาญาแก่ผู้ถูก กล่าวหาตาม พ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มาตรา 97 และมาตรา 99 ประกอบมาตรา 165</p>
<p>ผู้สมัครรับเลือกตั้ง ส.ส. เขต 7 จังหวัดสงขลา พรรคภูมิใจไทย (ก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง) (คำวินิจฉัยคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ 89/2562)</p>	<p>คณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้รับคำร้องว่าผู้ถูกร้อง กระทำการซึ่ง เป็นการฝ่าฝืน พ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มาตรา 73 วรรคหนึ่ง (4) กล่าวคือ ผู้ถูกร้องจัดเลี้ยงเพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิ เลือกตั้งลงคะแนนให้แก่ตนเอง</p> <p>คณะกรรมการการเลือกตั้ง พิจารณารายงานการไต่สวนและ พยานหลักฐานแล้ว เห็นว่า ข้อเท็จจริงยังฟังไม่ได้ว่าผู้ถูกร้องกระทำ การฝ่าฝืนกฎหมายและประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้งตามคำ ร้อง จึงมีคำสั่งให้ยกคำร้อง</p>
<p>ผู้สมัครรับเลือกตั้ง ส.ส. เขต 2 จังหวัดสตูล พรรคภูมิใจไทย (ก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง) (คำวินิจฉัยคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ 90/2562)</p>	<p>คณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้รับคำร้องว่าผู้ถูกร้อง กระทำการซึ่ง เป็นการฝ่าฝืน พ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มาตรา 73 วรรคหนึ่ง (1) กล่าวคือ ผู้ถูกร้องให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์ อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้แก่ผู้ใด เพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ลงคะแนนให้แก่ตนเอง</p> <p>คณะกรรมการการเลือกตั้ง พิจารณารายงานการไต่สวนและ พยานหลักฐานแล้ว เห็นว่า ข้อเท็จจริงยังฟังไม่ได้ว่าผู้ถูกร้องกระทำ</p>

ข้อมูลผู้สมัครและพรรคการเมือง	การกล่าวหา การพิจารณา และวินิจฉัยชี้ขาด
<p>ผู้สมัครรับเลือกตั้ง ส.ส. เขต 2 จ.จันทบุรี พรรคประชาธิปัตย์ (ก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง) (คำวินิจฉัยคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ 91/2562)</p>	<p>การฝ่าฝืนกฎหมายและประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้งตามคำร้อง จึงมีคำสั่งให้ยกคำร้อง</p> <p>ข้อกล่าวหาตามคำร้องเรียน : กระทำการฝ่าฝืน พ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มาตรา 73 วรรคหนึ่ง (5) กล่าวคือ มีการหาเสียงเลือกตั้งด้วยการหลอกลวง ใส่ร้ายด้วยความเท็จ หรือจงใจให้เข้าใจผิดในคะแนนนิยมของผู้สมัครและพรรคการเมือง เพื่อจงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนให้แก่ตน</p> <p>คณะกรรมการการเลือกตั้ง พิจารณารายงานการไต่สวนและพยานหลักฐานต่าง ๆ แล้ว เห็นว่า การปราศรัยหาเสียงของผู้ถูกร้อง เป็นการใส่ร้ายผู้ร้องและทำให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเข้าใจว่าผู้ร้องย้ายพรรค เพราะถูกซื้อตัว ซึ่งเป็นการละทิ้งอุดมการณ์ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน อันเป็นการใส่ร้ายด้วยความเท็จ หรือจงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเข้าใจผิดในคะแนนนิยมของผู้ร้อง เพื่อจงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนให้แก่ผู้ถูกร้อง ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่าผู้ถูกร้องกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืน พ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มาตรา 73 วรรคหนึ่ง (5) จึงมีคำสั่งให้ยื่นคำร้องต่อศาลฎีกา เพื่อให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง หรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง และให้ดำเนินคดีอาญาแก่ผู้ถูกร้อง ตาม พ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มาตรา 138 และมาตรา 73 วรรคหนึ่ง (5) ประกอบมาตรา 159</p> <p>ศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้ง : พิจารณาแล้ววินิจฉัยว่า เป็นการหาเสียงด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือจงใจให้เข้าใจผิดในคะแนนนิยมของผู้สมัคร หรือพรรคการเมือง เพื่อจงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนให้ตนเอง จึงพิพากษาให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้ถูกกล่าวหาเป็นเวลา 10 ปี</p>
<p>ผู้สมัคร ส.ส. เขต 2 จ.นครพนม พรรคพลังประชารัฐ (ก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง)</p>	<p>คณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้รับคำร้องว่าผู้ถูกร้อง ซึ่งเป็นผู้สมัคร ส.ส. เขต 2 จ.นครพนม พรรคพลังประชารัฐ กระทำการซึ่งเป็นการฝ่าฝืน พ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มาตรา 73 วรรคหนึ่ง (2) กล่าวคือ ผู้ถูกร้องให้ เสนอให้ หรือสัญญาว่าจะให้เงิน</p>

ข้อมูลผู้สมัครและพรรคการเมือง	การกล่าวหา การพิจารณา และวินิจฉัยชี้ขาด
<p>(คำวินิจฉัยคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ 92/2562)</p>	<p>ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดไม่ว่าจะโดยตรงหรือโดยอ้อมแก่ชุมชน เพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนให้แก่ตนเองหรือพรรคผู้สมัครอื่น คณะกรรมการการเลือกตั้ง พิจารณารายงานการไต่สวนและ พยานหลักฐานแล้ว เห็นว่า พรรคมอบสื่อให้กับสมาชิกพรรคและ บุคคลที่เข้าร่วมงาน เป็นการมอบก่อนมีพระราชกฤษฎีกาให้มีการ เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป พ.ศ.2562 และไม่ ปรากฏว่าผู้ถูกร้องแจกสื่อดังกล่าวให้แก่ผู้ใด ข้อเท็จจริงจึงฟังไม่ได้ ว่าผู้ถูกร้องกระทำการฝ่าฝืนกฎหมายตามคำร้อง จึงมีคำสั่งให้ยกคำ ร้อง</p>
<p>ผู้สมัครรับเลือกตั้ง ส.ส. เขต 7 จังหวัดนครราชสีมา พรรคภูมิใจไทย (ก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง) (คำวินิจฉัยคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ 93/2562)</p>	<p>คณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้รับคำร้องว่าผู้ถูกร้อง กระทำการซึ่ง เป็นการฝ่าฝืน พ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มาตรา 83 และประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง หลักเกณฑ์ และวิธีการจัดทำ สถานที่ปิดประกาศเกี่ยวกับการเลือกตั้งและสถานที่ ติดแผ่นป้ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2561 ข้อ 8 และข้อ 10 กล่าวคือ ผู้ถูกร้องจัดทำแผ่นป้ายเกี่ยวกับการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีจำนวนและขนาดเกินกว่าที่คณะกรรมการ กำหนด คณะกรรมการการเลือกตั้ง พิจารณารายงานการไต่สวนและ พยานหลักฐานแล้ว เห็นว่า ข้อเท็จจริงยังฟังไม่ได้ว่าผู้ถูกร้องกระทำ การฝ่าฝืนกฎหมายและประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้งตามคำ ร้อง จึงมีคำสั่งให้ยกคำร้อง</p>
<p>ผู้สมัครรับเลือกตั้ง ส.ส. เขต 5 จังหวัดนนทบุรี พรรคประชาธิปัตย์ (ก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง) (คำวินิจฉัยคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ 94/2562)</p>	<p>คณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้รับคำร้องว่าผู้ถูกร้อง กระทำการซึ่ง เป็นการฝ่าฝืน พ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มาตรา 73 วรรคหนึ่ง (1) กล่าวคือ ผู้ถูกร้องได้ก่อ สนับสนุน หรือรู้เห็น เป็นใจให้ตัวแทน (หัวคะแนน) ให้ทรัพย์สินแก่ผู้ใด เพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิ เลือกตั้งลงคะแนนให้แก่ตนเอง คณะกรรมการการเลือกตั้ง พิจารณารายงานการไต่สวนและ พยานหลักฐานแล้ว เห็นว่า ข้อเท็จจริงยังฟังไม่ได้ว่าผู้ถูกร้องกระทำ</p>

ข้อมูลผู้สมัครและพรรคการเมือง	การกล่าวหา การพิจารณา และวินัยชั้นชาติ
	การฝ่าฝืนกฎหมายและประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้งตามคำร้อง จึงมีคำสั่งให้ยกคำร้อง
<p>ผู้สมัครรับเลือกตั้ง ส.ส. เขต 10 จังหวัดนครราชสีมา พรรคพลังประชาชน (ก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง) (คำวินิจฉัยคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ 95/2562)</p>	<p>คณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้รับคำร้องว่าผู้ถูกร้อง กระทำการซึ่งเป็นการฝ่าฝืน พ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มาตรา 73 วรรคหนึ่ง (5) กล่าวคือ ผู้ถูกร้องหาเสียงเลือกตั้งด้วยการหลอกลวง หรือจูงใจให้เข้าใจผิดในคะแนนนิยมของผู้สมัครหรือพรรคการเมือง เพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนให้แก่ตนเอง</p> <p>คณะกรรมการการเลือกตั้ง พิจารณารายงานการไต่สวนและพยานหลักฐานแล้ว เห็นว่า ข้อเท็จจริงยังฟังไม่ได้ว่าผู้ถูกร้องกระทำการฝ่าฝืนกฎหมายและระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งตามคำร้อง จึงมีคำสั่งให้ยกคำร้อง</p>
<p>ผู้สมัครรับเลือกตั้ง ส.ส. เขต 4 จังหวัดศรีสะเกษ พรรคเพื่อไทย (ก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง) (คำวินิจฉัยคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ 96/2562)</p>	<p>คณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้รับคำร้องว่าผู้ถูกร้อง กระทำการซึ่งเป็นการฝ่าฝืน พ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มาตรา 83 และประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการจัดทำ สถานที่ปิดประกาศเกี่ยวกับการเลือกตั้งและสถานที่ติดแผ่นป้ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2561 กล่าวคือ ผู้ถูกร้องปิดแผ่นป้ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งไม่เป็นไปตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด</p> <p>คณะกรรมการการเลือกตั้ง พิจารณารายงานการไต่สวนและพยานหลักฐานแล้ว เห็นว่า ข้อเท็จจริงยังฟังไม่ได้ว่าผู้ถูกร้องกระทำการฝ่าฝืนกฎหมายและประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้งตามคำร้อง จึงมีคำสั่งให้ยกคำร้อง</p>
<p>ผู้สมัครรับเลือกตั้ง ส.ส. เขต 5 จังหวัดปทุมธานี พรรคเพื่อไทย (ก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง) (คำวินิจฉัยคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ 97/2562)</p>	<p>คณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้รับคำร้องว่าผู้ถูกร้อง กระทำการซึ่งเป็นการฝ่าฝืน พ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มาตรา 83 และประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการจัดทำ สถานที่ปิดประกาศเกี่ยวกับการเลือกตั้งและสถานที่ติดแผ่นป้ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2561 ข้อ 9 กล่าวคือ ผู้ถูกร้องปิดแผ่นป้ายเกี่ยวกับการเลือกตั้ง</p>

ข้อมูลผู้สมัครและพรรคการเมือง	การกล่าวหา การพิจารณา และวินิจฉัยชี้ขาด
	<p>สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเกินขอบเขตที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดปทุมธานีกำหนด</p> <p>คณะกรรมการการเลือกตั้ง พิจารณารายงานการไต่สวนและพยานหลักฐานแล้ว เห็นว่า ข้อเท็จจริงยังฟังไม่ได้ว่าผู้ถูกร้องกระทำการฝ่าฝืนกฎหมายและประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้งตามคำร้อง จึงมีคำสั่งให้ยกคำร้อง</p>
<p>ผู้สมัครรับเลือกตั้ง ส.ส. เขต 2 จังหวัดจันทบุรี พรรคอนาคตใหม่ (ก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง) (คำวินิจฉัยคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ 98/2562)</p>	<p>คณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้รับคำร้องว่าผู้ถูกร้อง กระทำการซึ่งเป็นการฝ่าฝืน พ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มาตรา 73 วรรคหนึ่ง (1) กล่าวคือ ผู้ถูกร้องให้ เสนอให้ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้แก่ผู้ใด เพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนให้แก่ตนเอง</p> <p>คณะกรรมการการเลือกตั้ง พิจารณารายงานการไต่สวนและพยานหลักฐานแล้ว เห็นว่า ข้อเท็จจริงยังฟังไม่ได้ว่าผู้ถูกร้องกระทำการฝ่าฝืนกฎหมายและประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้งตามคำร้อง จึงมีคำสั่งให้ยกคำร้อง</p>
<p>ผู้สมัครรับเลือกตั้ง ส.ส. เขต 1 จังหวัดชัยนาท พรรคพลังประชาชน (ก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง) (คำวินิจฉัยคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ 99/2562)</p>	<p>คณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้รับคำร้องว่าผู้ถูกร้อง กระทำการซึ่งเป็นการฝ่าฝืน พ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มาตรา 83 และประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการจัดทำ สถานที่ปิดประกาศเกี่ยวกับการเลือกตั้งและสถานที่ติดแผ่นป้ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2561 ข้อ 8 กล่าวคือ ผู้ถูกร้องจัดทำและปิดแผ่นป้ายเกี่ยวกับการเลือกตั้ง จำนวนเกินกว่าที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด</p> <p>คณะกรรมการการเลือกตั้ง พิจารณารายงานการไต่สวนและพยานหลักฐานแล้ว เห็นว่า ข้อเท็จจริงยังฟังไม่ได้ว่าผู้ถูกร้องกระทำการฝ่าฝืนกฎหมายและประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้งตามคำร้อง จึงมีคำสั่งให้ยกคำร้อง</p>
<p>ผู้สมัครรับเลือกตั้ง ส.ส. เขต 7 จังหวัดสงขลา พรรคภูมิใจไทย</p>	<p>คณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้รับคำร้องว่าผู้ถูกร้อง กระทำการซึ่งเป็นการฝ่าฝืน พ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มาตรา 83 และประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง หลักเกณฑ์</p>

ข้อมูลผู้สมัครและพรรคการเมือง	การกล่าวหา การพิจารณา และวินิจฉัยชี้ขาด
<p>(ก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง) (คำวินิจฉัยคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ 100/2562)</p>	<p>และวิธีการจัดทำ สถานที่ปิดประกาศเกี่ยวกับการเลือกตั้งและสถานที่ ติดแผ่นป้ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2561 ข้อ 5 และข้อ 6 กล่าวคือ ผู้ถูกร้องปิดประกาศเกี่ยวกับการเลือกตั้งใน สถานที่ที่ไม่เป็นไปตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด คณะกรรมการการเลือกตั้ง พิจารณารายงานการไต่สวนและ พยานหลักฐานแล้ว เห็นว่า ข้อเท็จจริงยังฟังไม่ได้ว่าผู้ถูกร้องกระทำ การฝ่าฝืนกฎหมายและประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้งตามคำ ร้อง จึงมีคำสั่งให้ยกคำร้อง</p>
<p>ผู้สมัครรับเลือกตั้ง ส.ส. เขต 2 จังหวัดพะเยา พรรคเพื่อไทย (ก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง) (คำวินิจฉัยคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ 103/2562)</p>	<p>คณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้รับคำร้องว่าผู้ถูกร้อง กระทำการซึ่ง เป็นการฝ่าฝืน พ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มาตรา 73 วรรคหนึ่ง (5) กล่าวคือ ผู้ถูกร้องหลอกลวงหรือจงใจให้ เข้าใจผิดในคะแนนนิยมของผู้สมัครหรือพรรคการเมือง เพื่อจงใจให้ผู้มี สิทธิเลือกตั้งลงคะแนนให้แก่ตนเอง คณะกรรมการการเลือกตั้ง พิจารณารายงานการไต่สวนและ พยานหลักฐานแล้ว เห็นว่า ข้อเท็จจริงยังฟังไม่ได้ว่าผู้ถูกร้องกระทำ การฝ่าฝืนกฎหมายและระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งตามคำ ร้อง จึงมีคำสั่งให้ยกคำร้อง</p>
<p>ผู้สมัครรับเลือกตั้ง ส.ส. เขต 1 จังหวัดพะเยา พรรคพลังประชาชน (ก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง) (คำวินิจฉัยคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ 104/2562)</p>	<p>คณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้รับคำร้องว่าผู้ถูกร้อง กระทำการซึ่ง เป็นการฝ่าฝืน พ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มาตรา 73 วรรคหนึ่ง (5) กล่าวคือ ผู้ถูกร้องหลอกลวงหรือจงใจให้ เข้าใจผิดในคะแนนนิยมของผู้สมัครหรือพรรคการเมือง เพื่อจงใจให้ผู้มี สิทธิเลือกตั้งลงคะแนนให้แก่ตนเอง คณะกรรมการการเลือกตั้ง พิจารณารายงานการไต่สวนและ พยานหลักฐานแล้ว เห็นว่า ข้อเท็จจริงยังฟังไม่ได้ว่าผู้ถูกร้องกระทำ การฝ่าฝืนกฎหมายและระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งตามคำ ร้อง จึงมีคำสั่งให้ยกคำร้อง</p>
<p>ผู้สมัครรับเลือกตั้ง ส.ส. เขต 2 จังหวัดจันทบุรี พรรคพลังประชาชน</p>	<p>คณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้รับคำร้องว่าผู้ถูกร้อง กระทำการซึ่ง เป็นการฝ่าฝืน พ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มาตรา 73 วรรคหนึ่ง (5) กล่าวคือ ผู้ถูกร้องหลอกลวงหรือจงใจให้</p>

ข้อมูลผู้สมัครและพรรคการเมือง	การกล่าวหา การพิจารณา และวินิจฉัยชี้ขาด
<p>(ก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง) (คำวินิจฉัยคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ 105/2562)</p>	<p>เข้าใจผิดในคะแนนนิยมของผู้สมัครหรือพรรคการเมือง เพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนให้แก่ตนเอง</p> <p>คณะกรรมการการเลือกตั้ง พิจารณารายงานการไต่สวนและพยานหลักฐานแล้ว เห็นว่า ข้อเท็จจริงยังฟังไม่ได้ว่าผู้ถูกร้องกระทำการฝ่าฝืนกฎหมายและระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งตามคำร้อง จึงมีคำสั่งให้ยกคำร้อง</p>
<p>ผู้ถูกร้องที่ 1 ผู้สมัครรับเลือกตั้ง ส.ส. เขต 4 จังหวัดสมุทรปราการ พรรคอนาคตใหม่</p> <p>ผู้ถูกร้องที่ 2 ผู้ช่วยเหลือการปฏิบัติงาน อนุกรรมการการเลือกตั้งประจำเขต เลือกตั้ง</p> <p>ผู้ถูกร้องที่ 3 ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง (ก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง) (คำวินิจฉัยคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ 106/2562)</p>	<p>คณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้รับคำร้องว่าผู้ถูกร้อง กระทำการซึ่งเป็นการฝ่าฝืน พ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มาตรา 23 กล่าวคือ ผู้ถูกร้องที่ 2 ซึ่งเป็นเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้งยินยอมให้ผู้ถูกร้องที่ 1 และผู้ถูกร้องที่ 3 เข้าไปอยู่ในสถานที่รวมคะแนนและการส่งมอบวัสดุอุปกรณ์เกี่ยวกับการเลือกตั้ง อันเป็นการหลีกเลี่ยงไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ ทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำการอื่นใดอันเป็นการขัดขวางมิให้การเป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง</p> <p>คณะกรรมการการเลือกตั้ง พิจารณารายงานการไต่สวนและพยานหลักฐานแล้ว เห็นว่า ข้อเท็จจริงยังฟังไม่ได้ว่าผู้ถูกร้องทั้งสามกระทำการฝ่าฝืนกฎหมายและระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งตามคำร้อง จึงมีคำสั่งให้ยกคำร้อง</p>
<p>ผู้สมัครรับเลือกตั้ง ส.ส. เขต 13 กรุงเทพมหานคร พรรคเพื่อไทย (ก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง) (คำวินิจฉัยคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ 108/2562)</p>	<p>คณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้รับคำร้องว่าผู้ถูกร้อง กระทำการซึ่งเป็นการฝ่าฝืน พ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มาตรา 70 ประกอบระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยวิธีการหาเสียง และลักษณะต้องห้ามในการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2561 ข้อ 17 กล่าวคือ ผู้ถูกร้องนำสถาบันพระมหากษัตริย์มาเกี่ยวข้องกับการหาเสียงเลือกตั้ง</p> <p>คณะกรรมการการเลือกตั้ง พิจารณารายงานการไต่สวนและพยานหลักฐานแล้ว เห็นว่า ข้อเท็จจริงยังฟังไม่ได้ว่าผู้ถูกร้องกระทำการฝ่าฝืนกฎหมายและระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งตามคำร้อง จึงมีคำสั่งให้ยกคำร้อง</p>

ข้อมูลผู้สมัครและพรรคการเมือง	การกล่าวหา การพิจารณา และวินิจฉัยชี้ขาด
<p>ผู้ถูกร้องที่ 1 ผู้สมัครรับเลือกตั้ง ส.ส. เขต 2 จังหวัดตาก พรรคประชาธิปัตย์</p> <p>ผู้ถูกร้องที่ 2 สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดตาก (ก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง) (คำวินิจฉัยคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ 110/2562)</p>	<p>คณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้รับคำร้องว่าผู้ถูกร้อง กระทำการซึ่งเป็นการฝ่าฝืน พ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มาตรา 78 และระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยวิธีการหาเสียง และลักษณะต้องห้ามในการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2561 ข้อ 14 กล่าวคือ ผู้ถูกร้องที่ 1 ไม่แจ้งรายละเอียดเกี่ยวกับผู้ถูกร้องที่ 2 ในการเป็นผู้ช่วยหาเสียง หน้าที่และค่าตอบแทน ผู้ช่วยหาเสียง ตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด และผู้ถูกร้องที่ 2 ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ใช้ตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบด้วยกฎหมาย กระทำการใดๆ เพื่อเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัครหรือพรรคการเมือง</p> <p>คณะกรรมการการเลือกตั้ง พิจารณารายงานการไต่สวนและพยานหลักฐานแล้ว เห็นว่า ข้อเท็จจริงยังฟังไม่ได้ว่าผู้ถูกร้องทั้งสอง กระทำการฝ่าฝืนกฎหมายและระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้ง ตามคำร้อง จึงมีคำสั่งให้ยกคำร้อง</p>
<p>ผู้สมัครรับเลือกตั้ง ส.ส. เขต 5 จังหวัดอุบลราชธานี พรรคเพื่อไทย (ก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง) (คำวินิจฉัยคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ 112/2562)</p>	<p>คณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้รับคำร้องว่าผู้ถูกร้อง กระทำการซึ่งเป็นการฝ่าฝืน พ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มาตรา 73 วรรคหนึ่ง (5) กล่าวคือ ผู้ถูกร้องใส่ร้ายด้วยความเท็จ หรือจงใจให้เข้าใจผิดในคะแนนนิยมของผู้สมัครหรือพรรคการเมือง เพื่อจงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนให้แก่ตนเอง หรืองดเว้นการลงคะแนนให้แก่ผู้สมัครอื่น</p> <p>คณะกรรมการการเลือกตั้ง พิจารณารายงานการไต่สวนและพยานหลักฐานแล้ว เห็นว่า ข้อเท็จจริงยังฟังไม่ได้ว่าผู้ถูกร้องทั้งสาม กระทำการฝ่าฝืนกฎหมายตามคำร้อง จึงมีคำสั่งให้ยกคำร้อง</p>
<p>ผู้สมัครรับเลือกตั้ง ส.ส. เขต 3 จังหวัดลพบุรี พรรคเพื่อไทย (ก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง) (คำวินิจฉัยคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ 113/2562)</p>	<p>คณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้รับคำร้องว่าผู้ถูกร้อง ผู้สมัคร ส.ส. เขต 3 จังหวัดลพบุรี พรรคเพื่อไทย กระทำการซึ่งเป็นการฝ่าฝืน พ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มาตรา 73 วรรคหนึ่ง (1) กล่าวคือ ให้ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้แก่ผู้ใด เพื่อจงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนให้แก่ตนเอง</p>

ข้อมูลผู้สมัครและพรรคการเมือง	การกล่าวหา การพิจารณา และวินิจฉัยชี้ขาด
	<p>คณะกรรมการการเลือกตั้ง พิจารณารายงานการไต่สวนและพยานหลักฐานแล้ว เห็นว่า ข้อเท็จจริงยังฟังไม่ได้ว่าผู้ถูกร้องกระทำการฝ่าฝืนกฎหมายและประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้งตามคำร้อง จึงมีคำสั่งให้ยกคำร้อง</p>
<p>ผู้สมัครรับเลือกตั้ง ส.ส. เขต 1 จังหวัดกาฬสินธุ์ พรรคเพื่อไทย (ก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง) (คำวินิจฉัยคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ 116/2562)</p>	<p>คณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้รับคำร้องว่าผู้ถูกร้อง กระทำการซึ่งเป็นการฝ่าฝืน พ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มาตรา 73 วรรคหนึ่ง (5) กล่าวคือ ผู้ถูกร้องหลงหรือจงใจให้เข้าใจผิดในคะแนนนิยมของผู้สมัครหรือพรรคการเมือง เพื่อจงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนให้แก่ตนเอง</p> <p>คณะกรรมการการเลือกตั้ง พิจารณารายงานการไต่สวนและพยานหลักฐานแล้ว เห็นว่า ข้อเท็จจริงยังฟังไม่ได้ว่าผู้ถูกร้องทั้งสามกระทำการฝ่าฝืนกฎหมายตามคำร้อง จึงมีคำสั่งให้ยกคำร้อง</p>
<p>ผู้ถูกกล่าวหาที่ 1 ผู้สมัครรับเลือกตั้ง ส.ส. เขต 3 จังหวัดกาญจนบุรี พรรคภูมิใจไทย และผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ผู้ถูกกล่าวหาที่ 2 (ก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง) (คำวินิจฉัยคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ 117/2562)</p>	<p>คณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้รับรายงานกรณีเหตุอันควรสงสัยหรือความปรากฏต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าผู้ถูกกล่าวหาที่ 1 และผู้ถูกกล่าวหาที่ 2 กระทำการซึ่งเป็นการฝ่าฝืน พ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มาตรา 73 วรรคหนึ่ง (1) กล่าวคือ ผู้ถูกกล่าวหาทั้งสองคนเสนอให้ หรือสัญญาว่าจะให้ทรัพย์สินแก่ผู้ใด เพื่อจงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนให้แก่ตนเองหรือผู้สมัคร</p> <p>คณะกรรมการการเลือกตั้ง พิจารณารายงานการไต่สวนและพยานหลักฐานแล้ว เห็นว่า ข้อเท็จจริงยังฟังไม่ได้ว่าผู้ถูกกล่าวหาทั้งสองกระทำการฝ่าฝืนกฎหมายและประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้งตามคำร้อง จึงมีคำสั่งให้ยกคำร้อง</p>
<p>ผู้ถูกร้องที่ 1 ผู้สมัครรับเลือกตั้ง ส.ส. เขต 1 จังหวัดฉะเชิงเทรา พรรคอนาคตใหม่ ผู้ถูกร้องที่ 2 อดีตผู้สมัครรับเลือกตั้ง ส.ส. เขต 1 จังหวัดฉะเชิงเทรา พรรค ไทยรักษาชาติ</p>	<p>คณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้รับคำร้องว่าผู้ถูกร้องที่ 1 – ผู้ถูกร้องที่ 3 กระทำการซึ่งเป็นการฝ่าฝืน พ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มาตรา 73 วรรคหนึ่ง (5) และ พ.ร.บ.ว่าด้วยพรรคการเมือง มาตรา 22 กล่าวคือ ผู้ถูกร้องที่ 1 และผู้ถูกร้องที่ 2 หลอกลวงหรือจงใจให้เข้าใจผิดในคะแนนนิยมของผู้สมัครหรือพรรคการเมือง เพื่อจงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนให้แก่ผู้สมัครอื่น หรืองดเว้นการลงคะแนนให้แก่ผู้สมัคร และผู้ถูกร้องที่ 3 ซึ่งเป็นคณะ</p>

ข้อมูลผู้สมัครและพรรคการเมือง	การกล่าวหา การพิจารณา และวินิจฉัยชี้ขาด
<p>ผู้ถูกร้องที่ 3 คณะกรรมการบริหารพรรคอนาคตใหม่</p> <p>(ก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง)</p> <p>(คำวินิจฉัยคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ 118/2562)</p>	<p>กรรมการบริหารพรรคการเมือง รู้เห็นเป็นใจให้กระทำการให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปได้โดยสุจริตและเที่ยงธรรม หรือไม่ชอบด้วยกฎหมาย คณะกรรมการการเลือกตั้ง พิจารณารายงานการไต่สวนและพยานหลักฐานแล้ว เห็นว่า ข้อเท็จจริงยังฟังไม่ได้ว่าผู้ถูกร้องทั้งสามกระทำการฝ่าฝืนกฎหมายตามคำร้อง จึงมีคำสั่งให้ยกคำร้อง</p>
<p>ผู้สมัครรับเลือกตั้ง ส.ส. เขต 2 จังหวัดพิษณุโลก พรรคเพื่อไทย</p> <p>(ก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง)</p> <p>(คำวินิจฉัยคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ 119/2562)</p>	<p>คณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้รับคำร้องว่าผู้ถูกร้องที่ 1 ซึ่งเป็นผู้สมัคร ส.ส. เขต 2 จังหวัดพิษณุโลก พรรคเพื่อไทย และผู้ถูกร้องที่ 2 ซึ่งเป็นรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลพรมพิราม กระทำการซึ่งเป็นการฝ่าฝืน พ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มาตรา 73 วรรคหนึ่ง (2) กล่าวคือ ผู้ถูกร้องที่ 1 ก่อ สนับสนุน หรือรู้เห็นเป็นใจให้ผู้ถูกร้องที่ 2 เสนอให้ สัญญาว่าจะให้เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดไม่ว่าจะโดยตรงหรือโดยอ้อมแก่ชุมชน เพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนให้แก่ตนเองหรือผู้สมัครอื่น</p> <p>คณะกรรมการการเลือกตั้ง พิจารณารายงานการไต่สวนและพยานหลักฐานแล้ว เห็นว่า ข้อเท็จจริงยังฟังไม่ได้ว่าผู้ถูกร้องกระทำการฝ่าฝืนกฎหมายและประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้งตามคำร้อง จึงมีคำสั่งให้ยกคำร้อง</p>
<p>ผู้สมัครรับเลือกตั้ง ส.ส. เขต 7 จังหวัดนครราชสีมา พรรคพลังประชารัฐ</p> <p>(ก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง)</p> <p>(คำวินิจฉัยคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ 120/2562)</p>	<p>คณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้รับคำร้องว่าผู้ถูกร้องที่ 1 ซึ่งเป็นผู้สมัคร ส.ส. เขต 7 จ.นครราชสีมา พรรคพลังประชารัฐ และผู้ถูกร้องที่ 2 - ผู้ถูกร้องที่ 4 (หัวคะแนน) กระทำการซึ่งเป็นการฝ่าฝืน พ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มาตรา 73 วรรคหนึ่ง (1) กล่าวคือ ผู้ถูกร้องที่ 1 ก่อ สนับสนุน หรือรู้เห็นเป็นใจให้ผู้ถูกร้องที่ 2 - ผู้ถูกร้องที่ 4 ให้ หรือสัญญาว่าจะให้ทรัพย์สิน เพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนให้แก่ผู้ถูกร้องที่ 1 หรือให้งดเว้นการลงคะแนนให้แก่ผู้สมัคร</p> <p>คณะกรรมการการเลือกตั้ง พิจารณารายงานการไต่สวนและพยานหลักฐานแล้ว เห็นว่า ข้อเท็จจริงยังฟังไม่ได้ว่าผู้ถูกร้องกระทำ</p>

ข้อมูลผู้สมัครและพรรคการเมือง	การกล่าวหา การพิจารณา และวินัยชี้ขาด
<p>ผู้สมัครรับเลือกตั้ง ส.ส. เขต 7 จังหวัดสงขลา พรรคภูมิใจไทย (ก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง) (คำวินิจฉัยคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ 121/2562)</p>	<p>การฝ่าฝืนกฎหมายและประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้งตามคำร้อง จึงมีคำสั่งให้ยกคำร้อง</p> <p>คณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้รับคำร้องว่าผู้ถูกร้อง ซึ่งเป็นผู้สมัคร ส.ส. เขต 7 จ.สงขลา พรรคภูมิใจไทย กระทำการซึ่งเป็นการฝ่าฝืน พ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มาตรา 73 วรรคหนึ่ง (5) กล่าวคือ หลอกลวงหรือจูงใจให้เข้าใจผิดในคะแนนนิยมของผู้สมัครหรือพรรคการเมือง เพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งงดเว้นการลงคะแนนให้แก่ตนเอง</p> <p>คณะกรรมการการเลือกตั้ง พิจารณารายงานการไต่สวนและพยานหลักฐานแล้ว เห็นว่า การกระทำยังไม่ถือว่าเป็นการหลอกลวงหรือจูงใจให้เข้าใจผิดในคะแนนนิยมของผู้สมัครหรือพรรคการเมือง จึงฟังไม่ได้ว่าผู้ถูกร้องกระทำการฝ่าฝืนกฎหมายและประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้งตามคำร้อง จึงมีคำสั่งให้ยกคำร้อง</p>
<p>กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง เขตเลือกตั้งที่ 6 จังหวัดอุดรธานี (ก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง) (คำวินิจฉัยคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ 123/2562)</p>	<p>คณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้รับคำร้องว่าผู้ถูกร้องที่ 1 – ผู้ถูกร้องที่ 8 ซึ่งเป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย อนุกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง กระทำการซึ่งเป็นการฝ่าฝืน พ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มาตรา 23 วรรคหนึ่ง กล่าวคือ เป็นเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้งหลีกเลี่ยงไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ ทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำการอื่นใดอันเป็นการขัดขวางมิให้การเป็นไปตามกฎหมาย</p> <p>คณะกรรมการการเลือกตั้ง พิจารณารายงานการไต่สวนและพยานหลักฐานแล้ว เห็นว่า ข้อเท็จจริงจึงยังฟังไม่ได้ว่าผู้ถูกร้องกระทำการอันฝ่าฝืนกฎหมายตามคำร้อง จึงมีคำสั่งให้ยกคำร้อง</p>
<p>ผู้สมัครรับเลือกตั้ง ส.ส. เขต 4 จังหวัดชลบุรี พรรคพลังประชารัฐ (ก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง) (คำวินิจฉัยคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ 124/2562)</p>	<p>คณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้รับคำร้องว่าผู้ถูกร้อง ซึ่งเป็นผู้สมัคร ส.ส. เขต 4 จ.ชลบุรี พรรคพลังประชารัฐ กระทำการซึ่งเป็นการฝ่าฝืน พ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มาตรา 83 และประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการจัดทำสถานที่ปิดประกาศเกี่ยวกับการเลือกตั้งและสถานที่ติดแผ่นป้ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2561 ข้อ 6 และข้อ</p>

ข้อมูลผู้สมัครและพรรคการเมือง	การกล่าวหา การพิจารณา และวินิจฉัยชี้ขาด
	<p>8 กล่าวคือ ผู้ถูกร้องจัดทำและติดแผ่นป้ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งไม่เป็นไปตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด และปิดประกาศเกี่ยวกับการเลือกตั้งไม่เป็นไปตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด</p> <p>คณะกรรมการการเลือกตั้ง พิจารณารายงานการไต่สวนและพยานหลักฐานแล้ว เห็นว่า ข้อเท็จจริงจึงฟังไม่ได้ว่าผู้ถูกร้องกระทำการฝ่าฝืนกฎหมายและประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้งตามคำร้อง จึงมีคำสั่งให้ยกคำร้อง</p>
<p>ผู้สมัครรับเลือกตั้ง ส.ส. เขต 4 จังหวัดเชียงราย พรรคประชาธิปัตย์ (ก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง) (คำวินิจฉัยคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ 127/2562)</p>	<p>คณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้รับคำร้องว่าผู้ถูกร้อง ซึ่งเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง ส.ส. เขต 4 จังหวัดเชียงราย กระทำการซึ่งเป็นการฝ่าฝืน พ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มาตรา 73 วรรคหนึ่ง (5) กล่าวคือ ใส่ร้ายด้วยความเท็จ หรือจงใจให้เข้าใจผิดในคะแนนนิยมของผู้สมัคร เพื่อจงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งงดเว้นการลงคะแนนให้แก่ผู้สมัคร</p> <p>คณะกรรมการการเลือกตั้ง พิจารณารายงานการไต่สวนและพยานหลักฐานแล้ว เห็นว่า ผู้ถูกร้องพบกระดาดข้อมูลเกี่ยวกับผู้ร้องตกอยู่ถึงชื่อของจดหมายและอากรแสตมป์ แล้วใส่เอกสารดังกล่าวและส่งจดหมายไปยังผู้ใหญ่บ้านป่าแงะ ต.แม่เจดีย์ อ.เวียงป่าเป้า ที่ตู้ไปรษณีย์ในตัวอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ โดยไม่ได้ระบุว่ามีผู้ใดเป็นผู้ส่ง ข้อความในเอกสารกล่าวหาผู้ร้องว่าเป็นบุคคลลวงโลก ไม่ใช่คนดี ภรรยาคนปัจจุบันมีเรื่องเกี่ยวข้องกับโรคติดต่อร้ายแรงและมีพฤติการณ์ร้ายรอยผิดปกติจากการฟอกเงินและค้ายาเสพติด เป็นการกระทำที่ประสงค์ต่อผลหรือยอมเล็งเห็นผลได้ว่าผู้ใหญ่บ้านคนดังกล่าวซึ่งเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เขต 2 จังหวัดเชียงราย ได้อ่านและทราบข้อความในเอกสารนั้น หรืออาจมีผู้มีสิทธิเลือกตั้งคนอื่นได้ทราบข้อความดังกล่าวแล้วเกิดความดูหมิ่นหรือเกลียดชังผู้ร้องและภรรยาได้ ย่อมส่งผลกระทบต่อคะแนนนิยมของผู้ร้อง จึงเป็นการใส่ร้ายด้วยความเท็จ หรือจงใจให้เข้าใจผิดในคะแนนนิยมของผู้สมัคร เพื่อจงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งงดเว้นการลงคะแนนให้แก่ผู้ร้อง ข้อเท็จจริงจึงฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืน</p>

ข้อมูลผู้สมัครและพรรคการเมือง	การกล่าวหา การพิจารณา และวินิจฉัยชี้ขาด
	<p>พ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มาตรา 73 วรรคหนึ่ง (5) ตามคำร้อง</p> <p>คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงมีคำสั่งให้ดำเนินคดีอาญาแก่ผู้ร้อง ตามพ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มาตรา 73 วรรคหนึ่ง (5) ประกอบมาตรา 159</p>
<p>พรรคเสรีรวมไทย ผู้ถูกร้องที่ 1 และผู้ถูกร้องที่ 2 ซึ่งเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง ส.ส. แบบบัญชีรายชื่อ พรรคอนาคตใหม่ ผู้ถูกร้องที่ 2</p> <p>(ก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง)</p> <p>(คำวินิจฉัยคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ 130/2562)</p>	<p>คณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้รับคำร้องว่าผู้ถูกร้อง พรรคเสรีรวมไทย ผู้ถูกร้องที่ 1 และผู้ถูกร้องที่ 2 ซึ่งเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง ส.ส. แบบบัญชีรายชื่อ พรรคอนาคตใหม่ ผู้ถูกร้องที่ 2 กระทำการซึ่งเป็นการฝ่าฝืน พ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มาตรา 73 วรรคหนึ่ง (5) กล่าวคือ ผู้ถูกร้องที่ 1 และผู้ถูกร้องที่ 2 ใส่ร้ายด้วยความเท็จ หรือจงใจให้เข้าใจผิดในคะแนนนิยมของผู้สมัครหรือพรรคการเมือง เพื่อจงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนให้แก่ตนเอง</p> <p>คณะกรรมการการเลือกตั้ง พิจารณารายงานการไต่สวนและพยานหลักฐานแล้ว เห็นว่า การเผยแพร่ข้อความผ่านเฟสบุ๊กของบุคคลและผู้ถูกร้องมิได้ระบุถึงบุคคลหนึ่งบุคคลใดเป็นการเฉพาะ และเนื้อหาของข้อความเพียงการแสดงความคิดเห็นทางกาเมือง ยังไม่ถึงขนาดเป็นการใส่ร้ายด้วยความเท็จ หรือจงใจให้เข้าใจผิดในคะแนนนิยมของผู้สมัครหรือพรรคการเมือง ข้อเท็จจริงจึงฟังไม่ได้ว่าผู้ถูกร้องกระทำการฝ่าฝืนกฎหมายตามคำร้อง จึงมีคำสั่งให้ยกคำร้อง</p>
<p>ผู้สมัคร ส.ส. เขต 4 จ.สุพรรณบุรี</p> <p>(ก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง)</p> <p>(คำวินิจฉัยคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ 132/2562)</p>	<p>คณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้รับรายงานหรือกรณีมีเหตุอันควรสงสัย หรือความปรากฏต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าผู้ถูกกล่าวหา ซึ่งเป็นผู้สมัคร ส.ส. เขต 4 จ.สุพรรณบุรี ซึ่งผู้อำนวยการการเลือกตั้ง ฯ ไม่ประกาศรายชื่อเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แบบแบ่งเขตเลือกตั้ง กระทำการซึ่งเป็นการฝ่าฝืน พ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มาตรา 73 วรรคหนึ่ง (5) กล่าวคือ หลอกลวงหรือจงใจให้เข้าใจผิดในคะแนนนิยมของผู้สมัครหรือพรรคการเมือง เพื่อจงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนให้แก่ตนเอง</p>

ข้อมูลผู้สมัครและพรรคการเมือง	การกล่าวหา การพิจารณา และวินิจฉัยชี้ขาด
	คณะกรรมการการเลือกตั้ง พิจารณารายงานการไต่สวนและพยานหลักฐานแล้ว เห็นว่า ข้อเท็จจริงฟังไม่ได้ว่าผู้ถูกร้องกระทำการฝ่าฝืนกฎหมายตามคำร้อง จึงมีคำสั่งให้ยกคำร้อง
<p>ผู้สมัคร ส.ส. เขต 3 จ.ร้อยเอ็ด พรรคเพื่อไทย (ก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง) (คำวินิจฉัยคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ 134/2562)</p>	<p>คณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้รับคำร้องว่าผู้ถูกร้อง ซึ่งเป็นผู้สมัคร ส.ส. เขต 3 จ.ร้อยเอ็ด พรรคเพื่อไทย กระทำการซึ่งเป็นการฝ่าฝืน พ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มาตรา 73 วรรคหนึ่ง (1) กล่าวคือ เป็นผู้ก่อ สนับสนุน หรือรู้เห็นเป็นใจให้ตัวแทนหรือหัวหน้าคณะให้เงินแก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนให้แก่ตนเอง</p> <p>คณะกรรมการการเลือกตั้ง พิจารณารายงานการไต่สวนและพยานหลักฐานแล้ว เห็นว่า ข้อเท็จจริงฟังไม่ได้ว่าผู้ถูกร้องกระทำการฝ่าฝืนกฎหมายตามคำร้อง จึงมีคำสั่งให้ยกคำร้อง</p>
<p>ผู้สมัคร ส.ส. เขต 10 จ.นครราชสีมา พรรคภูมิใจไทย (ก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง) (คำวินิจฉัยคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ 135/2562)</p>	<p>คณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้รับคำร้องว่าผู้ถูกร้อง ซึ่งเป็นผู้สมัคร ส.ส. เขต 10 จ.นครราชสีมา พรรคภูมิใจไทย กระทำการซึ่งเป็นการฝ่าฝืน พ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มาตรา 73 วรรคหนึ่ง (1) และมาตรา 78 กล่าวคือ จัดทำ ให้ เสนอให้ สัญญาว่าจะให้ หรือจัดเตรียมเพื่อจะให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้แก่ผู้ใด เพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนให้แก่ตนเอง และเจ้าหน้าที่ของรัฐใช้ตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบด้วยกฎหมายกระทำการใดๆ เพื่อเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัครหรือพรรคการเมือง</p> <p>คณะกรรมการการเลือกตั้ง พิจารณารายงานการไต่สวนและพยานหลักฐานแล้ว เห็นว่า ข้อเท็จจริงฟังไม่ได้ว่าผู้ถูกร้องกระทำการฝ่าฝืนกฎหมายตามคำร้อง จึงมีคำสั่งให้ยกคำร้อง</p>
<p>ผู้สมัคร ส.ส. เขต 1 จ.อุบลราชธานี พรรคพลังประชารัฐ (ก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง) (คำวินิจฉัยคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ 137/2562)</p>	<p>คณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้รับคำร้องว่าผู้ถูกร้อง กระทำการซึ่งเป็นการฝ่าฝืน พ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มาตรา 73 วรรคหนึ่ง (1) กล่าวคือ จัดทำ ให้ เสนอให้ สัญญาว่าจะให้ หรือจัดเตรียมเพื่อจะให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้แก่ผู้ใด เพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนให้แก่ตนเอง</p>

ข้อมูลผู้สมัครและพรรคการเมือง	การกล่าวหา การพิจารณา และวินิจฉัยชี้ขาด
	คณะกรรมการการเลือกตั้ง พิจารณารายงานการไต่สวนและพยานหลักฐานแล้ว เห็นว่า ข้อเท็จจริงฟังไม่ได้ว่าผู้ถูกร้องกระทำการฝ่าฝืนกฎหมายตามคำร้อง จึงมีคำสั่งให้ยกคำร้อง
<p>ผู้สมัคร ส.ส. เขต 4 จ.กาฬสินธุ์ พรรคเพื่อไทย (ก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง) (คำวินิจฉัยคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ 140/2562)</p>	<p>คณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้รับคำร้องว่าผู้ถูกร้อง กระทำการซึ่งเป็นการฝ่าฝืน พ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มาตรา 73 วรรคหนึ่ง (5) กล่าวคือ ผู้ถูกร้องได้ก่อ สนับสนุน หรือรู้เห็นเป็นใจให้นายอดิศร เพียงเกษ ปราศรัยหาเสียงเลือกตั้งด้วยการใส่ร้ายด้วยความเท็จ หรือจงใจให้เข้าใจผิดในคะแนนนิยมของผู้สมัครหรือพรรคการเมือง เพื่อจงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนให้แก่ตนเอง</p> <p>คณะกรรมการการเลือกตั้ง พิจารณารายงานการไต่สวนและพยานหลักฐานแล้ว เห็นว่า ข้อเท็จจริงฟังไม่ได้ว่าผู้ถูกร้องกระทำการฝ่าฝืนกฎหมายตามคำร้อง จึงมีคำสั่งให้ยกคำร้อง</p>
<p>ผู้สมัคร ส.ส. เขต 6 จ.นครศรีธรรมราช พรรคพลังประชาชน (ก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง) (คำวินิจฉัยคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ 144/2562)</p>	<p>คณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้รับคำร้องว่าผู้ถูกร้อง กระทำการซึ่งเป็นการฝ่าฝืน พ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มาตรา 73 วรรคหนึ่ง (5) กล่าวคือ ผู้ถูกร้องหลอกลวง ใส่ร้ายด้วยความเท็จ หรือจงใจให้เข้าใจผิดในคะแนนนิยมของผู้สมัครหรือพรรคการเมือง เพื่อจงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนให้แก่ตนเอง</p> <p>คณะกรรมการการเลือกตั้ง พิจารณารายงานการไต่สวนและพยานหลักฐานแล้ว เห็นว่า ข้อเท็จจริงฟังไม่ได้ว่าผู้ถูกร้องกระทำการฝ่าฝืนกฎหมายตามคำร้อง จึงมีคำสั่งให้ยกคำร้อง</p>
<p>ผู้สมัครรับเลือกตั้ง ส.ส. เขต 8 จ.เชียงใหม่ พรรคเพื่อไทย (ใบส้ม – ก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง)</p>	<p>คณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยมติที่ประชุมเมื่อวันที่ 23 เมษายน 2562 มีมติชี้ขาดว่าการเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม และมีคำสั่งระงับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้สมัครไว้ชั่วคราว เป็นเวลาไม่เกิน 1 ปี และสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ หรือ “ใบส้ม” แก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดเชียงใหม่ เขตเลือกตั้งที่ 8 พรรคเพื่อไทย</p> <p>กรณีนี้มีเหตุอันควรสงสัยหรือมีความปรากฏต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าผู้ถูกร้องให้เงิน ทริพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดไม่ว่าโดยตรง</p>

ข้อมูลผู้สมัครและพรรคการเมือง	การกล่าวหา การพิจารณา และวินัยชี้ขาด
	<p>หรือโดยอ้อมแก่ชุมชน เพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนให้แก่ตนเอง ทั้งนี้ จากการพิจารณาสำนวนการสืบสวนที่คณะกรรมการสืบสวนของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง จังหวัดเชียงใหม่ โดยเห็นว่า พฤติการณ์ของผู้ถูกร้อง เข้าข่ายกระทำผิด พ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มาตรา 73 วรรคหนึ่ง (2) ให้ เสนอให้ สัณญูว่าจะให้เงินหรือทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อมแก่ชุมชน สมาคม มูลนิธิวัด สถานศึกษา สถานสงเคราะห์ หรือสถาบันอื่นใด</p> <p>ศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้ง : พิจารณาแล้วเห็นว่า การกระทำของผู้ถูกกล่าวหา ยังไม่เพียงพอให้รับฟังว่ามีเจตนาหาเสียง เป็นเพียงกล่าวฝากเนื้อฝากตัว ข้อเท็จจริงตามทางใต้สวนยังรับฟังไม่ได้ว่าผู้คัดค้านถวายเงินจำนวน 2,000 บาทแก่พระครูถาวรคุณ เพื่อเป็นการสื่อให้ชาวบ้านเข้าใจว่าบริจาคเงินสมทบให้แก่กองผ้าป่าสามัคคีของหมู่บ้าน เพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนให้แก่ตนเองด้วยวิธีการให้เงินไม่ว่าจะโดยตรงหรือโดยอ้อมแก่ชุมชน อันจะเป็นการฝ่าฝืน พ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มาตรา 73 วรรคหนึ่ง (2) ตามคำร้อง และเมื่อฟังว่าผู้คัดค้านไม่ได้กระทำความผิดตามคำร้องแล้ว ผู้คัดค้านจึงไม่จำเป็นต้องชดใช้ค่าใช้จ่ายสำหรับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดเชียงใหม่ เขตเลือกตั้งที่ 8 ตามคำร้อง พิพากษาให้ยกคำร้อง</p>

จากการศึกษาผลการพิจารณาวินัยชี้ขาดการเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้งก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง ดังรายละเอียดในตาราง 3.2.1-1 ข้างต้น พบว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณารายงานการใต้สวนและพยานหลักฐานแล้ว มีมติให้ยุติเรื่อง และยกคำร้อง จำนวนรวมทั้งสิ้น 38 คำร้อง และมีมติว่ามีการกระทำความผิดพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวนรวม 4 คำร้อง และมีคำสั่งให้ดำเนินคดีอาญาแก่ผู้ถูกกล่าวหา ดังนี้

- (1) ผู้ถูกกล่าวหาใช้เครื่องมือหรืออุปกรณ์ถ่ายภาพบัตรเลือกตั้งที่ตนได้ลงคะแนนแล้ว พร้อมภาพถ่ายบัตรประจำตัวประชาชนของผู้ถูกกล่าวหาไปเผยแพร่ลงในเฟสบุ๊กเพื่อให้บุคคลอื่นได้เห็น เป็นการ

นำบัตรเลือกตั้งที่ออกเสียงลงคะแนนแล้วแสดงต่อผู้อื่น เพื่อให้ผู้อื่นทราบว่าตนลงคะแนนเลือก หรือลงคะแนนไม่เลือกผู้สมัครผู้ใด เป็นการกระทำที่ฝ่าฝืน พ.ร.ป.ว่าด้วยการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มาตรา 97 และมาตรา 99 จึงมีคำสั่งให้ดำเนินคดีอาญาแก่ผู้ถูกกล่าวหา ตาม พ.ร.ป.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มาตรา 97 และมาตรา 99 ประกอบมาตรา 165

- (2) ผู้ถูกกล่าวหาได้**ปราศรียหาเสียง**โดยใส่ร้ายผู้ร้องและทำให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเข้าใจว่าผู้ร้องย้ายพรรค เพราะถูกซื้อตัว ซึ่งเป็นการละทิ้งอุดมการณ์ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน อันเป็นการฝ่าฝืน พ.ร.ป.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มาตรา 73 วรรคหนึ่ง (5) **จึงมีคำสั่งให้ยื่นคำร้องต่อศาลฎีกา** เพื่อให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง หรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง และให้ดำเนินคดีอาญาแก่ผู้ถูกร้อง ตาม พ.ร.ป.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มาตรา 138 และมาตรา 73 วรรคหนึ่ง (5) ประกอบมาตรา 159 ทั้งนี้ ศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้ง มีคำวินิจฉัยชี้ขาดว่า เป็นการหาเสียงด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือจงใจให้เข้าใจผิดในคะแนนนิยมของผู้สมัคร หรือพรรคการเมือง เพื่อจงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนให้ตนเอง จึงพิพากษาให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้ถูกกล่าวหา เป็นเวลา 10 ปี
- (3) ผู้ถูกกล่าวหาได้**ใส่ร้ายด้วยความเท็จ หรือจงใจให้เข้าใจผิดในคะแนนนิยมของผู้สมัคร เพื่อจงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง**งดเว้นการลงคะแนนให้แก่ผู้ร้อง **ข้อเท็จจริงจึงฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องกระทำการอันเป็นการ ฝ่าฝืน พ.ร.ป.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มาตรา 73 วรรคหนึ่ง (5) ตามคำร้อง จึงมีคำสั่งให้ดำเนินคดีอาญาแก่ผู้ร้อง** ตามพ.ร.ป.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มาตรา 73 วรรคหนึ่ง (5) ประกอบมาตรา 159
- (4) ผู้ถูกกล่าวหาให้เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดแก่ชุมชน เพื่อจงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนน ให้แก่ตนเอง จึงมติชี้ขาดว่าการเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม และมีคำสั่งระงับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้สมัครไว้ชั่วคราว เป็นเวลาไม่เกิน 1 ปี และสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ กรณีนี้ เป็นการใช้อำนาจออก **“ใบส้ม”** ก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง มีผลให้ผู้สมัครรับคะแนนเสียงเลือกตั้งเป็น ลำดับที่ 1 ถูกระงับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งในการเลือกตั้งใหม่ ทั้งนี้ ศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้ง มีคำวินิจฉัยชี้ขาดว่า การกระทำของผู้ถูกกล่าวหาอย่างไม่เพียงพอให้รับฟังว่ามีเจตนาหาเสียง เป็นเพียง การกล่าวฝากเนื้อฝากตัว ข้อเท็จจริงตามทางไต่สวนยังรับฟังไม่ได้ว่าได้มีการถวายเงินแก่พระครู ถาวรวรคุณ เพื่อเป็นการสื่อให้ชาวบ้านเข้าใจว่าบริจาคเงินเพื่อจงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนให้

ตนเอง ผู้ถูกกล่าวหาไม่ได้กระทำความผิดตามคำร้อง จึงไม่ต้องชดใช้ค่าใช้จ่ายสำหรับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และพิพากษาให้ยกคำร้อง

จากการพิจารณาและมีมติวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้งดังกล่าว คณะกรรมการการเลือกตั้งมีมติว่ามีการกระทำความผิดพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยมีคำสั่งให้เสนอเรื่องให้ศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้งซึ่งมีเขตอำนาจพิจารณาคดีเลือกตั้งพิจารณา จะเห็นว่ากรณีหนึ่งศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้งวินิจฉัยชี้ขาดว่ามีการกระทำความผิดตามผลการพิจารณาของคณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยมีคำพิพากษาเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้ถูกกล่าวหา เป็นเวลา 10 ปี

กรณีที่สอง ศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้งพิจารณาแล้วพิพากษาว่าผู้ถูกกล่าวหาไม่ได้กระทำความผิดตามมติคณะกรรมการการเลือกตั้ง อย่างไรก็ตาม ผู้ถูกกล่าวหาได้รับผลจากคำวินิจฉัยชี้ขาดและคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้งไปแล้ว กล่าวคือ ไม่ได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แม้ว่าจะได้คะแนนเสียงเลือกตั้งเป็นลำดับที่ 1 ของเขตเลือกตั้ง คะแนนเสียงเลือกตั้งที่ได้รับไม่ถูกนำไปรวมเป็นคะแนนของพรรคเพื่อคำนวณจัดสรรสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ และในการเลือกตั้งใหม่ก็หมดสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง อันเป็นผลจากคำสั่งให้ “ใบส้ม” ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

3.2.2 การพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้งหลังการประกาศผลการเลือกตั้ง

ตาราง 3.2.2-2 การพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้งหลังการประกาศผลการเลือกตั้ง

ข้อมูลผู้สมัครและพรรคการเมือง	การกล่าวหา การพิจารณา และวินิจฉัยชี้ขาด
ผู้ถูกกล่าวหาที่ 1 ผู้สมัคร ส.ส.เขต 5 จังหวัดสมุทรปราการ พรรคพลังประชารัฐ ผู้ถูกกล่าวหาที่ 2 – ผู้ถูกร้องที่ 4 (ใบเหลือง -หลังประกาศผลการเลือกตั้ง)	จากการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป เมื่อวันที่ 24 มีนาคม พ.ศ.2562 คณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้มีประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง เมื่อวันที่ 7 พฤษภาคม พ.ศ.2562 ซึ่งได้รับรองผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขต 5 จังหวัดสมุทรปราการ ให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งจากพรรคพลังประชารัฐ ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ข้อกล่าวหา : ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดสมุทรปราการ รายงานว่าผู้ถูกกล่าวหา กระทำการซึ่งเป็นการฝ่าฝืน พ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มาตรา 73 วรรคหนึ่ง (1) ซึ่งเมื่อ

ข้อมูลผู้สมัครและพรรคการเมือง	การกล่าวหา การพิจารณา และวินิจฉัยชี้ขาด
	<p>คณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการไต่สวนแล้ว มีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่า การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จ.สมุทรปราการ เขตเลือกตั้งที่ 5 มิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม แต่ไม่ได้ความชัดว่าเป็นการกระทำของผู้ถูกกล่าวหา (ผู้คัดค้าน) จึงมีมติให้ยื่นคำร้องต่อศาลฎีกา เพื่อพิจารณาและขอให้ศาลสั่งให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดสมุทรปราการ เขตเลือกตั้งที่ 5 ใหม่ เมื่อศาลมีคำสั่งรับคำร้องไว้พิจารณาแล้ว ขอให้มีคำสั่งให้ผู้คัดค้านหยุดปฏิบัติหน้าที่ด้วย</p> <p>ศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้งพิจารณาคำร้องแล้ว มีคำพิพากษาคดีหมายเลขดำ ลต.(ส.ส.) 585/2562 ที่ คณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) ผู้ร้อง ยื่นขอให้ศาลวินิจฉัย กรณี คณะกรรมการการเลือกตั้ง แจก “ใบเหลือง” ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขต 5 จังหวัดสมุทรปราการ พรรคพลังประชารัฐ (พปชร.) ผู้คัดค้าน โดยวินิจฉัยว่า ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขต 5 จังหวัดสมุทรปราการ มีกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืน พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มาตรา 73 วรรคหนึ่ง และระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้ง ว่าด้วยวิธีการหาเสียงและลักษณะต้องห้ามในการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2561 ข้อ 18 (4) ซึ่งทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม แม้ทางการไต่สวนไม่ได้ความชัดว่าเป็นการกระทำของผู้คัดค้านตามคำร้องของผู้ร้อง ศาลก็ต้องสั่งให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดสมุทรปราการ เขตเลือกตั้งที่ 5 ใหม่ ตามที่บัญญัติไว้ใน พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มาตรา 133 พิพากษาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดสมุทรปราการ เขต 5 ใหม่ แทนผู้คัดค้าน</p> <p>วันที่ 9 สิงหาคม พ.ศ.2563 จัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่ เขต 5 จังหวัดสมุทรปราการ</p>

ข้อมูลผู้สมัครและพรรคการเมือง	การกล่าวหา การพิจารณา และวินิจฉัยชี้ขาด
	<p>วันที่ 22 กันยายน 2563 คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศรับรองผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขต 5 จังหวัดสมุทรปราการ ผลปรากฏว่า ผู้ที่ได้รับ “ใบเหลือง” รายนี้ได้รับคะแนนเสียงเลือกตั้งมากที่สุด และคณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศรับรองให้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สังกัดพรรคพลังประชารัฐ</p>
<p>นายชวลิต วิชยสุทธิ์ ผู้สมัคร ส.ส. เขต 4 จ.นครพนม พรรคเพื่อไทย (หลังประกาศผลการเลือกตั้ง) (คำวินิจฉัยคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ 122/2562)</p>	<p>คณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้รับคำร้องว่าผู้ถูกร้อง ซึ่งเป็นผู้สมัคร ส.ส. เขต 4 จ.นครพนม พรรคเพื่อไทย กระทำการซึ่งเป็นการฝ่าฝืน พ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มาตรา 73 วรรคหนึ่ง (2) กล่าวคือ ก่อนวันเลือกตั้ง ผู้ถูกร้องให้เงิน ทริพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดไม่ว่าจะโดยตรงหรือทางอ้อมแก่วัด เพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนให้แก่ตนเอง</p> <p>คณะกรรมการการเลือกตั้ง พิจารณารายงานการไต่สวนและพยานหลักฐานแล้ว เห็นว่า การถวายจตุปัจจัย (ยารักษาโรค) แต่พระสงฆ์ ถึงแม้จะมีการพูดแนะนำตัวแต่ก็ไม่ปรากฏว่าผู้ถูกร้องได้กล่าวอ้างถึงการถวายจตุปัจจัย (ยารักษาโรค) เพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนให้แก่ตนเองแต่อย่างใด ข้อเท็จจริงจึงยังฟังไม่ได้ว่าผู้ถูกร้องกระทำการอันฝ่าฝืนกฎหมายตามคำร้อง จึงมีคำสั่งให้ยกคำร้อง</p>
<p>ผู้ถูกร้อง เป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งที่ 7 หมู่ที่ 7 ต.ทุ่งสว่าง อ.วังหิน จังหวัดศรีสะเกษ (หลังประกาศผลการเลือกตั้ง) (คำวินิจฉัยคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ 126/2562)</p>	<p>คณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้รับคำร้องว่าผู้ถูกร้อง ซึ่งเป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง กระทำการซึ่งเป็นการฝ่าฝืน พ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มาตรา 23 วรรคหนึ่ง กล่าวคือ เป็นเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้งหลีกเลี่ยงไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ ทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำการอื่นใดอันเป็นการขัดขวางมิให้การเป็นไปตามกฎหมาย</p> <p>คณะกรรมการการเลือกตั้ง พิจารณารายงานการไต่สวนและพยานหลักฐานแล้ว เห็นว่า ข้อเท็จจริงจึงยังฟังไม่ได้ว่าผู้ถูกร้องกระทำการอันฝ่าฝืนกฎหมายตามคำร้อง จึงมีคำสั่งให้ยกคำร้อง</p>

จากการศึกษาผลการพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้งหลังประกาศผลการเลือกตั้ง ดังรายละเอียดในตาราง 3.2.1-2 ข้างต้น มีข้อสังเกตสำคัญ 2 ประการ ได้แก่

- (1) กรณีมีคำร้องเข้าสู่การพิจารณาของคณะกรรมการการเลือกตั้งภายหลังจากวันประกาศผลการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หากคณะกรรมการการเลือกตั้งมีมติว่าไม่มีการกระทำความผิดตามคำร้อง และสั่งให้ยุติเรื่องหรือยกเรื่อง เช่นนี้ คำสั่งหรือมติของคณะกรรมการการเลือกตั้งถือเป็นที่สุด โดยที่ไม่มีช่องทางเสนอไปยังศาลเพื่อพิจารณาชี้ขาดได้
- (2) แม้ประกาศผลการเลือกตั้งและมีการรับรองผลการเลือกตั้งให้ผู้สมัครชนะการเลือกตั้ง ดำรงตำแหน่ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไปแล้ว คณะกรรมการการเลือกตั้งยังคงมีอำนาจสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ หรือเรียกว่าออก “ใบเหลือง” ได้ โดยเสนอต่อศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้งเพื่อมีคำสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ในเขตเลือกตั้งใดเขตเลือกตั้งหนึ่ง ดังเช่นกรณีที่เกิดขึ้นแม้ว่าศาลพิจารณาแล้วเห็นว่า “มีการกระทำฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม แม้ไม่ได้ความชัดว่าเป็นการกระทำของผู้คัดค้าน ตามคำร้องของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ศาลก็ต้องสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่แทนผู้คัดค้าน” กล่าวได้ว่าอำนาจวินิจฉัยและคำสั่งให้ “ใบเหลือง หลังประกาศผลการเลือกตั้ง” ทั้ง ๆ ที่ประกาศรับรองผลการเลือกตั้งและผู้ได้รับการเลือกตั้งเข้าไปดำรงตำแหน่งและปฏิบัติหน้าที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้ว ส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นในระบบวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้ง ซึ่งมีผลเชื่อมโยงถึงบทบาทขององค์กรตุลาการที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยคดีและการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรนิติบัญญัติในฐานะที่ต้องรับผลจากคำวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการการเลือกตั้งและศาล

บทที่ 4

บทวิเคราะห์ผลการศึกษา

เป้าหมายหลักของการสร้างระบบและกลไกตรวจสอบและวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้งคือ**การทำให้การเลือกตั้งสุจริตและเที่ยงธรรม** เพื่อให้การเลือกตั้งได้รับการยอมรับและสาธารณชนเชื่อมั่นว่าเจตจำนงของประชาชนได้รับการเคารพ และถูกแปรไปสู่การตัดสินใจเลือกผู้แทนปวงชน จากแนวคิดดังกล่าวนำไปสู่การออกแบบโครงสร้างระบบและกลไกตรวจสอบการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยที่มอบพันธกิจหลักในการดูแลรับผิดชอบบริหารจัดการเลือกตั้งโดยตรงให้กับคณะกรรมการการเลือกตั้ง และมอบพันธกิจในการตรวจสอบและวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้งให้กับคณะกรรมการการเลือกตั้ง และองค์กรฝ่ายตุลาการ ได้แก่ศาลฎีกา และศาลรัฐธรรมนูญ นอกจากนี้ ยังกำหนดกลไกที่เป็นทางการจำนวนมากเพื่อช่วยเหลืองานสืบสวนหรือไต่สวน สรุปสำนวนพร้อมความเห็นเพื่อการวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้ง ดังเช่นกลไกตรวจสอบการเลือกตั้งใหม่ล่าสุดตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 คือ **ผู้ตรวจการเลือกตั้ง** เพื่อให้เป็นกลไกส่วนหนึ่งของการติดตามตรวจสอบการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

4.1. ผลจากการศึกษาระบบการตรวจสอบและวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของไทย มีข้อสังเกตโดยพิจารณาจากกระบวนการตรวจสอบและวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้ง ดังนี้

1. การริเริ่มการตรวจสอบโดยการสืบสวนและไต่สวนการเลือกตั้ง

การริเริ่มดำเนินการสืบสวนและไต่สวนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในเชิงระบบยึดหลักการและแนวทางของการเลือกตั้งสากล กล่าวคือ การเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและได้รับผลกระทบโดยตรงจากการเลือกตั้งได้ใช้สิทธิร้องเรียนหรือร้องคัดค้านการเลือกตั้ง ในกรณีนี้ กฎหมายกำหนดให้สิทธิร้องเรียนหรือร้องคัดค้านการเลือกตั้งแก่บุคคล 3 กลุ่ม คือ (1) **ผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้ง** (2) **ผู้สมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้ง** และ (3) **พรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง** เนื่องด้วยเป็นบุคคลที่อาจได้รับผลกระทบและเสียหายจากการเลือกตั้งที่ไม่สุจริตหรือเที่ยงธรรม เป็นผู้ที่ถูกละเมิดสิทธิเลือกตั้ง

นอกจากนี้ ยังเปิดให้เป็น “**ตุลพิณิจ**” ในการพิจารณาหยิบยกเรื่องขึ้นสืบสวนและไต่สวนได้ ใน “**กรณีมีเหตุอันควรสงสัยหรือความปรากฏ**” กล่าวได้ว่าเป็นอำนาจริเริ่มตรวจสอบการเลือกตั้งโดยคณะกรรมการ

การเลือกตั้งเอง จากการได้รับแจ้งหรือรายงานจาก “ผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด” เบาะแสจากหน่วยงานของรัฐ สภาองค์กรชุมชน กลุ่มบุคคล หรือบุคคลใด

กล่าวได้ว่า ในเชิงระบบตรวจสอบและวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้งขั้นต้นนี้ กฎหมายกำหนด “**หลักประกันการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือได้รับผลกระทบโดยตรง**” ไว้ โดยให้สิทธิริเริ่มเสนอตรวจสอบการเลือกตั้งได้โดยตรง ซึ่งจากข้อมูลพบว่า ณ วันที่ 8 มกราคม พ.ศ.2563 มีคำร้องเรียนและร้องคัดค้านการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เสนอต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง จำนวนรวมทั้งสิ้น 590 คำร้อง นับได้ว่าผู้เกี่ยวข้องและได้รับผลกระทบโดยตรงจากการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2562 ได้มีส่วนร่วมในกระบวนการตรวจสอบและวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้ง และอาจกล่าวโดยสรุปได้ว่าผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงได้รับรู้รับทราบและยอมรับกฎกติกาว่าด้วยการตรวจสอบและวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้ง

ในการนี้ จากการศึกษาผลการตรวจสอบและวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้งโดยคณะกรรมการการเลือกตั้ง ดังนำเสนอรายละเอียดไว้ในข้อ 3.2 บทที่ 3 ซึ่งนำเสนอผลการตรวจสอบและวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้ง “ก่อน” และ “หลัง” การประกาศผลการเลือกตั้ง นั้น จะเห็นได้ว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณารายงานผลการสืบสวนและไต่สวนของคณะกรรมการสืบสวนและไต่สวนแล้ว มีความเห็นให้ยุติเรื่องเกือบทั้งหมด ส่วนคำร้องที่พิจารณาแล้วเห็นว่าการกระทำฝ่าฝืนต่อกฎหมายและมีมติหรือคำสั่ง รวมไปถึงเสนอคำร้องต่อศาลเพื่อพิจารณาตัดสินมีจำนวนไม่เกินร้อยละ 5

อย่างไรก็ตาม อำนาจในการตรวจสอบและวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้ง และการใช้อำนาจออกคำสั่งให้ยกเลิกการเลือกตั้ง และสั่งให้เลือกตั้งใหม่ในหน่วยเลือกตั้งหรือเขตเลือกตั้ง หรือ “ใบเหลือง”, หรือ มีคำสั่งระงับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นการชั่วคราว เป็นเวลาไม่เกิน 1 ปี และสั่งให้เลือกตั้งใหม่ หรือ “ใบส้ม” หรือวินิจฉัยชี้ขาดว่ามีการกระทำความผิดเป็นการฝ่าฝืนต่อพระราชบัญญัติว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2561 มีคำสั่งให้ดำเนินคดีอาญา และดำเนินการฟ้องร้องต่อศาลฎีกานั้น เป็นอำนาจที่มีผลกระทบสิทธิในการสมัครรับเลือกตั้ง สิทธิเลือกตั้ง ซึ่งตามหลักการสากลถือว่าเป็นสิทธิมนุษยชน อีกทั้งยังมีบทลงโทษทางอาญา ดังนั้นต้องมีให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจในการริเริ่มเสนอตรวจสอบกล่าวคือ **อำนาจหยิบยกเรื่องขึ้นพิจารณาด้วยเงื่อนไข “กรณีเหตุอันควรสงสัยหรือความปรากฏ”** และอำนาจในการวินิจฉัยชี้ขาด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อำนาจออกคำสั่ง “ระงับการใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งไว้ชั่วคราว เป็นเวลาไม่เกิน 1 ปี และมีคำสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่” หรือ “ใบส้ม”

ส่วนการยอมรับผลการเลือกตั้งและความเชื่อมั่นต่อการแสดงบทบาทอำนาจหน้าที่ขององค์กรและกลไกตรวจสอบและวินิจัยชี้ขาดการเลือกตั้ง รวมทั้งความเชื่อมั่นว่าระบบการเลือกตั้งเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการคัดสรรผู้แทนปวงชนอาจต้องพิจารณาจากผลสำรวจทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวโดยตรง

2. การดำเนินการสืบสวน การไต่สวน และการวินิจัยชี้ขาดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

กระบวนการและขั้นตอนการดำเนินการสืบสวนและไต่สวนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวน การไต่สวน และการวินิจัยชี้ขาด พ.ศ. 2561 และระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวน การไต่สวน และการวินิจัยชี้ขาด (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2561 จากการศึกษาพบว่ามีปัญหาในกระบวนการแต่งตั้งคณะกรรมการสืบสวนและไต่สวน ให้ได้บุคคลที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ในงานสืบสวนหรือไต่สวน รวมทั้งการสรุปสำนวนความเห็นพร้อมพยานหลักฐาน การเสนอรายงานการสืบสวนและไต่สวนเบื้องต้นที่ต้องเสนอผ่านเจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้แก่ ผู้อำนวยการและเลขาธิการ และคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อพิจารณาชี้ขาด ในชั้นนี้อำนาจการวินิจัยชี้ขาดเป็นของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งพบว่ามีการวินิจัยชี้ขาดที่แตกต่างไปจากความเห็นในรายงานการสืบสวนและไต่สวน และเมื่อมีการเสนอเรื่องให้ศาลพิจารณาคำพิพากษาชี้ขาด ผลการวินิจัยชี้ขาดของศาลแตกต่างจากการวินิจัยของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

อำนาจวินิจัยชี้ขาดของคณะกรรมการการเลือกตั้ง มีสองกรณี กล่าวคือ "ให้ยุติเรื่อง" หรือ เห็นว่า "มีการกระทำความผิดตามคำร้อง" อำนาจดุลพินิจในการชี้ขาดว่าให้ยุติเรื่องหรือชี้ขาดว่ามีความผิดถือว่าเป็นอำนาจเด็ดขาดของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ส่งผลต่อผู้ถูกร้องโดยตรง หรือความเสียหายต่อสาธารณะ ดังเช่น

กรณีศึกษาที่หนึ่ง การวินิจัยชี้ขาดว่าการเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม และวินิจัยให้มีการเลือกตั้งใหม่ หรือ "ใบเหลือง" แก่ผู้สมัครในเขตเลือกตั้งที่ 5 จังหวัดสมุทรปราการ สังกัดพรรคพลังประชาชน โดยคณะกรรมการการเลือกตั้ง และศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้ง และในการจัดการเลือกตั้งใหม่ ผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ได้รับใบเหลืองดังกล่าวได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (คำพิพากษาศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้ง คดีหมายเลขดำ ลต.(ส.ส.) 585/2562)

กรณีศึกษาที่สอง การวินิจัยชี้ขาดว่าการเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม และมีคำสั่งระงับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้สมัครไว้ชั่วคราว เป็นเวลาไม่เกิน 1 ปี และสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ หรือ "ใบส้ม" แก่ผู้สมัครรับเลือกตั้ง เขตเลือกตั้งที่ 8 จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดพรรคเพื่อไทย โดยคณะกรรมการการเลือกตั้ง

กรณีนี้ศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้ง พิจารณาและวินิจฉัยชี้ขาดว่า การกระทำของผู้ถูกกล่าวหายังไม่เพียงพอให้รับฟังว่ามีเจตนาหาเสียง เป็นเพียงกล่าวฝากเนื้อฝากตัว ข้อเท็จจริงตามทางไต่สวนยังรับฟังไม่ได้ว่า ผู้คัดค้านถวายเงินจำนวน 2,000 บาทแก่พระครูถาวรคุณ เพื่อเป็นการสื่อให้ชาวบ้านเข้าใจว่าบริจาคเงินสมทบให้แก่กองผ้าป่าสามัคคีของหมู่บ้าน เพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนให้แก่ตนเองด้วยวิธีการให้เงินไม่ว่าจะโดยตรงหรือโดยอ้อมแก่ชุมชน อันจะเป็นการฝ่าฝืน พ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มาตรา 73 วรรคหนึ่ง (2) ตามคำร้อง และเมื่อฟังว่าผู้คัดค้านไม่ได้กระทำความผิดตามคำร้องแล้ว ผู้คัดค้านจึงไม่จำเป็นต้องชดใช้ค่าใช้จ่ายสำหรับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดเชียงใหม่ เขตเลือกตั้งที่ 8 ตามคำร้อง พิพากษาให้ยกคำร้อง

ผลจากการวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้งกรณีดังกล่าว มีผลกระทบสร้างความเสียหายแก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งดังกล่าว รวมทั้งความเสียหายที่ต้องสูญเสียงบประมาณในการจัดการเลือกตั้งใหม่ มีผลทำให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ถูกกระงับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นการชั่วคราวรายดังกล่าว ไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งในการเลือกตั้งใหม่ได้อีก และในท้ายที่สุดศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้งพิจารณาและวินิจฉัยชี้ขาดว่าผู้ถูกกล่าวหาจากคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งเป็นผู้คัดค้านในคดีนี้ “ไม่ได้กระทำความผิดตามคำร้อง” จึงไม่จำเป็นต้องชดใช้ค่าใช้จ่ายสำหรับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 8 จังหวัดเชียงใหม่

กรณีศึกษาที่สาม การตรวจสอบและวินิจฉัยชี้ขาดกรณีคำร้องเรียนว่าการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งฝ่าฝืนหรือละเมิดต่อกฎหมาย และระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้ง ดังนี้

(1) คณะกรรมการการเลือกตั้ง วินิจฉัยชี้ขาดกรณี “ผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร” เขต

เลือกตั้งที่ 1 จังหวัดสุพรรณบุรี ผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำการฝ่าฝืน พ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มาตรา 97 และมาตรา 99 กล่าวคือ ผู้ถูกกล่าวหาใช้เครื่องมือหรืออุปกรณ์ใดถ่ายภาพบัตรเลือกตั้งที่ตนได้ลงคะแนนเลือกตั้งแล้ว และนำบัตรเลือกตั้งที่ออกเสียงลงคะแนนแล้วแสดงต่อผู้อื่น เพื่อให้ผู้อื่นทราบว่าตนได้ลงคะแนนเลือกหรือลงคะแนนไม่เลือกผู้สมัครผู้ใด

เมื่อพิจารณารายงานการไต่สวนและพยานหลักฐานแล้ว เห็นว่า ผู้ถูกกล่าวหาได้ใช้เครื่องมือหรือ

อุปกรณ์ถ่ายภาพบัตรเลือกตั้งที่ตนได้ลงคะแนนแล้ว พร้อมภาพถ่ายบัตรประจำตัวประชาชนของผู้ถูกกล่าวหาไปเผยแพร่ลงในเฟซบุ๊กเพื่อให้บุคคลอื่นได้เห็น จึงเป็นการนำบัตรเลือกตั้งที่ออกเสียงลงคะแนนแล้วแสดงต่อผู้อื่น เพื่อให้ผู้อื่นทราบว่าตนลงคะแนนเลือกหรือลงคะแนนไม่เลือกผู้สมัครผู้ใด จึงฟังได้ว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำการฝ่าฝืน พ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มาตรา 97 และมาตรา 99 ตามข้อกล่าวหา จึงมี

คำสั่งให้ดำเนินคดีอาญาแก่ผู้ถูกกล่าวหาตาม พ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มาตรา 97 และ มาตรา 99 ประกอบมาตรา 165 (คำวินิจฉัยคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ 87/2562)

(2) คณะกรรมการการเลือกตั้ง วินิจฉัยชี้ขาดกรณีคำร้องว่าผู้ถูกร้อง ซึ่งเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง เขต 4

จังหวัดเชียงราย พรรคประชาธิปัตย์ กระทำการซึ่งเป็นการฝ่าฝืน พ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มาตรา 73 วรรคหนึ่ง (5) กล่าวคือ ใส่ร้ายด้วยความเท็จ หรือจงใจให้เข้าใจผิดในคะแนนนิยมของผู้สมัคร เพื่อจงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งงดเว้นการลงคะแนนให้แก่ผู้สมัคร

คณะกรรมการการเลือกตั้ง พิจารณารายงานการไต่สวนและพยานหลักฐานแล้ว เห็นว่า ผู้ถูกร้องพบ กระดาษข้อมูลเกี่ยวกับผู้ร้องตกอยู่จริงชื่อของจดหมายและอากรแสตมป์ แล้วใส่เอกสารดังกล่าว และส่ง จดหมายไปยังผู้ใหญ่บ้านป่าแฉะ ต.แม่เจดีย์ อ.เวียงป่าเป้า ที่ตู้ไปรษณีย์ในตำบลอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ โดยไม่ได้ระบุว่ามีผู้ใดเป็นผู้ส่ง ข้อความในเอกสารกล่าวหาผู้ร้องว่าเป็นบุคคลลวงโลก ไม่ใช่คนดี ภรรยาคน ปัจจุบันมีเรื่องเกี่ยวข้องกับโรคติดต่อร้ายแรงและมีพฤติการณ์ร้ายวร้ายผิดปกติจากการฟอกเงินและค้ายาเสพติด เป็นการกระทำที่ประสงค์ต่อผลหรือยอมเล็งเห็นผลได้ว่าผู้ใหญ่บ้านคนดังกล่าวซึ่งเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เขต 2 จังหวัดเชียงราย ได้อ่านและทราบข้อความในเอกสารนั้น หรืออาจมีผู้มีสิทธิเลือกตั้งคนอื่นได้ทราบข้อความ ดังกล่าวแล้วเกิดความดูหมิ่นหรือเกลียดชังผู้ร้องและภรรยาได้ ย่อมส่งผลกระทบต่อคะแนนนิยมของผู้ร้อง จึงเป็นการ ใส่ร้ายด้วยความเท็จ หรือจงใจให้เข้าใจผิดในคะแนนนิยมของผู้สมัคร เพื่อจงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งงดเว้นการ ลงคะแนนให้แก่ผู้ร้อง ข้อเท็จจริงจึงฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืน พ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มาตรา 73 วรรคหนึ่ง (5) ตามคำร้อง จึงมีคำสั่งให้ดำเนินคดีอาญาแก่ผู้ร้อง ตามพ.ร.บ. ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มาตรา 73 วรรคหนึ่ง (5) ประกอบมาตรา 159 (คำวินิจฉัย คณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ 127/2562)

(3) คณะกรรมการการเลือกตั้ง วินิจฉัยชี้ขาดคำร้องว่าผู้ถูกร้อง ซึ่งเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง เขต 2

จังหวัดจันทบุรี พรรคประชาธิปัตย์ กระทำการฝ่าฝืน พ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มาตรา 73 วรรคหนึ่ง (5) กล่าวคือ มีการหาเสียงเลือกตั้งด้วยการหลอกลวง ใส่ร้ายด้วยความเท็จ หรือจงใจให้เข้าใจผิดใน คะแนนนิยมของผู้สมัครและพรรคการเมือง เพื่อจงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนให้แก่ตน

คณะกรรมการการเลือกตั้ง พิจารณารายงานการไต่สวนและพยานหลักฐานต่าง ๆ แล้ว เห็นว่า การ ปราศรัยหาเสียงของผู้ถูกร้อง เป็นการใส่ร้ายผู้ร้องและทำให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเข้าใจว่าผู้ร้องย้ายพรรคเพราะถูกซื้อ ตัว ซึ่งเป็นการละทิ้งอุดมการณ์ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน อันเป็นการใส่ร้ายด้วยความเท็จ หรือจงใจให้ผู้มีสิทธิ

เลือกตั้งเข้าใจผิดในคະແນນຍົມຂອງຜູ້ຮ້ອງ ເພື່ອຈູ່ງໃຈໃຫ້ຜູ້ມີສິທິເລືອກຕັ້ງລຸ່ມຄະແນນໃຫ້ແກ່ຜູ້ຮ້ອງ ຂໍເທົ່າຈື່ງຮັບຟັງໄດ້ ວ່າຜູ້ຮ້ອງກະທຳກອນເປັນກຳຜ້າຟືນ ພ.ຣ.ປ.ວ່າດ້ວຍກຳເລືອກຕັ້ງສະມາຊິກສະໄໝຜູ້ແທນຣາຊກູຣ ມາຕຣາ 73 ວຣຣຄໜື່ງ (5) ຈື່ງມີຄຳສັ່ງໃຫ້ຍື່ນຄຳຮ້ອນຕໍ່ສາລະກືກ ເພື່ອໃຫ້ເຟັກຄອນສິທິສະມັກຮັບເລືອກຕັ້ງ ຫຼືເຟັກຄອນສິທິເລືອກຕັ້ງ ແລະໃຫ້ ດຳເນີນຄືອາຍຸແກ່ຜູ້ຮ້ອງ ຕາມ ພ.ຣ.ປ.ວ່າດ້ວຍກຳເລືອກຕັ້ງສະມາຊິກສະໄໝຜູ້ແທນຣາຊກູຣ ມາຕຣາ 138 ແລະມາຕຣາ 73 ວຣຣຄໜື່ງ (5) ປຣະກອບມາຕຣາ 159

ສາລະກືກແຜນຄືເລືອກຕັ້ງ ຟືຈາຣຸນາແລ້ວວິນິຈຸນິຍ໌ວ່າເປັນກຳເສັຍດ້ວຍຂໍ້ຄວາມອັນເປັນເທັຈ ຫຼືອຈູ່ງໃຈໃຫ້ ເຂົ້າໃຈຜິດໃນຄະແນນຍົມຂອງຜູ້ສະມັກ ຫຼືອພຣະກຳເມືອງ ເພື່ອຈູ່ງໃຈໃຫ້ຜູ້ມີສິທິເລືອກຕັ້ງລຸ່ມຄະແນນໃຫ້ຕົນເອງ ຈື່ງຟືພາກຊາໃຫ້ເຟັກຄອນສິທິສະມັກຮັບເລືອກຕັ້ງຂອງຜູ້ຖືກຄຳວ່າຫາ ເປັນເວລາ 10 ປີ

ຈາກກຳຊືກຊາຟືຈາຣຸນາຟືຈາຣຸນາແລ້ວວິນິຈຸນິຍ໌ຂໍ້ຂາດຂອງຄະນະກຣມກຳເລືອກຕັ້ງແລະສາລະກືກແຜນຄືເລືອກຕັ້ງ ດັ່ງນຳເສນອໄວ້ຂ້າງຕົ້ນ ຣວມທັງທື່ນຳເສນອໄວ້ໃນຂໍ້ 3.2 ບທື່ 3 ພວ່າ

(1) ກຳເລືອກຕັ້ງອຳນາຈຳກວຣຈສອບແລະວິນິຈຸນິຍ໌ຂໍ້ຂາດກຳເລືອກຕັ້ງ ທື່ເຮັດວ່າອອກ “ໃບດຳ” ຈື່ງຄືໄດ້ວ່າເປັນ

ໂທຊປຣະຫອຣຊີວິດທາງກຳເມືອງ ດ້ວຍສາລະກືກແຜນຄືເລືອກຕັ້ງວິນິຈຸນິຍ໌ຂໍ້ຂາດ ແລະມີ “ຄຳສັ່ງເຟັກຄອນສິທິສະມັກຮັບ ເລືອກຕັ້ງ” ຂອງຜູ້ຖືກຄຳວ່າຫາເປັນເວລາ 10 ປີ ຕາມຄຳຮ້ອນຂອງຄະນະກຣມກຳເລືອກຕັ້ງ ຈາກກຳກະທຳຄວາມຜິດ ພຣະຣາຊບັດຖຸນິປຣະກອບບຣຸຊຣຣມນູນວ່າດ້ວຍກຳເລືອກຕັ້ງສະມາຊິກສະໄໝຜູ້ແທນຣາຊກູຣ ມາຕຣາ 73 ວຣຣຄໜື່ງ (5) ກຣຸນິ ຣນຣຸ່ກຳເສັຍເລືອກຕັ້ງ ດ້ວຍກຳປຣາຊຮືຍກຳເສັຍດ້ວຍໃສ່ຮືຍດ້ວຍຄວາມເທັຈ ທຳໃຫ້ຜູ້ມີສິທິເລືອກຕັ້ງເຂົ້າໃຈວ່າຜູ້ຮ້ອຍ້າຍ ພຣະກຣເຣຣະຖືກຂໍ້ອ້າງ ຈື່ງເປັນກຳລະທັງອຸດມກຳຣຸນ ເຫັນແກ່ປຣະໂຍຊນສ່ວນຕົນ ເປັນກຳຈູ່ງໃຈໃຫ້ເຂົ້າໃຈຜິດໃນຄະແນນ ຍົມຂອງຜູ້ສະມັກແລະພຣະກຳເມືອງ ເພື່ອຈູ່ງໃຈໃຫ້ຜູ້ມີສິທິເລືອກຕັ້ງລຸ່ມຄະແນນໃຫ້ແກ່ຕົນ

(2) ກຳເລືອກຕັ້ງອຳນາຈຳກວຣຈສອບແລະວິນິຈຸນິຍ໌ຂໍ້ຂາດກຳເລືອກຕັ້ງ ກ່ອນປຣະກຳຜຸລກຳເລືອກຕັ້ງ ຄະນະກຣມກຳ ກຳເລືອກຕັ້ງຟືຈາຣຸນາຣາຍງານກຳໄຕ່ສວນແລະພາຍນາທຳລຳຊຸນ ແລະມີມຕີວ່າມີກຳກະທຳຄວາມຜິດພຣະຣາຊບັດຖຸນິ ປຣະກອບບຣຸຊຣຣມນູນວ່າດ້ວຍກຳເລືອກຕັ້ງສະມາຊິກສະໄໝຜູ້ແທນຣາຊກູຣ ກຣຸນິຜູ້ຖືກຄຳວ່າເປັນຜູ້ມີສິທິເລືອກຕັ້ງທື່ຄຳຖາພ ບັດຣເລືອກຕັ້ງທື່ລຸ່ມຄະແນນແລ້ວ ພຣື່ອມຄຳຖາພບັດຣປຣະຈຳຕົວປຣະຊາຊນເຟຣ່ຣຳລຳໃນເຟສບຸັກເພື່ອໃຫ້ບຸກຄຸອື່ນໄດ້ເຫັນ ເປັນກຳນຳບັດຣເລືອກຕັ້ງທື່ອອກເສັຍລຸ່ມຄະແນນແລ້ວສະແດງຕໍ່ຜູ້ອື່ນ ເພື່ອໃຫ້ຜູ້ອື່ນທຣາບວ່າຕົນລຸ່ມຄະແນນເລືອກຫຼືອ ລຸ່ມຄະແນນມີເລືອກຜູ້ສະມັກຜູ້ໄຕ່ເປັນກຳກະທຳທື່ຜ້າຟືນ ພ.ຣ.ປ.ວ່າດ້ວຍກຳເລືອກຕັ້ງສະມາຊິກສະໄໝຜູ້ແທນຣາຊກູຣ ມາຕຣາ 97 ແລະມາຕຣາ 99

(3) ກຳກວຣຈສອບແລະວິນິຈຸນິຍ໌ຂໍ້ຂາດກຳເລືອກຕັ້ງ ທື່ເຮັດວ່າອອກ “ໃບສັ່ມ” ກ່ອນປຣະກຳຜຸລກຳເລືອກຕັ້ງ

โดยที่คณะกรรมการการเลือกตั้งวินิจฉัยชี้ขาดว่าผู้ถูกกล่าวหาให้เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดแก่ชุมชน เพื่อ
จูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนให้แก่ตนเอง จึงมติชี้ขาดว่าการเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม และ
มีคำสั่งระงับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้สมัครไว้ชั่วคราว เป็นเวลาไม่เกิน 1 ปี และสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ ซึ่งส่งผล
กระทบต่อสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้สมัครที่ถูกคำสั่งระงับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาไม่เกิน 1 ปีดังกล่าว
ที่ไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งในการเลือกตั้งใหม่

แต่ศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้ง พิจารณาและมีคำวินิจฉัยชี้ขาดว่า การกระทำของผู้ถูกกล่าวหาอย่างไม่เพียงพอ
ให้รับฟังว่ามีเจตนาหาเสียง เป็นเพียงการกล่าวฝากเนื้อฝากตัว ข้อเท็จจริงตามทางไต่สวนยังรับฟังไม่ได้ว่าได้มีการ
ถวายเงินแก่พระครูถาวรคุณ เพื่อเป็นการสื่อให้ชาวบ้านเข้าใจว่าบริจาคเงินเพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง
ลงคะแนนให้ตนเอง ผู้ถูกกล่าวหาไม่ได้กระทำความผิดตามคำร้อง จึงไม่ต้องชดใช้ค่าใช้จ่ายสำหรับการเลือกตั้ง
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และพิพากษาให้ยกคำร้อง

จากกรณีศึกษาข้างต้น ผู้ศึกษามีข้อสังเกตสำคัญต่ออำนาจตรวจสอบและวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้งที่
เรียกว่า “ใบส้ม” ผลจากคำสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ได้คะแนนเสียงเป็นลำดับ
ที่หนึ่ง เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 1 ปี โดยการใช้อำนาจดุลพินิจของคณะกรรมการการเลือกตั้งเอง เป็น “กรณีมีเหตุ
อันควรสงสัย หรือมีความปรากฏต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง” ผลจากคำสั่งดังกล่าวกระทบโดยตรงและ
ในทันที มีผลเป็นที่สุด แม้ว่าต่อมาศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้งมีคำพิพากษาว่า ผู้ถูกกล่าวหาไม่ได้กระทำ
ความผิดตามคำร้อง แต่ในทางปฏิบัตินั้น ผู้ถูกคำสั่งระงับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งได้รับผลกระทบเสียหายไปแล้ว
ทั้งจากการไม่ได้เข้าดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และเสียสิทธิสมัครรับเลือกตั้งในการเลือกตั้งใหม่
ด้วย ยิ่งไปกว่านั้น กระทบต่อเจตจำนงของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ออกเสียงเลือกผู้สมัครรายนี้ และมีผล
ต่อความเชื่อมั่นต่อองค์กรที่ใช้อำนาจวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้งเช่นคณะกรรมการการเลือกตั้งเอง ในฐานะเป็น
กรรมการกลางที่จะตัดสินชี้ขาดและทำให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

4.2 ทศนะต่อระบบและกลไกตรวจสอบและวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้ง

ผู้สมัครรับเลือกตั้งซึ่งถือว่าเป็นผู้เกี่ยวข้องโดยตรงกับระบบและกลไกตรวจสอบและวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้ง
เห็นด้วยกับกติกาในการตรวจสอบและชี้ขาดการเลือกตั้งที่เรียกว่า ใบเหลือง ใบส้ม ใบแดง และใบดำ แม้ว่าเป็นกติกาที่มี
บทกำหนดโทษหนักมาก เนื่องจากเป็นกระบวนการคัดสรรผู้แทนปวงชน

อย่างไรก็ตาม ประเด็นห่วงกังวลคือกระบวนการพิจารณาตัดสินใจดังกล่าวควรมีหลักประกันความเป็นอิสระ
เป็นกลาง และศักยภาพความรู้ความเชี่ยวชาญผู้มีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาด เริ่มจากจุดแรกคือการดำเนินการสืบสวนและไต่สวน

คำร้องเรียนหรือคำร้องคัดค้านการเลือกตั้ง รวมถึงการพิจารณาหยิบยกเรื่องขึ้นพิจารณาโดยคณะกรรมการการเลือกตั้ง
เอง “กรณีมีเหตุอันควรสงสัยหรือความปรากฏ”

4.2.1 ผลการสำรวจการรับรู้เกี่ยวกับระบบและกลไก กติกาตรวจสอบและวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้ง ของ
กลุ่มตัวอย่างทั้งสามกลุ่ม ประกอบด้วย ผู้ดูแลรักษากฎกติกาและตรวจสอบ (ผู้ตรวจการเลือกตั้ง และผู้อำนวยการการ
เลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง) ผู้แข่งขันในการเลือกตั้ง (ผู้สมัครรับเลือกตั้ง) และภาคประชาชน (ประชาชน ผู้มีสิทธิ
เลือกตั้ง องค์กรพัฒนาเอกชน ภาคประชาสังคม หรือภาควิชาการ) สะท้อนภาพของ**หลักความโปร่งใสและการมีส่วนร่วม**
ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป เมื่อวันที่ 24 มีนาคม พ.ศ.2562

การรับรู้กฎเกณฑ์ กติกาว่าด้วยการตรวจสอบและวินิจฉัยชี้ขาดในการเลือกตั้งของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการ
เลือกตั้ง สะท้อนภาพ**ความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง** จากผลสำรวจพบว่า โดยภาพรวมมีการ
รับรู้รับทราบเกี่ยวกับระบบและกลไก กติกาตรวจสอบและวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้ง ร้อยละ 50.41 เท่านั้นโดย
ที่กลุ่มตัวอย่างรับรู้รับทราบมากที่สุด ร้อยละ 61.54 คือ วิธีการหาเสียงด้วยวิธีการอื่นใดนอกจากที่กฎหมาย
กำหนด ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด โดยต้องคำนึงถึงความเท่าเทียม ความเสมอภาค และ
ความเที่ยงธรรมของผู้สมัครและพรรคการเมือง และน้อยที่สุด คือ . ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วย
วิธีการหาเสียงและลักษณะต้องห้ามในการหาเสียงเลือกตั้ง พ.ศ.2561 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2562 ซึ่งรับรู้รับทราบ
เพียงร้อยละ 33.85 เท่านั้น

4.2.2 ผลสำรวจทัศนคติและความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างทั้งสามกลุ่มต่อระดับ**ความสำคัญของการมี**
ระบบและกลไกตรวจสอบและชี้ขาดการเลือกตั้ง สะท้อน**หลักความรับผิดชอบและตรวจสอบได้** โดยภาพรวม
พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีบทบาทอำนาจหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง คือ ผู้รักษากฎกติกาและตรวจสอบการเลือกตั้ง มี
ทัศนคติที่สะท้อนถึงความรับผิดชอบและตรวจสอบได้สูงที่สุด โดย 7 ใน 10 ข้อคำถามที่เกี่ยวกับความสำคัญ
ของการมีระบบและกลไกตรวจสอบและวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้ง กลุ่มตัวอย่างนี้เห็นว่ามี**ความสำคัญระดับ**
10 ในขณะที่กลุ่มผู้แข่งขันในการเลือกตั้ง เห็นความสำคัญของการมีความสำคัญของการมีระบบและกลไก
ตรวจสอบและวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้งรองลงไป ส่วนภาคประชาชนนั้น เห็นถึงความสำคัญของการมีระบบ
และกลไกตรวจสอบและวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้งน้อยที่สุดเมื่อเทียบกับสองกลุ่มแรก

4.2.3 ผลสำรวจทัศนคติและความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างทั้งสามกลุ่มต่อระดับ**ความสำคัญของ**
การมีระบบและกลไกตรวจสอบและชี้ขาดการเลือกตั้ง สะท้อน**หลักความรับผิดชอบและตรวจสอบได้** กล่าวคือ
กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ “เห็นด้วย” และ “เห็นด้วยอย่างมาก” กับระบบและกลไกตรวจสอบและวินิจฉัยชี้ขาด

การเลือกตั้ง โดย “เห็นด้วย” มากที่สุดในเรื่อง “การตรวจสอบและชี้ขาดมีความโปร่งใส เปิดเผยต่อสาธารณะ และผู้เกี่ยวข้องตลอดกระบวนการ” คิดเป็นร้อยละ 48.15 ในขณะที่ร้อยละ 18.52 ตอบว่า “ไม่เห็นด้วย” ในเรื่องดังกล่าว

ในเรื่อง “การตรวจสอบและชี้ขาดมีหลักประกันความยุติธรรมเช่น โอกาสในการเสนอข้อมูลและพยานหลักฐาน การคัดค้านผู้วินิจฉัยที่มีผลประโยชน์ทับซ้อนหรือทับซ้อนในบทบาทหน้าที่ (COI/COR)” กลุ่มตัวอย่าง ตอบ “เห็นด้วยอย่างมาก” คิดเป็นร้อยละ 22.22 และ “เห็นด้วย” ร้อยละ 33.33 รวมคิดเป็นร้อยละ 55.55 ในขณะที่ “ไม่เห็นด้วย” และ “ไม่เห็นด้วยอย่างมาก” รวมคิดเป็นร้อยละ 14.82 เท่านั้น

ผู้รักษาภักดีและการตรวจสอบการเลือกตั้ง มีทัศนคติที่สะท้อนถึงความรับผิดชอบและตรวจสอบได้สูงที่สุด โดย 7 ใน 10 ข้อคำถามที่เกี่ยวกับความสำคัญของการมีระบบและกลไกตรวจสอบและวินิจฉัยชี้ขาดการ

4.2.4 ผลสำรวจความเชื่อมั่นและไว้วางใจต่อระบบและกลไกตรวจสอบและวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้ง ซึ่งสะท้อนภาพความน่าเชื่อถือของภาพรวมของการตรวจสอบและวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้ง ดังนี้

- ศาลฎีกาได้รับความเชื่อมั่นสูงสุดจากกลุ่มตัวอย่างทั้งสามกลุ่ม โดยผู้แข่งขันในการเลือกตั้งมีระดับความน่าเชื่อมั่นต่อศาลฎีกาสูงที่สุด คือ 9.33 / 10 รองไปคือ ผู้รักษาภักดีและการตรวจสอบการเลือกตั้ง เชื่อมั่นต่อศาลฎีกา 9.25 / 10 ส่วนภาคประชาชนเชื่อมั่นต่อศาลฎีกา 7.48 / 10 อย่างไรก็ตาม ในระหว่างกลไกตรวจสอบและวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้งทั้งหมด ประชาชนเชื่อมั่นศาลฎีกามากที่สุด
- กลุ่มตัวอย่างทั้งสามกลุ่มมีระดับความเชื่อมั่นต่อเรื่อง “การตรวจสอบและชี้ขาดมีหลักประกันความเป็นอิสระและเป็นกลาง และไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดของผู้ตรวจสอบวินิจฉัยชี้ขาด” น้อยที่สุด กล่าวคือ ประชาชนเชื่อมั่นน้อยที่สุดคือเชื่อมั่นเพียง 6.13 / 10 ส่วน ผู้รักษาภักดีและการเลือกตั้งและผู้แข่งขันในการเลือกตั้งเชื่อมั่นในระดับเท่ากัน คือ 8.50 / 10

กล่าวโดยสรุปได้ว่า โดยภาพรวมแล้ว สิ่งที่สังคมตระหนักและกังวลใจ และไม่เชื่อมั่นและไว้วางใจมากที่สุดในระบบและกลไกตรวจสอบและวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้ง คือ “การตรวจสอบและชี้ขาดมีหลักประกันความเป็นอิสระและเป็นกลาง และไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดของผู้ตรวจสอบวินิจฉัยชี้ขาด”

จากผลสำรวจความเชื่อมั่นดังกล่าว พิจารณาประกอบกับการแสดงบทบาทอำนาจหน้าที่ตรวจสอบและวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้งในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2562 อันมีผลกระทบโดยตรงต่อสิทธิเลือกตั้งทั้งของผู้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง สิทธิของผู้สมัครรับเลือกตั้งและพรรคการเมือง ซึ่งหลักการสากลถือว่าเป็นสิทธิมนุษยชน ดังปรากฏผลเสียหายจากการใช้อำนาจสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 1 ปี หรือ ใบเหลือง ก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง จากการใช้อำนาจดุลพินิจหยิบยกเรื่องขึ้นพิจารณาของคณะกรรมการ

การเลือกตั้งเองนั้น เพื่อปกป้องและดำรงหลักประกันความเป็นอิสระและเป็นกลาง **ควรพิจารณาทบทวนเพื่อการยกเลิกอำนาจในการสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 1 ปี หรืออำนาจออก “ใบสั่ง”** ก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง ด้วยเหตุผลว่าเป็นบทบัญญัติให้อำนาจที่ไม่สอดคล้องกับหลักสัดส่วน ด้วยอำนาจสั่งการดังกล่าวกระทบต่อสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง รวมไปถึงกระทบต่อเจตจำนงทางการเมืองของประชาชนผู้ใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง ในขณะเดียวกันยังมีผลต่อหลักประกันความเป็นอิสระและเป็นกลาง รวมไปถึงการไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดของผู้ใช้อำนาจดังกล่าว อีกทั้งยังไม่ได้เป็นหลักประกันว่าอำนาจดังกล่าวมีผลทำให้การเลือกตั้งสุจริตและเที่ยงธรรม

4.2.5 ผลสำรวจความเชื่อมั่นของกลุ่มตัวอย่างทั้งสามกลุ่มต่อระบบและกลไกตรวจสอบและวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้ง โดยที่ “ไม่เชื่อมั่น” มากที่สุดในเรื่อง **“การสืบสวนและไต่สวนข้อเท็จจริงและสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ (ใบเหลือง)”** คิดเป็นร้อยละ 48.15

รองลงไปคือไม่เชื่อมั่นต่อ **“การสืบสวนและไต่สวนข้อเท็จจริงและสั่งระงับสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง และสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ (ใบส้ม)”**

ส่วน “การวินิจฉัยชี้ขาดคำร้องเรียนและร้องคัดค้านการเลือกตั้ง” และ “การพิจารณาโดยศาลรัฐธรรมนูญ มีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมือง และมีคำสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองกรณีมีส่วนรู้เห็น หรือปล่อยปละละเลยหรือทราบถึงการกระทำนั้นแล้วมิได้ยับยั้งหรือแก้ไข” กลุ่มตัวอย่างไม่เชื่อมั่นในระดับเท่ากัน คือ ร้อยละ 29.63

4.2.6 ผู้ตรวจการเลือกตั้ง

ผู้ตรวจการเลือกตั้งในฐานะหนึ่งในกลไกตรวจสอบและวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป พ.ศ.2562 จากการศึกษาพบว่ายังมีความไม่ไว้วางใจบทบาทการทำงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งค่อนข้างสูง โดยปัจจัยหลักเนื่องจากการกำหนดโครงสร้าง องค์กรประกอบ และกระบวนการแต่งตั้ง ซึ่งยังขาดหลักประกันว่าจะปฏิบัติงานในหน้าที่ได้สมดังเจตนารมณ์ที่ต้องการให้เป็นกลไกตรวจสอบการเลือกตั้งในระดับพื้นที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความไม่เชื่อมั่นในคุณวุฒิ ความรู้ความเชี่ยวชาญในการตรวจสอบการเลือกตั้ง

กฎเกณฑ์การปฏิบัติงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งที่ออกแบบให้สับเปลี่ยนไปปฏิบัติหน้าที่ยังพื้นที่อื่น จากสมมติฐานว่าจะคงความเป็นอิสระและเป็นกลางในการทำหน้าที่ตรวจสอบ แต่กลับกลายเป็นเงื่อนไขอันเป็นข้อจำกัดการทำงานตรวจสอบ เพราะไม่มีความรู้ในพื้นที่ที่ไปทำการตรวจสอบการเลือกตั้ง อีกทั้งการกำหนดให้ปฏิบัติหน้าที่เฉพาะช่วงการเลือกตั้งก็เป็นปัจจัยที่มีผลในเชิงลบต่อการตรวจสอบการเลือกตั้ง

ในขณะที่มีการใช้จ่ายงบประมาณสำหรับผู้ตรวจการเลือกตั้งจำนวนมาก แต่ยังไม่สามารถพิสูจน์ผลงานให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมั่นใจได้ว่าเป็นกลไกที่มีประสิทธิภาพประสิทธิผล และมีนัยยะสำคัญต่อสัมฤทธิ์ผลในการตรวจสอบและวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้งได้ดีกว่าการมีคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดที่ถูกยกเลิกไป

จากผลการสำรวจทัศนคติของผู้ตรวจการเลือกตั้งปรากฏดังนี้

-กลุ่มประชาชนเห็น “ความสำคัญของการมีผู้ตรวจการเลือกตั้ง” ระดับต่ำที่สุด คือเพียง 6.04/10 และมีความเชื่อมั่นและไว้วางใจในระดับต่ำที่สุด เช่นกัน คือ 5.23 /10

-กลุ่มผู้แข่งขันในการเลือกตั้ง เห็นความสำคัญระดับ 9.83/10 และมีความเชื่อมั่นและไว้วางใจในระดับ 9/10

-กลุ่มผู้รักษาภูมิตึกาและตรวจสอบการเลือกตั้ง เห็นความสำคัญระดับ 10/10 และมีความเชื่อมั่นและไว้วางใจในระดับ 9/25

จากผลการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล กล่าวโดยสรุปได้ว่าความไม่เชื่อมั่นไว้วางใจในผู้ตรวจการเลือกตั้งมีปัจจัยสำคัญจากที่มาและโครงสร้างองค์ประกอบ รวมถึงกระบวนการคัดเลือกแต่งตั้ง รวมไปถึงการกำหนดให้มีการปรับเปลี่ยนบางส่วนไปทำหน้าที่ติดตามตรวจสอบการเลือกตั้งนอกพื้นที่จังหวัดที่ประกาศแต่งตั้งอันเป็นภูมิลำเนาของผู้ตรวจการเลือกตั้ง ด้วยสมมติฐานว่าจะธำรงรักษาความเป็นอิสระเป็นกลางและไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดได้ดี แต่กลับกลายเป็นข้อจำกัดในการปฏิบัติหน้าที่เพราะขาดข้อมูลในพื้นที่ ประกอบกับการดำรงตำแหน่งเฉพาะช่วงที่มีการเลือกตั้ง มีผลต่อความทุ่มเททำงานติดตามตรวจสอบการเลือกตั้ง ขาดแรงจูงใจในการทำงานดังกล่าว กล่าวได้ว่าการกำหนดให้มีผู้ตรวจการเลือกตั้งเป็นกลไกหนึ่งของระบบตรวจสอบและวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้ง และต้องใช้จ่ายงบประมาณไปจำนวนมาก โดยไม่ได้แสดงให้เห็นประจักษ์ว่ามีผลทำให้การเลือกตั้งสุจริตและเที่ยงธรรมมากยิ่งขึ้น โดยการแสดงบทบาทติดตามตรวจสอบในฐานะกลไกตรวจสอบในระดับพื้นที่ ที่เป็นหูเป็นตาและทำหน้าที่เก็บรวบรวมหลักฐานการกระทำผิดหรือฝ่าฝืนต่อกฎหมายและกฏกติกาการเลือกตั้ง ทำให้เกิดการแข่งขันการเลือกตั้งอย่างเสรีและเป็นธรรมมากสมดังเจตนารมณ์

4.2.7 ภาพรวมทัศนคติต่อความสำคัญและความเชื่อมั่นต่อระบบและกลไกตรวจสอบและชี้ขาดการเลือกตั้ง

จากผลการศึกษาดังรายละเอียดในตาราง 4-1 พบว่ากลุ่มผู้รักษาภูมิตึกาเห็นว่ากลไกตรวจสอบและชี้ขาดการเลือกตั้งทั้ง 10 ประการเห็นถึงความสำคัญ รวมทั้งมีความเชื่อมั่นต่อกลไกต่าง ๆ ในระดับที่มากกว่าอีกสองกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มผู้แข่งขันในการเลือกตั้งเห็นถึงความสำคัญและมีความเชื่อมั่นในระดับกลางรองลงมาจากกลุ่มผู้รักษาภูมิตึกาการเลือกตั้ง

ส่วนกลุ่มภาคประชาชน สื่อมวลชน และภาควิชาการนั้นเห็นถึงความสำคัญและระดับความเชื่อมั่นที่ต่ำที่สุดในทุก ๆ กลไก โดยที่มีความเชื่อมั่นและไว้วางใจต่อกลไกต่าง ๆ ทั้ง 10 ไม่เกิน 8 จากคะแนนเต็ม 10 โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ระบบและกลไกที่ได้รับความเชื่อมั่นล่ำไว้วางใจต่ำที่สุด 3 ลำดับ ได้แก่

- (1) “ผู้ตรวจการเลือกตั้ง” ที่ได้รับคะแนนความเชื่อมั่นและไว้วางใจ เพียง 5.23/10
- (2) “คณะกรรมการไต่สวนและสอบสวน” ที่ได้รับคะแนนความเชื่อมั่นและไว้วางใจ เพียง 6/10
- (3) การตรวจสอบและชี้ขาดคดีหลักประกันความเป็นอิสระและเป็นกลาง และไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดของผู้ตรวจสอบวินัยชี้ขาด ที่ได้รับคะแนนความเชื่อมั่นและไว้วางใจ เพียง 6.13/10

จากผลสำรวจดังกล่าวถือได้ว่าเป็น**ความเชื่อมั่นสาธารณะ (Public Trust)** ที่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายควรตระหนักและพิจารณาถึงผลกระทบต่อเนื่อง รวมไปถึงการศึกษาเพื่อการปรับปรุงพัฒนา เสริมสร้างความเชื่อมั่นสาธารณะโดยด่วน เพราะความไม่เชื่อมั่นศรัทธาต่อระบบ กลไกตรวจสอบและวินัยชี้ขาดการเลือกตั้งที่เป็นด่านแรกของการเข้าสู่ตำแหน่งผู้แทนปวงชน จะมีผลโดยตรงต่อความเชื่อมั่นต่อสมาชิกวุฒิสภา ต่อระบบรัฐสภา และต่อระบอบประชาธิปไตยของไทยเราด้วย

ตาราง 4-1 “ระดับความสำคัญ” และ “ความเชื่อมั่น” ต่อระบบและกลไกตรวจสอบและวินิจัยชี้ขาดการเลือกตั้ง” ในทัศนะของกลุ่มตัวอย่าง

ระดับความสำคัญ (คะแนนเต็ม 10)			กลไกและมาตรการตรวจสอบและวินิจัยชี้ขาดการเลือกตั้ง	ระดับความเชื่อมั่นและไว้วางใจ (คะแนนเต็ม 10)		
ผู้รักษากฎกติกา	ผู้แข่งขัน	ภาคประชาชน		ภาคประชาชน	ผู้แข่งขัน	ผู้รักษากฎกติกา
10	9.83	6.04	1. ผู้ตรวจการเลือกตั้ง	5.23	9.00	9.25
10	9.67	7.12	2. คณะอนุกรรมการไต่สวนและสอบสวน	6.00	9.17	9.5
10	9.67	8.20	3. กรรมการการเลือกตั้ง หรือคณะกรรมการการเลือกตั้ง	6.96	9.00	9.25
10	9.67	8.79	4. ศาลรัฐธรรมนูญ	7.48	9.33	9.25
10	9.50	8.67	5. ศาลฎีกา	7.72	9.33	9.25
10	9.50	7.88	6. การตรวจสอบและชี้ขาดมีความโปร่งใส เปิดเผยต่อสาธารณะ และผู้เกี่ยวข้องตลอดกระบวนการ	7.12	9.17	9.25
9.75	9.83	7.08	7. การตรวจสอบและชี้ขาดรวดเร็วและเป็นไปตามกรอบเวลาที่กำหนด	6.50	8.67	8.75
9.75	9.50	7.80	8. การตรวจสอบและชี้ขาดมีหลักประกันความยุติธรรมเช่น โอกาสในการเสนอข้อมูลและพยานหลักฐาน การคัดค้านผู้วินิจฉัยที่มีผลประโยชน์ทับซ้อนหรือทับซ้อนในบทบาทหน้าที่ (COI/COR)	6.63	9.17	8.75
9.75	9.67	7.52	9. การตรวจสอบและชี้ขาดมีหลักประกันความเป็นอิสระและเป็นกลาง และไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดของผู้ตรวจสอบวินิจัยชี้ขาด	6.13	8.50	8.5
10	9.50	7.96	10. ผู้วินิจฉัยชี้ขาดมีคุณสมบัติความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ในทุกขั้นตอน ทั้งการไต่สวนหรือสอบสวน การสรุปสำนวน และการพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาด	6.92	8.67	9.25

บทที่ 5

บทสรุปและเสนอแนะ

การปฏิรูประบบเลือกตั้ง ระบบรวมทั้งกลไกตรวจสอบและวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประเทศไทย ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวข้องทั้งสามฉบับ เจตนารมณ์หลักเพื่อให้การเลือกตั้งเป็นเครื่องมือในการคัดสรรผู้แทนปวงชน มีการแข่งขันในการเลือกตั้งอย่างเป็นธรรม ภายใต้การตรวจสอบและวินิจฉัยชี้ขาดโดยกรรมการที่เป็นอิสระ เป็นกลาง ผลการตรวจสอบและวินิจฉัยชี้ขาดทำให้การเลือกตั้งมีความสุจริตและเที่ยงธรรม

ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป พ.ศ.2562 เป็นบททดสอบผลบังคับใช้รัฐธรรมนูญและกฎหมาย ผลการเลือกตั้งของกลไกในระบบตรวจสอบและวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้งว่าบรรลุและสอดคล้องกับเจตนารมณ์ดังกล่าวมาน้อยเพียงใด จากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลมีข้อสังเกตสำคัญดังนี้

5.1.1 โดยภาพรวมระบบและกลไกตรวจสอบและวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้งมีความเหมาะสม สอดคล้องกับหลักการสากลคือการเลือกตั้งที่เสรีและเป็นธรรม อย่างไรก็ตาม ในระบบตรวจสอบและวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้ง เพื่อธำรงหลักประกันความเป็นอิสระ เป็นกลาง ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญยิ่งที่ผู้เกี่ยวข้องและสังคมให้การยอมรับ และเชื่อมั่นในฐานะกรรมการผู้ตัดสินชี้ขาดการเลือกตั้ง ควรต้องมีการแบ่งแยกบทบาท อำนาจหน้าที่ไม่ให้เกิดการรวมศูนย์อยู่ที่องค์กรเดียว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การริเริ่มเสนอตรวจสอบและการมีอำนาจในการตรวจสอบและชี้ขาด อันมีผลเป็นที่สุด กล่าวคือ อำนาจดุลพินิจของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการริเริ่มหยิบยกเรื่องขึ้นตรวจสอบ “มีเหตุอันควรสงสัย หรือมีความปรากฏต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง” และอำนาจในการสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 1 ปี หรืออำนาจออก “ใบสั่ง” แม้จะมีการเสนอคำร้องต่อศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้งให้วินิจฉัยชี้ขาดต่อไป แต่จากกรณีศึกษาที่นำเสนอไว้ในบทที่ 4 ปรากฏผลเสียหาย กระทบต่อสิทธิผู้ถูกคำสั่งระงับสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ทั้งจากการไม่ได้เข้าดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และเสียสิทธิสมัครรับเลือกตั้งในการเลือกตั้งใหม่ด้วย ยิ่งไปกว่านั้น กระทบต่อเจตจำนงของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ออกเสียงเลือกผู้สมัครรายนี้ และมีผลต่อความเชื่อมั่นต่อองค์กรที่ใช้อำนาจวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้งเช่น คณะกรรมการการเลือกตั้งเอง ในฐานะเป็นกรรมการกลางที่จะตัดสินชี้ขาดและทำให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

ด้วยเหตุผลดังกล่าว เห็นควรมีการพิจารณาทบทวนเพื่อการยกเลิกอำนาจในการสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 1 ปี หรืออำนาจออก “ใบส้ม” ก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง ด้วยเหตุผลว่าเป็นบทบัญญัติให้อำนาจที่ไม่สอดคล้องกับหลักสัดส่วน ด้วยอำนาจสั่งการดังกล่าวกระทบต่อสิทธิออกเสียงเลือกตั้งสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง รวมไปถึงกระทบต่อเจตจำนงทางการเมืองของประชาชนผู้ใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง ในขณะเดียวกันยังมีผลต่อหลักประกันความเป็นอิสระและเป็นกลางรวมถึงการไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดของผู้ใช้อำนาจดังกล่าว อีกทั้งยังไม่ได้เป็นหลักประกันว่าอำนาจดังกล่าวมีผลทำให้การเลือกตั้งสุจริตและเที่ยงธรรม

5.2 การใช้อำนาจตรวจสอบและวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้ง ที่เรียกว่าออก “ใบดำ” ซึ่งถือได้ว่าเป็น

โทษประหารชีวิตทางการเมือง โดยศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้งวินิจฉัยชี้ขาด และมี “คำสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง” ของผู้ถูกกล่าวหาเป็นเวลา 10 ปี ตามคำร้องของคณะกรรมการการเลือกตั้ง จากการศึกษาพบว่ามีกรกล่าวหาและคณะกรรมการการเลือกตั้งวินิจฉัยชี้ขาดและมีมติว่ามีการกระทำความผิดพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มาตรา 73 วรรคหนึ่ง (5) กล่าวคือการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งโดยฝ่าฝืนต่อกฎหมายจำนวนหลายคดี เพื่อให้มีบรรทัดฐานการตัดสินชี้ขาดคณะกรรมการการเลือกตั้งควรได้มีการศึกษาวิเคราะห์และจัดทำฐานข้อมูล เกี่ยวกับการกล่าวหา การวินิจฉัยชี้ขาดโดยคณะกรรมการการเลือกตั้ง และผลการพิจารณาพิพากษาของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาแผนกคดีเลือกตั้ง โดยมีการเผยแพร่ฐานข้อมูลดังกล่าวต่อสาธารณะ และนำไปใช้ประโยชน์สำหรับเป็นแนวทางการพิจารณาตรวจสอบและวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้งในอนาคต

5.3 กลไกใหม่ที่มุ่งหมายให้เข้ามาเสริมสร้างความเข้มแข็งของระบบตรวจสอบและวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้ง คือ ผู้ตรวจการเลือกตั้ง

จากการศึกษาวิเคราะห์การแสดงบทบาทของผู้ตรวจการเลือกตั้งในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป พ.ศ.2562 พบว่ายังมีความไม่ไว้วางใจบทบาทการทำงานของ ผู้ตรวจการเลือกตั้งค่อนข้างสูง ผู้ตรวจการเลือกตั้งยังไม่สามารถพิสูจน์ผลงานให้ผู้เกี่ยวข้องและสังคมเห็นประจักษ์ชัดได้ว่าเป็นกลไกที่มีศักยภาพและประสิทธิภาพในระบบตรวจสอบและวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้ง ในฐานะกลไกในระดับพื้นที่ ปัจจัยหลักเนื่องจากการกำหนดโครงสร้าง องค์ประกอบ และกระบวนการแต่งตั้ง ยิ่งไปกว่านั้น การออกแบบกฎเกณฑ์การปฏิบัติงานให้สับเปลี่ยนไปปฏิบัติหน้าที่ยังพื้นที่อื่น จากสมมติฐานว่าจะคงความเป็นอิสระและเป็นกลางในการทำหน้าที่ตรวจสอบ กลับกลายเป็นเงื่อนไขอันเป็นข้อจำกัดการทำงานตรวจสอบ เพราะไม่มีความรู้ในพื้นที่ที่ไปทำการตรวจสอบการเลือกตั้ง อีกทั้งการกำหนดให้ปฏิบัติหน้าที่เฉพาะช่วงการเลือกตั้งก็เป็นปัจจัยที่มีผลในเชิงลบต่อการตรวจสอบการเลือกตั้ง

ในขณะที่มีการใช้จ่ายงบประมาณสำหรับผู้ตรวจการเลือกตั้งจำนวนมาก แต่ยังไม่สามารถพิสูจน์ผลงานให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมั่นใจได้ว่าเป็นกลไกในระดับพื้นที่ที่มีประสิทธิภาพประสิทธิผล ทำหน้าที่เป็นหูเป็นตาและทำหน้าที่เก็บรวบรวมหลักฐานการกระทำผิดหรือฝ่าฝืนต่อกฎหมายและกฎกติกาการเลือกตั้ง ทำให้เกิดการแข่งขันการเลือกตั้งอย่างเสรีและเป็นธรรมมากสมดังเจตนารมณ์ กล่าวได้ว่าการมีผู้ตรวจการเลือกตั้งได้มีนัยยะสำคัญต่อสัมฤทธิ์ผลในการตรวจสอบและวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้งได้ดีกว่าการมีคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดที่ถูกยกเลิกไป ดังนั้นควรยกเลิกผู้ตรวจการเลือกตั้ง และศึกษาเพื่อการเสริมสร้างพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่สืบสวนและไต่สวนการเลือกตั้งของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งทั้งส่วนกลางและในระดับจังหวัด คณะกรรมการสืบสวนและไต่สวน สร้างระบบแรงจูงใจในการปฏิบัติงานเพื่อคุณภาพและประสิทธิภาพในการสืบสวนและไต่สวนสรุปสำนวน พร้อมเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อพิจารณาวินิจฉัย ด้วยการสืบสวนและไต่สวน และสำนวนการสอบสวนนี้คือส่วนสำคัญที่สุดในระบบตรวจสอบและวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้ง โดยเฉพาะในชั้นพิจารณาและวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการการเลือกตั้งเท่านั้น แต่ยังใช้สำนวนการสอบสวนและไต่สวนนี้ในชั้นพิจารณาตีของศาลเป็นหลักอีกด้วย

5.4 การศึกษาทบทวนในเชิงโครงสร้างเพื่อปรับบทบาทอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นองค์กรหลักในระบบและกลไกตรวจสอบและวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้ง การมอบบทบาทอำนาจหน้าที่ให้ทั้งการบริหารจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การคัดสรรสมาชิกวุฒิสภา และการดูแลจัดการออกเสียงประชามติ ซึ่งถือเป็นอำนาจบริหารที่สามารถออกกฎหมาย กติกา บังคับการให้ปฏิบัติตามกรอบบทบาทอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายได้ อีกทั้งยังมีอำนาจกึ่งตุลาการ ในการตรวจสอบและวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้ง มีผลต่อประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และสัมฤทธิ์ผลในการทำหน้าที่ตรวจสอบและวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้ง อีกทั้ง ความเชื่อมั่นไว้วางใจในการใช้อำนาจดุลพินิจวินิจฉัยชี้ขาดสั่งการใดๆ ด้วย เนื่องจากเป็นผู้เกี่ยวข้องกับการดำเนินการและการตราฎกติกา และสุดท้ายยังมีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดด้วย จากผลการศึกษาวิเคราะห์ระบบและกลไกตรวจสอบและวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้ง มีข้อเสนอแนะดังนี้

ประการแรก หนึ่งในข้อเสนอหลักคือการแก้ไขให้อำนาจในการวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้งเป็นอำนาจของศาล โดยที่ศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้งมีการออกแบบโครงสร้างภารกิจรับพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้งที่มีความพร้อม ประกอบกับผลการศึกษาที่พบว่ากลุ่มตัวอย่างเห็นความสำคัญ และมีความเชื่อมั่นไว้วางใจต่อศาลฎีกาในระบบการตรวจสอบและวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้งในระดับสูง

ประการที่สอง การปรับบทบาทเชิงรุกของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการเผยแพร่และพัฒนาความรู้ความเข้าใจประชาชนทั่วไปเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ซึ่งควรมุ่งเน้นการสร้างเครือข่ายความร่วมมือจากภาคประชาชนในการร่วมตรวจสอบและชี้เบาะแส รวมไปถึงการสร้างช่องทางให้ประชาชนรวมตัวกันในการต่อต้านและชี้เบาะแสการทุจริตเลือกตั้งทุกรูปแบบ โดยสร้างมาตรการเพื่อความมั่นใจว่าจะได้รับการปกป้องคุ้มครองในฐานะผู้แจ้งเบาะแสหรือให้ข้อมูล (Whistleblower) พร้อมการสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการดังกล่าวด้วย

5.5 การเพิ่มมาตรการเพื่อความมั่นใจในระบบและกลไกตรวจสอบและวินิจัยชี้ขาดการเลือกตั้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ใน 4 ประเด็น ซึ่งผลการศึกษาวิเคราะห์พบว่ากลุ่มภาคประชาชนมีความเชื่อมั่นไว้วางใจในระดับต่ำมาก คือ เชื่อมั่นเพียงประมาณ 6 จากคะแนนเต็ม 10 สะท้อนปัญหาความเชื่อมั่นสาธารณะ กล่าวคือ

- (1) การตรวจสอบและชี้ขาดรวดเร็วและเป็นไปตามกรอบเวลาที่กำหนด
- (2) การตรวจสอบและชี้ขาดมีหลักประกันความยุติธรรม เช่น โอกาสในการเสนอข้อมูลและพยานหลักฐาน การคัดค้านผู้วินิจฉัยที่มีผลประโยชน์ทับซ้อนหรือทับซ้อนในบทบาทหน้าที่ (COI/COR)
- (3) การตรวจสอบและชี้ขาดมีหลักประกันความเป็นอิสระและเป็นกลาง และไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดของผู้ตรวจสอบวินิจัยชี้ขาด
- (4) ผู้วินิจฉัยชี้ขาดมีคุณสมบัติความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ในทุกขั้นตอน ทั้งการไต่สวนหรือสอบสวน การสรุปสำนวน และการพิจารณาวินิจัยชี้ขาด

ทั้งนี้ การเพิ่มความเชื่อมั่นของระบบและกลไกทั้งสี่ประการมีความเชื่อมโยงและมีผลต่อกันทั้งระบบ อีกทั้งเป็นประเด็นที่ต้องอาศัยองค์ความรู้ทางเทคนิค จากผู้เชี่ยวชาญเฉพาะเกี่ยวกับระบบตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ การตรวจสอบและชี้ขาดการเลือกตั้ง ดังนั้น ควรมีการศึกษาวินิจฉัยเชิงลึกในประเด็นดังกล่าว ภายใต้กรอบการวิเคราะห์ที่ให้ความสำคัญกับประชาชนในฐานะเจ้าของอำนาจอธิปไตย โดยเพิ่มมิติการมีส่วนร่วม ความโปร่งใส ความรับผิดชอบตามหลักธรรมาภิบาลในระบบและกลไกตรวจสอบและวินิจัยชี้ขาดการเลือกตั้งทั้งหมด

บรรณานุกรม

- International IDEA. 2011. Electoral Justice: The International IDEA Handbook. Sweden: Bulls Graphics.
- Pippa Norris & Alessandro Nai. 2017. Election Watchdogs: Transparency, Accountability and Integrity. New York: Oxford University Press.
- Pippa Norris and Max Gromping. 2019. Electoral Integrity Worldwide. Sydney NSW: University of Sydney.
- Sarah Birch. 2011. Electoral Malpractice. New York: Oxford University Press.
- Segundo Joaquin E.romero, Jr. and Thawillwadee Bureekul. 2019. Enhancing Elections as Instruments of Democracy in the Asean Region.
- คณะกรรมการการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ. 2559. รายงานเรื่อง “การเลือกตั้งที่สุจริตและเที่ยงธรรม”. กรุงเทพฯ: รัฐสภา.
- ณวัฒน์ ศรีปัดดา. 2562. อำนาจสารพัด “ใบ” ที่ใช้กับการเลือกตั้ง. ที่ใช้เข้าถึง https://www.kpi-corner.com/content/5595/content070162-1?fbclid=IwAR2QxAJpBaXxO5W6l6Rw444PXX4qamx-_DiO_7kWXxByjt6SjU-tfcsiV2M เมื่อวันที่ 9 มกราคม 2562.
- สกุล สื่อทรงธรรม. 2554. ความเที่ยงธรรมในการเลือกตั้ง : บทสังเขปจากหนังสือคู่มือของ International IDEA”. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ศูนย์วิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2562. วิจัยประเมินผลการจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นการทั่วไป พ.ศ.2562. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง.
- สถาบันพระปกเกล้า. ผลสำรวจความคิดเห็น (Quick Survey ครั้งที่ 2) เรื่อง การรับรู้ เกณฑ์การตัดสินใจ และการยอมรับผลการเลือกตั้งของประชาชน ในโครงการ ‘จับตาการเลือกตั้ง 62 (Election’ 62 Watch) วันที่ 4 มกราคม 2562

สถาบันพระปกเกล้า. ผลสำรวจความคิดเห็นประชาชน เรื่อง “ประชาชนพร้อมหรือยังกับการเลือกตั้ง” ในโครงการ
จับตาการเลือกตั้ง 62 (Election’ 62 Watch) วันที่ 10 ธันวาคม 2561

สมชาย ปรีชาศิลปกุล เข้าถึงจาก <https://prachatai.com/journal/2018/09/78865> เมื่อวันที่ 26 กันยายน
2561

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง. 2560. เอกสารการศึกษาส่วนบุคคล หลักสูตรการพัฒนาการเมืองและ
การเลือกตั้งระดับสูง รุ่นที่ 8 ประจำปี 25690. เรื่อง อำนาจการสอบสวนของคณะกรรมการการเลือกตั้ง
ศึกษากรณีคดีอาญา. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง.

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง. 2562. รายงานผลการปฏิบัติงานคณะกรรมการเลือกตั้ง ประจำปี
งบประมาณ 2562. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง.

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง. 2558. ใบแดง-ใบเหลือง เครื่องมือกำราบทุจริตเลือกตั้ง. เข้าถึงจาก
https://www.ect.go.th/ect_th/news_page.php?nid=31&filename=

รัฐธรรมนูญ กฎหมาย กฎ ระเบียบ คำสั่ง และคำวินิจฉัยศาล

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ.2560

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ.2560

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2561

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.2561

ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 52/2546

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 9/2549

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 5/2557

คำสั่งศาลปกครองสูงสุด ที่ 84/2544 ลงวันที่ 30 ตุลาคม 2544

ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวน การไต่สวน และการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ.2561

ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวน การไต่สวน และการวินิจฉัยชี้ขาด (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2563